

# SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati peti vrst a Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopis se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO  
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5  
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

## Boji v Grčiji v polnem razmahu

**Silno bombardiranje grških postojank po italijanskem letalstvu — Po nekaterih vesteh so Grki tudi ponekod na jugu bojišča v Epiru prodrli na albansko ozemlje**

Atene, 5. nov. br. (At. ag.). Borbe na severni fronti se slej ko prej ostro nadaljujejo in grškim četam ni samo uspelo zadržati napadajočih italijanskih čet v odseku pred Florino, temveč so dosegle prav tam uspeh. Včeraj so zavzele neki nadaljnji vrh pri Korči, odkoder mesto močno obstreljujejo. Tudi na osrednji fronti kljub hudemu pritisku, Italijanom se vedno ni uspelo doseči odločilnega uspeha v borbi ob Kalamasu za prodor proti Janini. Tudi v tej dolini so si Grki nasprotno priborili neko važno mostišče na desni strani reke. Končno se borbe tudi v južnem odseku ob morju se niso zaključile. Italijanom je tam uspelo prodreti 10 do 20 km globoko na grško ozemlje in zavzeti nekaj krajev, vendar so bile grške čete v poslednjih 24 urah močno ojačane tudi v tem odseku fronte, kjer je sicer teren za obrambo dežele neugodnejši in morejo Italijani nastopati v večji meri s tanki in drugim modernim orožjem.

Snoči je vrhovno poveljstvo grške vojske objavilo komunikacijo, v katerem beleži uspeh, ki je bil včeraj dosežen v severno-vzhodnem odseku fronte v Albaniji. Nekoliko južneje je bilo ujetih več Italijanov. Grško letalstvo je bilo zelo aktivno in je na več točkah obsipalo italijanske čete in tanke s bombami ter jih obstreljevalo s strojnimi. S svojih trdnih postojank je grško topništvo obstreljevalo tudi Korčo. Na florinskem odseku fronte je bilo več napadov italijanske vojske odbitih in so bili številni Italijani ujeti. 9 italijanskih tankov je bilo uničenih. Na neki višini so bile italijanske čete obkoljene in so bila ujeta ojačenja, ki so jim bila poslana na pomoč.

Atene, 5. nov. s. (Reuter). Po neuradnih poročilih, ki so prispela v teku noči, so grške čete tudi v južnem delu bojišča v Epiru na nekem mestu prodrele na

albansko ozemlje. Poročila, ki so prihajala do polnoči, javljajo, da so Grki novo zavzete postojanke obdržali.

Grško-albansko bojišče, 5. nov. AA. (Ste fani). Italijansko letalstvo je nadaljevalo včeraj napade na sovražne bojne črte ter je uničevalo sovražniške obrambne postojanke. Bombe vseh kalibrov so zadele baterije, strelske järke, čete in motorna vozila. Več letal je bombardiralo ter obsulo s strojnimi ognjem zbirališča sovražnih čet in sovražne vasi. Obenem so italijanske čete nadaljevale prodiranje na vseh bojiščih.

Berlin, 5. nov. AA. (Stefani). Berlinski tisk poudarja, da je zaradi razvoja italijanskih operacij v Epiru prva grška obrambna črta prebita na več mestih in da se je velik del grške vojske znašel v nevarnosti, da jih Italijani obkrožijo. Če jim grška vlada ne bo ukazala umika, glede italijanskega prodiranja pripominjajo listi, da je italijanska vojska ponovno dokazala svojo občudovanja vredno pripravljenost, ko rešuje z bliskovito naglico številna in težka vprašanja.

London, 5. nov. s. (Reuter). Nepotrjena poročila, ki prihajajo iz balkanskih prestolnic, javljajo o večjih uspehih grške vojske v Albaniji. Na neki točki fronte so baje Italijani v težavnem položaju. Poročila vedo celo povedati, da je okoli 30 tisoč italijanskih vojakov obkroženih in da so Grki ujeli 1200 Italijanov.

Potrjeno pa je, da so Grki pri Korči izločili neki manjši italijanski oddelek na krilu. Italijanski poskusi, da bi oddelek razbremenili, se niso posrečili. Italijanska letala so skušala vreči oddelek živih v 40 vrečah, ki pa so padle na grške postojanke.

Turški radio je snoči napovedal, da bodo Grki sedaj pričeli napad proti Korči.

luna in severne Grčije ob Vardaru. Rezultati tega bombardiranja še niso znani, toda po pogostih in močnih detonacijah, ki so se čule, je bilo bombardiranje zelo močno in je trajalo dalje časa kakor v prejšnjih dneh. Doznava se, da so Italijani bombardirali kraje Voden, Lerin in Nauso, kjer so velike tovarne svile in drugih tkanin kakor tudi druge važne kraje v severni Grčiji. Prav tako so bili bombardirani kraji v južni Grčiji. O operacijah s tega dela fronte prihajajo zaradi oddaljenosti le redka poročila v Solun.

Djevdjelija, 5. nov. e. (Z grško-jugoslov. meje). Včeraj ob 9.20 so se v Djevdjeliji jasno čule močne eksplozije zaradi bombardiranja italijanskih letalcev, ki so obmetavali s bombami železniški most preko Vardara blizu postaje Gumencia in progo Idomeni-Solun. Po došlih vesteh se promet na tej železniški progi še nadalje

vzdržuje. Poleg eksplozij težkih bomb so v Djevdjeliji tudi čuli slabše grmenje topov. Okrog 10. dopoldne so se jasno čule močne eksplozije, ki so jih zopet povzročale bombe italijanskih letal, obenem pa se je tudi čulo streljanje grškega protiletalskega topništva, razmeščenega na vseh važnih postojankah ob progi Idomeni-Solun. Železniški promet med Grčijo in Jugoslavijo, ki je bil prekinjen, se je pričel normalizirati. Uveden je bil en lokalni vlak dnevno do omejene postaje Idomeni in dva imenjava pošte in prevoz potnikov. Včeraj ob 11.15 je ta vlak prispel v Djevdjelijo. Poleg železniškega osebja so izstopili en carinik, en poštni uradnik in trije potniki, ki so potovali v Rumunijo. Ob 12. je zapustil vlak Djevdjelijo. Na postaji v Djevdjeliji je zadnje dni prav živahno in kaže kolodvor povsem novo lice.

## Pomen Krete za Angleže

**Ameriški list o strateški važnosti Krete za angleške vojaške operacije**

Boston, 5. nov. s. Christian Science Monitor komentira razvoj vojaških operacij v Grčiji. Opozarja na strateško važnost zasedbe Krete. Na Kreti bo imelo tako angleško letalstvo, kakor tudi vojna mornarica izvrstno oporišče. Odtod lahko Angleži s svojim letalstvom sodelujejo v vojaških operacijah, tako za primer nemško-italijanskega napada proti Dardanelam, kakor tudi v bojih pri Solunu, ali pa tudi lahko napadejo italijanske postojanke v severni Afriki in primeru italijanske ofenzive proti Suez. List opozarja, da Angleži niso imeli prilike zasedbi Krete, dokler se ni pričela grško-italijanska vojna, sedaj pa nimajo na razpolago samo Krete, temveč tudi vse druge dele grškega ozemlja, ki bi bili zanje strateške važnosti. Glede Turčije pravi list, da je v stalni pripravljenosti, da vstopi v vojno, če bi bilo potrebno. Turška vojska je mnogo močnejša kakor grška in šteje 2 milijona mož. Govor predsednika Inenija je pokazal, da vztraja Turčija trdno pri svoji zvezi z Anglijo.

## Canterburyški nadškof poglavarju grške cerkve

London, 5. nov. s. (Reuter). Canterburyški nadškof je poslal poglavarju grške cerkve posebno pozdravno poslanico.

## Pomorska bitka pri Krfu

Atene, 5. nov. br. (At. Ag.). Potrjujejo, da sta včeraj popoldne priplula v Phaleron avstralski rušilec »Rynacc« in minolovec »Falkham«. V bližini Krfa pa je prišlo včeraj popoldne po nekih informacijah do spopada z italijanskimi vojnimi ladjami in je bila neka večja italijanska vojna ladja poškodovana.

## Italijansko bombardiranje Krfa

Atene, 5. nov. s. (Reuter). Pri napadu na Krf so italijanska letala ponovno bombardirala zlasti tamkajšnji angleški konzulat, v katerega se je po izbruhu grško italijanskih sovražnosti zatekel mnogo angleških državljani. Kakor poročajo, je bilo pri teh letalskih napadih nekaj Angležev v konzulatu ubitih.

Atene, 5. nov. s. (Reuter). Min. predsednik Metaxas je naslovil snoči prebivalstvu Krfa posebno poslanico po radiu. Metaxas je dejal, da bombardiranje središča mesta Krfa in njegovih predmestij, kjer ni nobenih vojaških objektov, ne bo ustvarilo prebivalstva, temveč mu dalo še mnoge vzpodbude.

## Potopljen grški parnik

Rim, 5. nov. br. (Stefani). Nemška podmornica je na Atlantskem oceanu torpedirala grški parnik »Antonios Skamptos«. S potopljeno ladje se je rešilo 22 ljudi. Vsi so na nekem portugalskem parniku.

## Izmenjava diplomatskega osebja

Rim, 5. nov. br. (DNB). Grški poslanik Politis je snoči ob 18.20 z osebnim poslanstvom in funkcionarji vseh grških konzulatov v Italiji zapustil Rim. Italijanske oblasti so jim dale na razpolago poseben vlak, s katerim so se odpravili na italijansko-jugoslovensko mejo. V vlaku je skupno okrog 200 ljudi.

Posebni vlak z grškimi diplomati bo ustavljen na italijansko-jugoslovenski meji, dokler se ne bo ugotovilo, da so italijanski diplomatski in konzularni funkcionarji zapustili Grčijo.

Atene, 5. nov. br. (At. ag.). Italijanski diplomati so zapustili Atene snoči s posebnim vlakom, s katerim so krnili proti Solunu in dalje proti grško-jugoslovenski meji. V vlaku je skupno 192 ljudi.

Atene, 5. nov. s. (Reuter). Snoči je vse osebje italijanskega poslanstva in vseh italijanskih konzulatov v Grčiji zapustilo Atene. Osebe se je odpravljalo z avtomobilom pod nadzorstvom grške policije iz središča Aten do 8 km oddaljene železniške postaje izven mesta, kjer je pričakoval Italijane posebni vlak, ki jih je nato odpeljal proti jugoslovenski meji.

V povorki pod nadzorstvom policije se je peljal na kolodvor v prvem avtomobilu italijanski poslanik Grazi s svojim spremstvom. V drugem avtomobilu so bili člani poslanstva. Ostalo osebje poslanstva in konzulatov se je vozilo v pet posebnih avtomobilov. Na koncu povorke so tovorni avtomobili vozili prtljago in arhive poslanstva.

## Mobilizacija Grkov v Egiptu

Kairo, 5. nov. s. (Reuter). 20.000 Grkov, ki so bili mobilizirani v Egiptu bo priključeni angleški vojski na Bliznjem vzhodu.

## General Smuts o položaju na Bliznjem vzhodu

Capetown, 5. nov. s. (Reuter). Južnoafriški ministriški predsednik general Smuts je snoči govoril po radiu. Dejal je, da je na sestanku z angleškim vojnim ministrom Edenom in vrhovnim poveljnikom angleške vojske na Bliznjem vzhodu generalom Wavellom in Chartu proučil vojaški položaj na Bliznjem vzhodu in v severni Afriki v vseh ozirom. Na podlagi tega razgovora se mu je samo še utrdilo zaupanje v položaj. Smuts je dejal, da govori mnogo razlogov za Anglijo, tako sila angleške vojske mornarice, naraščajoča moč angleškega letalstva, ofenzivni duh angleške vojske in tako dalje. Smuts je končal z izjavo, da na podlagi vtisov, ki jih je dobil na svojem potovanju po vzhodni Afriki, gleda s še večjim zaupanjem na razvoj dogodkov prihodnje leto.

## Volitve v Ameriki

**Snočnja govora Roosevelta in Willkieja ameriškim volilcem**

Washington, 5. nov. s. (Ass. Press). Predsednik Roosevelt je imel snoči svoj zadnji volilni govor po radiu. Roosevelt je ponovno poudaril, da želi, da bi Zedinjene države ostale izven vojne. Obenem je dejal, da je ohranitev miru za Zedinjene države odvisna od njihove obrambne sposobnosti. Nadalje je poudaril, da bodo danes Američani glasovali kot svobodni možje brez nadzorstva tajne policije. Diktatorji so pozabili ali pa niso nikdar vedeli, na kako trdnih osnovah stoji demokratska vladavina. Svobodni narod je modrejši nego katerikoli posameznik ali katerakoli skupina. Roosevelt je omenil, da bo najbrže danes glasovalo pri volitvah večje število oseb nego kdajkoli v Zedinjenih državah. Poleg tega bodo tudi pri volitvah Zedinjene države zopet pokazale, da so enoten narod, ki ga tvorijo svobodni državljani. Zaključil je Roosevelt svoj govor s kratko molitvijo za Zedinjene države.

V New Yorku je govoril snoči na velikem javnem zborovanju tudi republikanski predsedniški kandidat Willkie. Na zborovanju so bili med drugimi navzoči delavski voditelj John Lewis, senator Taft in filmska igralka Mary Pickford. Willkie je imel enourni govor, ki so ga prenašale radijske postaje. Med drugim je poudaril, da bo storil vse, da bodo Zedinjene države ostale izven vojne. Dejal je, da je njegov program: »Mir skozi moč«. Willkie je govoril tudi o spremembi vladavine v Angliji. Dejal je, da se demokracija na svetu pokazala tako slabost, da se niso mogle razen Anglije ubraniti sovražnika. Chamberlain je v Angliji imel sicer največ izkušanj in je najbolje poznal mednarodno politiko, toda angleški narod ga je vendarle premisljeno zamenjal s Churchillom, ker je hotel močno Anglijo in močno vladati. Moč je več, je dejal Willkie, nego samo slabost. Tudi Zedinjene države morajo

dobiti drugo vladno na sličen način, kakor se je zgodilo v Angliji.

John Lewis je v svojem govoru na zborovanju izrazil prepričanje, da bi Rooseveltova ponovna izvolitev pomenila za Zedinjene države vojno.

## Soglasje obeh taborov v zunanji politiki

London, 5. nov. s. (Reuter). K današnjim predsedniškim volitvam v Zedinjenih državah opozarjajo v angleških krogih, da gre v borbi med Rooseveltom in Willkieom samo za notranjepolitična vprašanja. Glede zunanje politike, zlasti glede pomoči, ki naj bi jo Zedinjene države nudile Angliji, zastopata oba kandidata približno enako stališče.

## Pričetek glasovanja

New York, 5. nov. s. (Ass. Press). Glasovanje pri predsedniških volitvah se je pričelo v Zedinjenih državah že opolnoči, namreč ob 6. jutru po srednjeevropskem času. Po dveh urah je bilo v najvzhodnejši državi New Hampshire oddanih že 30.000 glasov.

Washington, 5. nov. AA. (Reuter). Mislilo, da bo število volilcev naravnost ogromno. Ženskih volilk bo okrog 25 milijonov in sodijo, da jih bo več kakor moških zlasti v državah Kalifornija, Illinois, Montana, Indiana, Kansas in Missouri.

New York, 5. nov. AA. (Havas). V 24 urah bodo končane predsedniške volitve v Zedinjenih državah. Volilci bodo poleg tega morali izvoliti tudi tretjega senatorja, namreč 35 federalnih senatorjev, 33 državnih guvernerjev in 235 drugih federalnih funkcionarjev. Po zaključni akciji zavoda za javno mnenje je težko reči, kakšen bo

Nadaljevanje na 2. str.

## Grška vojna poročila

**Ofenzivna akcija grških čet na severni fronti proti Korči — Živahno udejstvovanje letalstva**

Atene, 5. nov. s. (Reuter). Generalni štab grške vojske je objavil ponoči 9. vojno poročilo, ki pravi: Na severni fronti so grške čete zasedle novo majhno vzpetino, ki obkrožuje Korčo. Ujetih je bilo mnogo sovražnih vojakov in zaplenjene so bile havbice, strojnice in drug vojni material.

Na vseh drugih frontah se ni primerilo nič važnega.

Sovražnik razvija močno letalsko aktivnost in je ponovno bombardiral naše postojanke. Grška letala so bombardirala in obstreljevala sovražno vojsko in tanke na raznih točkah fronte tako v Makedoniji kakor tudi v Epiru. Neka preskrbovalna sovražna kolona je bila razpršena. Grška letala so izvršila tudi več izvidniških poletov.

Italijanska letala so včeraj bombardirala Pirej, Patras in Luros, kakor tudi več drugih mest in vasi. Pri teh napadih niso bili doseženi nobeni rezultati vojaškega pomena. Nekaj civilistov je bilo ubitih in ranjenih. V letalskih bitkah in s pomočjo protiletalskega topništva je bilo včeraj sestreljenih 5 italijanskih letal. Eno grško letalo se ni vrnilo na svoje oporišče.

Atene, 5. nov. s. (Reuter). Notranje ministrstvo javlja, da na napad na Pirej izvršila včeraj italijanska letala, ki so nosila grške značke.

## Letalski napad na Brindisi in Bari

London, 5. nov. s. (Reuter). Iz Atin poročajo davi, da so preteklo noč angleška letala bombardirala italijanski pristanišči Bari in Brindisi, kakor tudi več točk v Albaniji.

## Italijanska poročila

**Prodiranje na vsej fronti — Neprestani letalski napadi na fronti in v zaledju**

Rim, 5. nov. br. (Stefani). Italijanske čete so tudi včeraj uspešno prodirale dalje na vsej fronti od jugoslovenske meje do Jonskega morja. Italijanska letala so v neprestanih napadih bombardirala in s strojnimi obstreljevala grška strojnišča, gnezda, topniške postojanke, grške čete na pohodih in taborišča, oklopne vozove ter vasi v neposrednem zaledju fronte, v katerih se zbirajo kontingenti grške vojske.

Rim, 5. nov. s. (Stefani). Včeraj so italijanska letala nadaljevala napade na grške vojaške postojanke ob albanski meji. Italijanska letala so bombardirala in s strojnimi obstreljevala postojanke topov včeraj na vseh delih fronte v severni Grčiji nadalje prodre.

Berlin, 5. nov. br. (Stefani). Listi z zadovoljstvom beležijo italijanske uspehe v Grčiji. V svojih poročilih pripominjajo, da

Na merodajnih mestih v Londonu teh vesti ne potrjujejo.

## V pričakovanju večje italijanske ofenzive

Atene, 5. nov. br. (Reuter). Že teden dni traja vojna na grško-albanski meji. Vse dosedanje borbe so pokazale po mnenju tukajšnjih vojaških krogov, da so Italijani podcenjevali težave, na katere so sedaj naleteli. Grški vojaški krogi pravijo, da je položaj ugodnejši, kakor so si ga predstavljali še pred tednom dni.

Jasno je, da Italijani še niso pritisnili na Grke z vsemi silami, bržkone zato, ker niso računali s tolikšnim odporom, toda pričakovati je že v kratkem široko zasnovano italijansko ofenzivo, ki se bo najbrže sprožila na osrednjem in južnozpadnem delu fronte.

Med tem so Italijani tudi včeraj nadaljevali svojo letalsko ofenzivo. Po grških informacijah so včeraj izgubili pri svojih napadih na razne grške kraje in luke najmanj 5 aparatov. Neko italijansko letalo se je včeraj popoldne približalo atenski luči Pireju, a se je umaknilo iz njene bližine, še preden je odvrlo kako bombo, ker ga je napadlo lovsko letalo, o katerem se je pozneje dognalo, da je bilo angleško.

## Obnova prometa med Turčijo in Bolgarijo

Sofija, 5. nov. AA. (Bolg. tel. ag.). Redni železniški promet med Bolgarijo in Turčijo preko grškega ozemlja, ki je bil v začetku grško-italijanske vojne prekinjen, je zopet vzpostavljen.

so Italijani že na več mestih prebili prvo grško obrambno črto in da grozi sedaj večjim oddelkom grške vojske nevarnost obkolitve. Italijanska vojska je tehnično sijajno opremljena ter z lahkoto premaguje vse terenske in oskrbovalne težave.

## Z naše meje

Djevdjelija, 5. nov. e. Z jugoslovensko-grške meje poročajo:

Včeraj ves dan od ranega jutra dalje so se čule detonacije, prihajajoče od juga. Prve detonacije, ki so jih vsekarot povzročale bombe večjega kalibra, so se čule že okrog 6. jutru in so trajale do pol 8. Okrog 9. zjutraj so se detonacije ponovile in so trajale do mraka. V zvezi s tem se doznava, da so italijanski letalci v teku dneva večkrat bombardirali Solun kakor tudi druge važne objekte, mostove, ceste, železniške paze in tovarne v okolici So-

## Ameriški vojaški strokovnjak o položaju

New York, 5. nov. br. (At. ag.). Ameriški vojaški strokovnjak major Elliott so di, da so Italijani napravili napako, ko so se zapletli v vojno z Grčijo. S tem so dali Angležem priložnost, da se polaste v vzhodnem predelu Sredozemskega morja novih oporišč za ojačeno blokado in tudi učinkovitejše napade na Italijo. Vodilni možje italijanskih vojnih sil po njegovem mnenju že spoznavajo težave pohoda v Grčijo. Italijanske čete in njihove potrebe je treba po morju prevažati v Albanijo, kjer ovirajo prodiranje tudi visoke hude nepristopne gore. Na drugi strani so Angleži se ojačili svojo moč na Sredozemskem morju. Vest, da sta bili uničeni dve italijanski podmornici na Sredozemskem morju, potrjujejo sedaj tudi v Rimu. Končno opozarja ameriški strokovnjak, da so Italijani povzročili nehoti mobilizacijo mnogih Grkov v Egiptu. Tam se organizira poseben grški legionarski zbor, ki bo štel 20.000 mož in ki bo v veliki meri šel v Anglijo proti Nemcem in vojni.



**DANES** veliki muzikalni film iz življenja kralja valčka **IVANA STRAUSSA** V gl. vlogah: **Luise Rainer, Fernand Gravet, Milica Korjus.**  
**VELIKI VALČEK**  
Film prelepe, opojne muzike in divnih melodij, ki ga ne boste nikdar pozabili!  
**KINO SLOGA, tel. 27-30.**

Midri in stari so navdušeni nad iskrenostjo in pristranostjo igre **Deanne Durbin** v filmu **ANGEL LJUBEZNI**  
**KINO UNION — TEL. 22-21** Zaradi koncerta danes predstava samo ob 16. uri!

**KINO MATICA — Tel. 22-41**  
Predstave ob 16., 19. in 21. uri  
**SUEZ** S Tyronom Powerjem, Lorettom Young in Annabellom je ena najboljših filmskih mojstrovlin sploh!  
Prekrasen zgodovinski vefilm  
Posnetki puščavskih viharjev, ki jih v filmu še niste videli! Gledalci priložnosti ljubitelji in postrastovalnosti! Nastopajo najvišje politične in kulturne osebnosti tedanje dobe!  
Aktualno! — Gradnja Sueskega prekopa!

## 8 filmskega platna

**Kino Matica:** Suez. Po svoji vsebini res aktualen, celo veselekulturni film, ki spada med večja filmska dela ameriške produkcije. Poznavalec zgodovine Sueskega prekopa pa seveda ugotovi, da je ameriški režiser odel dejanje z romantično, ki ameriški publiki tako prija, a producent sam ni hotel podati zgodovinsko verne slike osebnih in političnih dogovork, ki so v zvezi s kopanjem Sueskega prekopa. Film je široko zasnovan, izvedba je mojstrska v velikem stilu, kakršnega morejo v filmskem traku realizirati samo močna podjetja, ki se ne tresejo za potrošene milijone. Glavni igralci so Tyrone Power, Loretta Young in Annabella, vsi trije v do potankosti dognani in odlični igri. Tehnična novost filma je koloriranje v sepiji, ki sprva gledalca moti, ker je vajen črnobelega filma, toda kmalu se mu oči privadijo in se mu zdi, da je tako koloriranje zlasti v puščavskem terenu, ki izpolnjuje dober del filma, prav prijetno za oči.

**Kino Union:** Angel ljubezni. Ameriški film simpatične filmske prednice in tudi odlične pevke Deanne Durbin. Dora sledi to čudovito filmsko dekle in režiserjem se je posrečilo podeliti ji doraščanju primerne vloge. V tem filmu je »enfant terrible«, kakršno smo poznali v njenih prejšnjih filmih, toda hkratu tudi že simpatična doraščajoča posredovalka pri ustvarjanju rodbinske sreče in sreče svoje sestre, ki ji druga sestra prevzame izvoljenca. Film je zabaven, čeprav po vsebini, zlasti s srečnim koncem, popolna ameriška, ki se bo temu ali onemu zdelo prisrčljiva. Sicer pa je film dober vzorec za ameriško spretnost v režiji, ki ume v filmih s pravičnim tempom podati smešno in resno, žalostno in veselo, govor in glasbo kot prijetno celoto.

uvreda preiskavo. Tvrdba je oškodovana: za okrog 21.000 din, a škoda je krita z zavarovalnico.

**KINO MOSTE**  
Danes ob 20. na splošno željo zadnjikrat  
**Towerski krvnik**  
Boris Karloff — Basil Rathbourne  
**Ciganček**  
Jane Withers in Bora Minjevič  
z zborom na orglice.  
Enotne cene din 3.50  
Jutri: **MASA SODI**  
(Spencer Tracy — Myrna Loy)

## Beležnica

KOLENDAR

Danes: Torek, 5. novembra: Emerik, Carlija in Elizabeta

**DANAS NJE PRIREDITVE**  
**Kino Matica:** Suez  
**Kino Sloga:** Veliki valček  
**Kino Union:** Angel ljubezni (samo ob 16.)

**Kino Moste:** Masa sodi in Ciganček  
Simfonični koncert Beograjske filharmonije ob 20. v Unionu

Nastopno predavanje privat. docenta inž. Cirila Rekarja »Dosedanji in bodoči razvoj železarstva v Jugoslaviji« ob 17. v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi

Sadarska in vrtnarska podružnica Ljubljana: predavanje ing. Joža Levstika o pripravi zemljišča za majhen vrt ob 19. v kemski dvorani I. dr. realne gimnazije (realke) v Vegovi ulici  
Razstava Kluba neodvisnih v Jakopičevem paviljonu odprta od 9. do 18.

**DEZURNE LEKARNE**  
Danes: Mr. Sušnik, Marjani trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 4, Bohinec ded., Rimska cesta 31.

## Ozpod oita

Slovnice, pravopisov, brusov, slovarjev in vseh mogočih navodil za lep, pravilen jezik imamo že polno polico. Nekdo je zapisal, da smo v Evropi menda najbolj filološki narod. Sto let je že minilo, odkar je Slovence pozval Jovan Vesel Kosovski, da »jezik očistimo peg, opolimo gladko mu rjovo, a s piljenjem še ne nehamo. Pa je vse zaman! Včasih so dolžili novinarje, da kvarijo slovenščino in celo resne jezikoslovce so jim očitali, da so z nepotrebnimi izposojenkami iz češčine, hrvaščine in ruščine potrošili slovenščino kakor gospodinja potice z rozinami, cvečami, orehi in mandlji. In trdili so, da je zato novinarska slovenščina zelo težko užitna in neprebavna. Pa tudi to očitje ni zalego. Dandanes potresajo slovensko potico še s francoskimi, angleškimi, italijanskimi, latinskimi in grškimi slaščicami, da bi moral človek njih spise »preparirati« s pomočjo šume tujih slovarjev, kakor smo včasih »preparirali« grške in latinske klasike.

Ni ne tajimo novinarji, da jo včasih gledajo čisto iz slova polomimo. Novinarski posel je najbolj živčen, zakaj zmerom se nam mudi, stavci nam stoje za hrbtom, stroji čakajo nestrojno in klic »brž, brž« doni od vseh strani. Zato čisto ne utegnemo dolgo razmišljati, iskati in izbirati izrazov, ki jih čisto ne moremo izbrati. Mislim pa, da smo prav novinarji slovenščino obogatili z lepimi slovskimi besedami, ki nam izvrstno služijo in se jih je takoj oklenilo tudi ljudstvo. Lepše so, prožnejše, točnejše in okusnejše.

Ali huje je, kako jo lomijo ljudje, ki izdajajo knjige, torej nekateri pisatelji in zlasti prevajalci. Prav pisatelji bi morali biti vodniki v pravopisu, slovnici in slogu. Krasne, debele romane nam polagajo razna založništva na mizo. Ali teh prevodov niče ne osnaji in ne opili, preden gredo v tisk? Zdi se, da je mnogim prevajalcem le za nagel zaslužek. Zakaj niče teh prevodov ne okraja kakor bi zaslužili? Saj nekateri ne znajo niti slovnice niti pravopisa, niti ne uporabljajo pravilno ločil (večje i. dr.). Vtis imam, kakor bi gledal dragoceno obleko, pokrito z gusnimi maščicami ali kakor bi mi ponujali slastno jed na umazanem krožniku in pokrito s smetmi.

Ze nekaj let se togotim in žalostim ob takih prevodih dragocenih literarnih del v velekušni zunanji opremi, toda z jezikom, ki prezira vsa pravila in se nič ne meni za počenje naših jezikoslovcov.

Ta dni sem zopet prečital debel, prav dober roman, preveden iz nemščine. Iz mnogih množice napak naj navedem le nekaj zgledov: Ne bom več mogel hoditi dol jesti. (Prevajalec ne pozna namentnika). To bi bila sramota, če bi mogla z mojimi nogami priti od tu do gradiča. (Namesto »svojimi...« odločil) Gotovo ne bo prišel od kje drugje. Prihajam od povsem druge. Ali ne bi šla od tu? Ob cestnem robu, od kjer sem odnesel razbito uho. (Prevajalec torej dosledno ne zna razlikovati »kje« in »kde« ter ne pozna pravila). Za vrage, kako je mogoče pisati: »od kje ima to ime?« Kaj naj pomeni »šireme«? Šitem po Jefu nima nobenega zdravnika? — Menda je hotel reči: široko ali daleč naokrog ni bilo zdravnika. — In takol' izražarje: »Popraskal si se skozi po starosti pobeljeno brado čeljusti Z od solz mokrimi očmi ga je pogledala, Peljal jih je na zastavi okrašen oster! — Takole nismo smeli pisati nalog pred 50 leti v ljudski šoli, dandanes pa se tako pišejo knjige. Da nihče več ne piše napake »zaželjen« (ker izhaj: iz železi, ne pa iz želiti!), tega mladi prevajalec še ni opazil. Prevajalec je iz nemščine, a tudi o njegovem točnem znanju nemščine bi skoraj dvomil. Primerjati bi moral njegov prevod z originalom. »Protestantovski debelo glavic« so pač v izvirniku »Protestantische Dickschädel«! Ta nemška beseda pa ne pomeni debele glave. Čehi bi rekli »tvrde palice«, mi pa butica, butec ali trmoglavec itd.

Skratka: založništvo nujno priporočam, naj poskrbe za lepše, pravilnejše, točnejše prevode!

Pozoren čitatelj!

## Kongres dvoječkov

V San Louisi v Ameriki se je zbralo te dni nad tisoč dvoječkov na devetem letnem kongresu Društva dvoječkov. Kongres je otvoril župan mesta San Louis Bernard Dickmann, ki je tudi prišel na svet kot dvoječek. Po kongresu so udeleženci prisostvovali akademiji. Njen pestr program so izpolnili tudi dvoječki.

## Nove cene jedil in pijač v Ljubljani

kakor jih je določilo Združenje gostilniških podjetij in odobril mestni magistrat

Ljubljana, 5. novembra  
Te dni je Združenje gostilniških podjetij razposlalo svojim članom nov maksimalni cenik jedil in pijač, po katerem pa je veliko vprašanje, če se bo sploh moglo ravnanje katero gostilniško podjetje v našem mestu. V restavracijah in gostilnah so že sedaj podražili jedil in pijač, vendar zaenkrat se lahko reče zmerno tako da med gosti ni bilo prehudih protestov, ker sami uvidevajo, kako daleč lahko gre podražitev! Po novem maksimalnem ceniku, ki je stopil v veljavo 1. novembra, so bile predlagane po Združenju naslednje po magistratu odobrene cene:

Čista juha 3 din, po mestnem poglavarstvu odobrena cena 2.50 din, juha zakuhana 5 din, odobrena cena 4 din, prikuhe in solate 9 din, odobrena cena 8 din, goveje meso 12 din, odobreno 9 din, telečja pečena 16 din, odobreno 14 din, svinjska pečena 18 din, odobreno 16 din, naravni zrezek 18 din, odobreno 15 din, dunajski zrezek 25 din, odobreno 20 din, perutnina pečena po dnevi cen. Brzla 18 din, odobreno 15 din, mali golaž 6 din, odobreno 5 din, veliki golaž 12 din, odobreno 9 din, velika porcija jette in ledvice 16 din, odobreno 13 din, mali vampi 6 din, odobreno 5 din, velika porcija vavpov 12 din, odobreno 9 din, kranjska klobasa 10 din, odobreno 8

din, hrenovka 6 din, odobreno 5 din, šunka 10 dkg 18 din, odobreno 15 din, salemo 18 din, odobreno 15 din, surovo maslo 4.50 din, odobreno 4.50 din, jajčne jedi, divjačina, ribe itd. po dnevi cen.

Menu 35 din, odobreno 30 din, močnata topla jed 15 din, odobreno 14 din, torta 8 din, odobreno 7 din, francoska solata 12 din, odobreno 12 din, italijanska in ruska solata 14 din, odobreno 14 din, kompot domač 9 din, odobreno 7 din, fini kompot po dnevi cen. 10 dkg domačega sira 14 din, odobreno 10 dkg.

Pijače: namizna vina liter 24 din, odobreno 22 din, sortirana vina 36 din, odobreno 30 din, domače pivo 5 del 7 din, odobreno 7 din, domače pivo 3 del 4 din, odobreno 4 din, domače pivo v steklenicah 8 din, odobreno 8 din, mineralna voda 1 del 1.25, odobreno 1.50, soda voda 1 del 1.25, odobreno 1.50, malinovec s sodo 2 del 5 din, odobreno 5 din, limonada s sodo 2 del 5 din, odobreno 5 din, oranžada po isti ceni, brizganec 4 din, odobreno 4 din, domači likerji 6 din, odobreno 6 din, domače žganje 4 din, odobreno 4 din, črna kava ali kapucin 4.50, odobreno 4 din, bela kava 5 din, odobreno 5 din, čaj z dodatkom 8 din, odobreno 8 din. Cenik konča z mlekom, ki stane po maksimalni tarifi skodelica 3 din.

## Pravice, ki jih ni mogoče odstopiti

Zanimiva razsodba novinarskega razsodišča v Ljubljani

Ljubljana, 5. novembra  
Novinarsko razsodišče v Ljubljani, ki mu je predsednik sodnik okrožnega sodišča g. Ivan Brelih, je izrekel te dni zanimivo in načelno važno razsodbo v tožbi, ki jo je naperil Ivan G., upravnik »Tegeta list« iz Maribora, proti Narodni prosveti d. o. z. v likvidaciji.

Tožilec je navajal, da je bil njegov brat France uslužben pri toženi stranki, ki je bilo novinarsko podjetje, kot novinar. Bil je pri toženi stranki stalno nameščen. Po klic tožilevega brata je bil in je še novinarstvo. Novinarstvo je brat stalni poklic in tvori glavni zaslužek. Ob nastopu likvidacije tožene stranke je bila ta tožilevemu bratu dolžna plačati znesek 8000 din za njegovo plačo. Ta dolg je tožena stranka tožilevemu bratu priznala. Dolžni znesek 8000 din je zapadel v plačilo že pred več kot dvema letoma, vendar ga tožena stranka še ni plačala. Vsaj od 15. junija 1937 tečejo od navedenega zneska tudi 5% zamudne obresti.

Tožilec je brat pa je svojo terjatev do tožene stranke odstopil tožilecu dne 8. maja 1939 v celotnem znesku 8000 din. Tožilec je pozval toženo stranko, katero je obvestil o cesiji, da mu dolžni znesek plača, vendar tožena stranka kljub zapadlosti tega ni storila. Zato predlaga tožilec v tožbi, naj za to kompetentno novinarsko razsodišče v Ljubljani razsodi, da je tožena stranka dolžna plačati tožilecu stranki 8000 din s 5% zamudnimi obrestmi od 15. junija 1939 dalje in poravnati tudi vse pravne stroške v 15 dneh pod izvršbo.

Tožilec je branilec je menil, da je novinarsko razsodišče pristojno za razsodbo v tej tožbi, ker je tožilec dobi s cesijo vse pravice svojega brata, likvidator tožene Narodne prosvete pa je izjavil, da tožilec ni bil v nameščenskem odnosu z Narodno prosveto in ne more od nje zahtevati plačila zneska, ki mu ga je cediral brat France, ker ni mogoče iz nameščenskega razmerja izvržiti osebnih pravic cediratoru komu drugemu, oziroma novinarsko razsodišče ni pristojno za razsojanje v takih primerih, ker je to sodišče določeno samo za razsojanje osebnih nameščenskih sporov med poklicnimi novinarji in njih delodajalci.

Predsednik novinarskega razsodišča je z dvema razsodnikoma novinarjem razglasil sodbo, da se tožileva tožba zavrne, ker ne more razsojati o tožbi tožitelja, ki ni bil v nameščenskem razmerju s toženo stranko, čeprav mu je brat terjatev cediral. Tožena stranka lahko napravi proti toženi stranki tožbo samo pri rednem sodišču, ne pa pri novinarskem razsodišču, oziroma ne more samo tožilec brat tožiti pri novinarskem razsodišču, kajti iz svojega bivšega nameščenskega razmerja izvržajoče pravice ne more cedirati drugemu.

## Z Jesenic

— Prva smuka v tej sezoni. Več skupin smučarjev je šlo v soboto popoldne in v nedeljo jutraj na obsejne vrhove na smuko. Na osonjih legah je bilo precej snega, na prislojnih pa ga je večina že pobrala. Hrušička planina, Rožca, Golica in Kočna ter drugi vrhovi so dobili že velike zelene in rjave lise.

— Osebnost. G. Skender Oton, učitelj na Koroski Beli in njegova soproga Anica, učiteljica na Jesenicah sta po službeni potrebi premeščena k Sv. Boženku v Slovgoricah. S tem sta obe šoli izgubili zelo dobri učni moči, ki sta se popolnoma posvetili vzgoji šolske mladine. Želimo obema na novem službenem mestu veliko zadovoljstva in sreče.

— Gorenjska zimsko športna podzveza (Službeno). Obveščamo vse verifirane tekmovalce in mladino, da se vrši vsako sredo in soboto od 18. do 19. ure v Sokolskem domu na Jesenicah kondicijski trening pod vodstvom smučarskih učiteljev Smoleja Franca in Praška Cirila. Prvi tak trening se vrši v sredo 6. novembra t.l. Tajnik I.

## Vlom v Teokaro-vičevo trgovino

Ljubljana, 5. novembra.  
Včeraj ponoči so vlomil vdrl v Teokarovičovo trgovino v Wolfovi ulici 10, kjer so odnesli čeden plen, nekaj nad 70 m blaga, balo dragega manufakturnega blaga pa so pripravili in ga položili na stopnice, vodeče v klet, pa ga v naglici, ker so se najbrž prestrašili ropota, niso mogli vzeti s seboj.

Vlomilci — najbrž sta bila na delu dva ali trije — so prišli na dvorišče že zvečer, preden so zaprli večna vrata, kjer so se skrili v zaključke. Izključeno tudi ni, da so imeli ključ v odprli glavna vrata ponoči, narko so takoj šli na delo. V veži na stonjšiču so morali vlomilci najprej vdreti skozi železna mrežasta vrata, kjer so zlomili ključavnice, nato pa so odprli še druga, težka lesena vrata, skozi katere so prišli v trgovino. Vlomilec se je očividno zelo mudilo in so hoteli čimprej opraviti svoj posel. Zvili so nekaj nad 70 m silvestrega manufakturnega blaga in ga spravili na hodnik, takoj nato pa so prinesli na kletno stopnišče še veliko balo dražjega manufakturnega blaga, ki ga pa niso odnesli. Z ukradenim blagom so odšli najbrž še ponoči, ni pa tudi izključeno, da so pobegnili iz trgovine šele v jutrnjih urah, ko so že našli večna vrata odprta.

Vlom v trgovino je bil javljen policiji včeraj dopoldne in je policija nemudoma

## Velika letalska nesreča v Ameriki

New York, 5. nov. s. (Ass. Press). V državi Utah se je zaradi slabega vremena zrušilo ameriško potniško letalo. Vseh deset potnikov se je ubilo.

Saltlake City, 5. nov. AA. (Reuter). Nekaj zastopnik letalske družbe je izjavil, da je ogromno letalo, v katerem je bilo 7 potnikov in troje članov posadke, zašlo v burjo in zato ni moglo pristati v Saltlake Cityju na poti iz San Franciska. Boje se, da se je letalo ponesrečilo. Pozneje so prišla poročila, da so razni letalci opazili, da je letalo padlo pri Sentervilu in so se najbrž vse osebe v letalu ubile.

Saltlake City, 5. nov. AA. (Reuter). Potrjuje se poročilo, da je ogromno letalo padlo pri Sentervilu in da se je ubilo 10 ljudi in sicer 7 potnikov in troje članov posadke.

## Tanger pridružen španskemu Maroku

Madrid, 5. nov. br. (Stefani). Tu je bilo sredi službeno objavljeno, da je bil Tanger priključen španskemu Maroku. Listi objavljajo to vest kot velik uspeh generala Franca, ki si prizadeva obnoviti nekdanji španski imperij.

## Letalski boji na zapadu

Zopet večja nemška letalska delavnost nad Anglijo

London, 5. nov. s. (Reuter). Nemška letalska aktivnost nad Anglijo je imela preteklo noč izredno velik obseg, večjega nego kdajkoli v zadnjih tednih. Napad na London se je pričel že zgodaj zvečer in je trajal skoro vso noč. Napadala so v glavnem posamezna nemška letala, ki so priletela v presledkih nad mesto. Vsako letalo je sprejel močan ogenj protiletalskega topništva. Bombe so bile vržene na mnogo londonskih okrajev, vendar škoda, kolikor je znano, ni velika. V glavnem so bile poskodovane plinske in vodovodne napeljave.

Poročajo tudi o napadih na Liverpool, na severovzhodno in južnopolno škotsko, srednjo Anglijo, na Wales in na mesta v južnopolni Angliji. Na neko mesto v vzhodni škotski so bile vržene štiri bombe, ki pa so povzročile zelo majhno škodo. V nekem mestu v srednji Angliji je bilo zadetih nekaj hiš in neko zaslonno zaključeno. Pri tem ni bil nihče ubit, manjšo število oseb pa je bilo ranjenih. V Liverpoolu je bilo poskodovanih nekaj hiš, vendar človeških žrtev ni bilo. Liverpool je imel preteklo noč svoj prvi napad od četrtke dalje. Drugod v Angliji je bila preteklo noč povzročena pri napadih škoda v gavnem na stanovanjskih hišah.

Snoči je neko nemško letalo v londonskem predmestju obstreljevalo s strojnimi delavci, ki so zapuščali tovarne. Nekaj ljudi je bilo ranjenih.

## Angleško uradno poročilo

London, 5. nov. s. (Reuter). Letalsko in notranje ministrstvo javlja v svojem današnjem jutranjem komunikelu:

Sovražni letalski napadi na Anglijo, ki so se preteklo noč pričeli kmalu po nastopu mraka, so imeli širok obseg in so bili zelo močni. Bombe so bile vržene na mnogo delov Anglije in Škotske, po poročilih, ki so dosleli na razpolago, pa število človeških žrtev ni veliko in je povzročena škoda relativno majhna. Glavni objekti napadov je bil zopet London, bombardirani pa sta bili tudi dve mestu v srednji Angliji, nadalje pokrajina ob reki Mersey ter mnogo točk v južnopolni Angliji, jugovzhodnih angleških grofijah in na Škotskem.

Napad na London je trajal vso noč in so bile vržene bombe na mnogo delov mesta. Čeprav je bilo povzročeno nekaj škode, kažejo poročila, ki so priselila do 6. jutraj, da število oseb ki so bile ubite in ranjene, ni veliko.

Napadi na srednjo in vzhodno Anglijo ter na južno Škotsko so prenehali kmalu po polnoči. Človeških žrtev tu ni bilo mnogo.

Iz drugih delov države poročajo o številnih napadih, toda povzročene je bilo malo resne škode.

## Angleške letalske izgube

London, 5. nov. s. (Reuter). Po uradnih podatkih so Angleži pretekli teden sestrelili 52 nemških lovskih letal in 28 bombnikov. Nemci so pri tem izgubili po angleških cenitvah 149 letalcev. V istem času so izgubili Angleži 46 svojih letalcev.

## Angleški napadi na luke ob Kanalu

London, 5. nov. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja:

Zaradi slabega vremena operacije angleškega letalstva preteklo noč niso imele velikega obsega. Angleški bombniki so napadli nekaj nemških invazijskih luk ob Kanalu in nekaj letališč v zasedenem delu Francije.

## Uspehi nemške podmorniške vojne

London, 5. nov. s. (Reuter). V nekem govoru je izjavil lord Straborg, da je nemška podmorniška vojna sedaj uspešnejša nego v svetovni vojni, ker razpolagajo Nemci s podmorniški oporišči v zapadni Franciji, ki jih v svetovni vojni niso imeli. Anglija pa ima še vedno na razpolago dovolj trgovinskih ladij in angleški konvoji nudijo z ukrepi proti podmornicam toliko zaštite, da ni pričakovati, da bi bila zaradi podmorniških napadov angleška mornarica resno prizadeta.

## Nemško poročilo

Berlin, 5. nov. br. (DNB). Kljub neugodnemu vremenu so večer nemška letala nadaljevala ofenzivo proti Angliji. Bombardirala so v prvi vrsti London, pa tudi več krajev v južni in srednji Angliji. V strmoglavskih poletih so razdeljala na več mestih neko važno železniško progo in bombardirala vojaška taborišča. Objekti neke pomembne tovarne orožja so bili popolnoma razdejani. Bombniki so se pri svojih napadih posluževali tudi topov in

volilcev bo večja kakor pri vseh dosedanjih volitvah. Menijo, da se bo volitev udeležilo nad 50 milijonov volilcev. V posameznih državah so vse priprave že končane. V državi New York bo 12.000 policistov skrbelo za red. Izid volitev v državi New York bo znan jutri zjutraj med 5. in 6. po evropskem času. Končni izid volitev bo znan najpozneje popoldne 6. novembra.

Berlin, 5. nov. br. (DNB). V oktobru so imeli Londončani malo mirnih dni in noči. Letalski alarmi in angleški prestolnici so trajali skupno 16 dni odtodno 390 ur. Ves ta čas so morali Angleži prebiti v protiletalskih zaključkih. Ponoči so letalski alarmi trajali skoraj redno od 20. do 7. zjutraj.

## Ameriška letalska pomoč Angliji

Washington, 5. nov. j. (A. R.). Med ameriško in angleško vlado je bil končno dosežen sporazum, po katerem bo angleška letalska industrija dobila dovoljenje za izdelovanje novega ameriškega Sperryjevega aparata, ki omogoča letalom izredno točno zasedanje z bombami. Kot protiuslugo bo Anglija izročila ameriškem vojnemu letalstvu načrte nove oklopne strojniške kupole za borbeno letalo.

## Starost angleških letalskih prostovoljcev

Washington, 5. nov. j. (DNB). Angleško poslanstvo v Washingtonu je objavilo, da se starostna meja za prostovoljce, ki žele služiti v angleškem letalstvu, razširi od sedanjih 27 let na 31 let.

## Pomanjkanje živil v Evropi

London, 5. nov. s. (Reuter). Iz raznih delov Evrope prihajajo poročila o pomanjkanju in živilih in življenjskih potrebščin. Tako je bilo na švedskem uvedeno racioniranje sira in prejme vsaka oseba na mesec samo četril kilograma sira. Na Finskem čutijo pomanjkanje masti in mleka. Na Danskem je bila racionirana preraba margarine s pol kilograma za osebo na mesec. V Rumuniji je izdala vlada odredbo, da sme imeti vsako doma samo pol kilograma sladkorja, dva kilograma mila, 4 kilograma masti in 10 metrov platna. V Franciji je mesečna preraba sladkorja racionirana s pol kilograma za osebo. Kave v Franciji sploh ni več dobili, nadomestki kave pa so racionirani s 300 grami za osebo na mesec.

## Za varstvo umetniških zbirk na Dunaju

Dunaj, 5. nov. s. (Ass. Press). Iz tukajšnjih galerij slik so pričeli odstranjevati najdragocenejše slike. Na merodajnem mestih pošajmjujejo, da bodo slike spravljene na varno zaradi možnosti letalskih napadov.

## Petainov odgovor Rooseveltu

Washington, 5. nov. s. (Reuter). Čeprav ni bilo izdano nobeno uradno poročilo o vsebini odgovora maršala Petaina predsedniku Rooseveltu, ki ga je včeraj izročil francoski veleposlanik Haye v ameriškem zunanjem ministrstvu, doznava vendarle Reuter z merodajnih mest, da je maršal Petain v svojem odgovoru zagotovil, da bo Francija zvesta svojim častnim tradicijam in da ne namerava odstopiti Nemčiji nobena dela francoskih kolonij.

Washington, 5. nov. s. (Ass. Press). Semkaj je prišel nov francoski vojaški ataše general Benavista. Smatrajo, da bo podal ameriški vladi gotova zagotovila glede položaja na Martiniqueu.

Washington, 5. nov. s. (Ass. Press). Tu se govori, da bo Francija odstopila Zedinjenim državam na otoku Martiniqueu mornariška in letalska oporišča.

## Odklonjene japonske zahteve

Batavija, 5. nov. s. (Reuter). Vlada Nizozemske Vzhodne Indije je objavila izjavo o gospodarskih pogajanjih z Japonsko. Vlada ugotavlja, da odklanja vsako vmešavanje v notranje zadeve Nizozemske Vzhodne Indije, kakor tudi, da bi se Nizozemska Vzhodna Indija vključila v novi gospodarski sistem vzhodne Azije. Vlada ugotavlja, da ji želi dobrih gospodarskih odnosov z vsemi deli sveta in zlasti s svojimi azijskimi sosedi, ne more pa pristati na nobene preferenčne pravice katerikoli državi, ker bi ovirale sodelovanje z drugimi državami.

## Novi francoski poslanik v Madridu

Madrid, 5. nov. j. (Stefani). Včeraj je prišel v Madrid novo imenovani francoski poslanik pri španski vladi Francois Pierri.



# In kdo je prvi začel kupičiti blago...

Zanimivi primeri podjetnosti prekupčevalcev spekulativov — Zakaj je nekatero blago tako hitro pošlo

Ljubljana, 5. novembra

Tistim, ki gre prvenstvo, da so bili ob prvem preplahu na nogah ter se začeli zalagati z raznim blagom, nedvomno ni zdej za javno priznanje. Če bi ga pa hoteli izreči vsem, bi bili tudi v zadregi, pri kom bi bilo treba začeti. Lani septembra so skušali biti prisrebni tudi ljudje, ki jih v gospodarskem življenju imenujemo preprosto — porabniki, ne le spekulanti. Dobro se še spominjate, kakšen naval je bil na trgovine in kako naglo so se praznile zaloge pri veletrgovcih. Pozneje so nekateri dolžili časopise, da je s senzacionalnimi vestmi povzročilo zmede med ljudmi, kakor da bi je sicer ne bilo. Časopise bi baje ne smelo poročati, kaj se godi po svetu in zamočilo bi naj začetek druge svetovne vojne! Tako so torej časopise uvrstili s spekulanti vred na smrtonosni oder. (Na radio so pozabili) Zdej je menda jasno, da so zmedo med ljudmi povzročili veliki dogodki, ne pa tisti, ki so morali o njih poročati.

## VZROK JE — VOJNA

Nekateri zanimivi primeri vpliva mednarodnih dogodkov na naše gospodarsko življenje — doslej ni še nihče mnogo govoril o njih — nam lahko pokažejo, da je posebna vrsta ljudi vsaj prav tako dobro, če ne boljše in hitreje poučena vselej o pomembnih dogodkih, že tedaj ko se pripravljajo, kakor časopise. V resnici je zavladala lani jeseni med navadnimi kupci nenavadna zmeda, ki traja še vedno, toda niti zdej, čez leto dni ne ve nihče dovolj učinkovitega recepta, kako bi bilo treba pomiriti ljudi. Če pa na kdo ve naj ga vendar čim prej sporoči uredništvom listov, ki ga bodo nedvomno takoj objavili. Mnogo govorimo sicer o aprovcizaciji in celo o zloglasnih »krušnih kartah«, vsi vemo, da so bili izdani že številni ukrepi, ki bi naj služili ureditvi razmer na notranjih tržiščih; obojamo spekulante, če ne vedno tudi tako, da bi jih bolelo — vsaj z besedami: nekateri vračajo velik del krivde tudi na birokrate in kritizirajo ob vsaki priliki razne predpise ter ukrepe proti draginji in ukrepe, ki posegajo v tako znano svobodno gospodarstvo. To že kaže, da je glavni vzrok težav, ki jih pač najbolj občutijo revni ljudje, prazditi z draginjo, in trgovci, ki jih je zajel vrtnec novih razmer s hudourniško hitrostjo sprememb v cenah, nepričakovanih ustavitvah kreditov (producenti ne kreditirajo več blaga trgovcem), novih davčnih, raznih predpisov itd. — predvsem vojna. Razmere bi se

najlažje normalizirale, če bi se končala vojna.

## »DIRIGIRANJE« — RESITEV?

Vendar ne trdimo, da ni mogoče odpraviti nekaterih posledic vojne na naše gospodarsko življenje. Pri nas je k sreči dovolj optimistov, ki verujejo, da bi se lahko marsikaj izboljšalo, zato menda tudi tako radi kritizirajo številne pomanjklivosti našega gospodarskega stroja. Nekateri upajo, da bo prišlo prej ali slej do izboljšanja ter da je treba pripisovati izjavam naših državljanov o tako zvanem dirigiranju gospodarstva in o prehranjevalnih zadevah največji pomen. Toda četudi bi bil upravičen največji pesimizem je potrebna vsaj tolažba. Pogosto je že v zgodovini igrala tolažba prav tako veliko vlogo kakor kruh, namreč tedaj, ko kruha ni bilo.

## »ISČITE KRIVCE«

Dokler se razmere ne bodo izboljšale, si bodo ljudje vsaj želeli, da kdo govori o krivcih. Toda namen tega članka nikakor ni, kazati na kakšne namišljene krivce ter buditi vročo kri. To so samo prispevki h kroniki našega čudnega časa. Če torej govorimo v zadnjem času tudi o tistih, ki kupijo blago, je to še eden izmed mnogih primerov med značilnimi pojavi našega časa. Ta ali oni bi se namreč lahko vprašali — če se čuti prizadeta — kdo je začel prvi kupičiti blago, češ v tako nezanesljivih časih je vendar prav dolžnost porabnikov, da si omislijo zaloge za vsak primer. Kupiti, je pa tudi treba čim prej, ko je blago še ceneje in kvalitetnejše. Zakaj bi se ne smeli kupci zalagati z blagom, ko se želi z njim čim bolj založiti veletrgovci in detalisti ko si prizadevajo razne — zbrati večje zaloge živeža in ko vsak blago čeni bolj kakor denar? In kdo je začel prvi kupičiti blago? Ali ne spekulanti? Verjetno, ki so najprej zavohali, da se bo vse blago podražilo a nekaterih vrst bo celo začelo primanjlovali?

## »KO BO VSEGA ZMANJKALO«

Po tem lahko sprevidite, kako nevhvaležna naloga je v teh časih žigostati kupčija blaga ter dokazovati nakupovalcem, da so škodljivci skupnih interesov, ker v preveliki skrb za se pozabljajo na skupnost. Priznati je namreč treba, da so ljudje ki se znajo tako spretno ter podjetno zalagati z blagom vsekakor precej dobro založeni tudi z argumenti. Lahko jim očitamo pogosto le, da se zalagajo mnogi izmed njih brez potrebe, a ne brez razloga. Ko bi se

nikomur ne bilo treba več bati, da se bo blago še podražilo ali da bo pošlo, bi ga ne kupoval brez potrebe kakor delajo zdej mnogi. Tako se porabniki zalagajo z blagom iz strahu pred podražitvijo, prekupčevalci pa v upanju na podražitev — vendar je motiv eden in isti. Včasih seveda tudi ni razlike med porabniki in prekupčevalci, kajti marsikdo dandanes kupuje blago, ki bi ga sicer ne. Nešteli bi lahko številne primere, kako n. pr. bogate meščanke kupujejo razne vrste slabšega tekstilnega blaga, česar niso nikdar prej; kako so si mnogi nakupili suknja in drugega raznega manufakturnega blaga in ga zdej »preparirajo«, da bi se jim ne pokvarilo čez zimo; kako preskrbene gospodinje vprašujejo trgovce za nasvet, kaj naj napravijo s pokvarjenjo moko; kako so stari, ki so že z eno nogo v grobu, nakupili velike zaloge sukanca in raznega drugega blaga, ki ga nameravajo menjavati za živež in drugo blago, »ko bo vsega zmanjkalo« itd. Skratka, med svetovno vojno so se ljudje v resnici marsičesa naučili in od tedaj niso ničesar pozabili.

## JASNOVIDCI NASEGA ČASA

Prvi so se pa vendar začeli obračati še mnogo bolj spretni »jasnovidci« našega časa. Že tedaj, ko se našim preprostim, poštenim podeželskim trgovcem ni niti sanjalo, da se pripravljajo nevihta, so bili spekulanti, ki so prišli — in napravili nenavadno turnejo po naših podeželskih krajih — že na terenu. Prihajali so prav po takšno blago, kakršnega je trgovec prodajal malo in ni nikdar pri njem mnogo zaslužil. Vpraševali so po dišavah, začimbah, in ponujali nenavadno visoke cene. Pokupili so vse to kolonialno blago s čajem vred, da so bile v nekaj dneh izpraznjene vse podeželske trgovine. Kupovali so tudi cink in ga prav tako v kratkem času pokupili vsega. Se le ko je bilo pokupljeno vse to blago in ko so preprosti trgovci, še vedno izredno zadovoljni nad »dobro kupčijo«, začeli naročati drugega so nenadno sprevideli, kako so se opekli: čez noč se je vse silno podražilo in nastopile so tudi težave z dobavami. Mali trgovci, se dali iz rok svoje skromne zaloge in čeprav se jim je prej zdelo, da so napravili dobro kupčijo, so zdej spoznali, da je izkupicek mnogo prepičel za nabavo novega blaga.

Takšne reči so se godile pri nas in kdo ve, kaj vse se še godi. Kronika našega časa je zelo nepopolna in nekateri, ki bodo čitali te vrste, se bodo zadovoljno smejali sami pri sebi ob misli: Saj ne bo nihče zvedel...

remo še posebej kazati na tiste, ki so poklicani, da se v prvi vrsti zanimajo za tako pomembne zadeve. Sami se morajo zavzeti svojih dolžnosti in odgovornosti.

## Usnjene mape so pokradli

Ljubljana, 5. novembra. Človeštvo je iznajdljivo do najčudovitejših potankosti. Lahko pa rečemo, da so najbolj iznajdljivi tako imenovani negativci »činitelji« človeke družbe: tatovi, zločinci in podobni izmekli. Prav vse jim je dobrodošlo, da spravijo v promet za svoje dobro. Res moremo tudi o njih trdit, da vselej uspejo, čim se lotijo nove, originalne stvari na njihovem življenjskem področju. Več ljubljanskih kavarn si je nedavno nabavilo nove usnjene mape za svoje kavarne ilustracije. Mape so prav lepe, vezane v rjavo usnjo. No in neka ljubljanska kavarna je sedaj opazila, da te usnjene mape izginjajo. Vedno manj jih je bilo z ilustracijami vred. Razumljivo, da tat ni kradel samo ilustracij, čeprav se to tudi zelo pogosto dogaja v ljubljanskih lokalih, pač pa so ga zamikale usnjene mape. Usnje se da pač porabiti vsestransko; najbolj je bilo pa to usnje pripravno za izdelavo usnjene galanterije. Ker so mape precej drage, so tatovi napravili precej škodo! Kljub natančnemu opazovanju tatov niso mogli zaslediti.

Zanimivo bi bilo vedeti, v koliko se je ta tatvina že razširila tudi po drugih kavarnah. Še zanimivejše je pa, da zahaja v tisto kavarno le tako imenovana boljša gospoda.

## Novembrska številka »Umetnosti«

Ljubljana, 5. novembra. Točno po programu, kot je pri tej reviji že v navadi, je izšla 3. številka tekočega petega letnika za mesec november, ki ima zelo aktualno vsebino.

Posebej naj omenimo zanimiv članek francoskega umetnostnega zgodovinarja Louisa Réauja o umetnosti v Sovjetski Rusiji, ki ga spremlja troje podob iz sodobne in starejših ruske umetnosti. Eda Stadlerjeva je ob desetletni smrti slavne ruskega slikarja Ilje Jermjoviča Rjepina prispevala daljše poročilo o življenju in umetniški poti tega mojstra. Poročilo spremljata dve podobi L. N. Tolstoja za plugom in Vlaščev na volgi (Burlak). Ponatujen je govor bana dr. Natlačen ob razstavi zgodovinskih slik za reprezentančne prostore kr. banske uprave, ki jih je po natečaju izvršil slikar Gojmir Anton Kos. Šest podob Kosovih del in notranjstven banke uprave ponazarja pomembnost G. A. Kosovega monumentalnega dela.

Saša Santel je napisal poročilo o razstavi slik in risb mladega slikarja Rika Debenjaka, ki je bila pred kratkim v Ljubljani. V zvezi s tem poročilom je tudi osem reprodukcij slikarjevih del. Nadaljuje se zanimiv pregled zgodovine slovenske likovne umetnosti, ki ga za revijo piše dr. Franjo Sijanec. Revijo zaključuje poročila iz umetniškega sveta.

Poleg že omenjenih ilustracij je objavilo uredništvo še dve podobi mojstra Mateja Stemenca ob njegovi sedemdesetletnici in Malešev ilustracijo na pesnivek K. H. Mähe »Maj«, kateri je priložen odlomek iz te pesnitve v prevodu Tineta Debeljaka. Revijo je brezplačno namislila Narodna tiskarna v Ljubljani. »Umetnost« priporočamo vsem, ki se zanimajo za domačo in tujo likovno umetnost. Narodna sprejema upravo v Ljubljani, Pod turčim 5 in velja

vse letnik za 12 števk, ki izhajajo redno in točno vsakega prvega v mesecu, samo 130 din.

## K vltomu v škofji Loki

Škofja Loka, 4. novembra. Zdi se, da bo škofješki vltom v kratkem povsem pojasnjen. Aretirani Petrič, ki sedi v zaporih škofješkega sodišča, zelo obremenjuje Kovačeve snaho odnošno svačinjo Tono Kovačev, ki živi v Straziscu in je bil Petrič pri nji na hrani in stanovanju. Petrič govori tako, da je prav za prav Kovačeva Tona marsičesa kriva. Če je vse res, ne ugotovijo sodice. On trdi, da mu je Kovačeva pripovedovala, da imajo v škofji Loki pri Kovačevih dosti denarja. Opisala da mu je razmere v hiši in ga sploh seznanila s podrobnostmi v tastovem domu. Nadalje naj bi bila pravila, da je v hišo lahko priti s spodnje strani, ker so vrata na hodnik običajno odprta. Po ponesrečenem prvem vltomu naj bi se bila celo izrazila, da sta — namreč vltomila —

imela srečo, da ju niso zalotili. Tona Kovačeva je bila nekaj dni pred smrtjo svojega avka v škofji Loki in svačinja Franciška, žena železniškega uradnika Leopolda Erjavca, ji je celo razkazala vse prostore novega bivališča. Čim je prišla domov v Strazisce, je zopet baje pravila Petriču, koliko imajo vsega pri Erjavcu in kje se kaj dogaja. Omenila je tudi, da imajo njeni sorodniki v škofji Loki navado, spravljati denar v predale. Značilno je, da Petrič trdi, da je dobil prav od Tona Kovačeve ključ, ki mu je potem odprl predal. Petrič tudi ve, da se je na večer vltoma oglašil pri Kovačevi Bicek, ki je naročil, naj Tona sporoči Petriču, ko pride z dela domov, da bosta šla ponoči v škofjo Loko.

Izpovedbe Petriča Kovačevu hudo obremenjuje in ni izključeno, da gre za novo lopovščino. Razprava bo pokazala, koliko je resnice na tem. Vltomilci sede v zaporu. Sodobno bo izreklo ljubljansko sodišče. Tona Kovačeva vsako sodelovanje in krivdo odločno zanika. Zlasti zanika, da bi bila kar koli pravila Petriču ali da bi ga bila seznanjala z razmerami pri svaču Erjavcu.

## Posestne spremembe v Ljubljani in okolici

Še vedno živahne kupčije na realitetnem trgu. Strožja kontrola pri prenosu lastninskih pravic

Ljubljana, 5. novembra

Posestnik Blaž Loboda, Gradovlje 10, je prodal posestniku Francu Jakšu, Zgornji Kašelj 7, parcelo (gozd) v kat. občini Kašelj v izmeri 55.802 kv. m za 20.000 din.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani je dovolilo posestniku Andreju Perku, Vodnikova 111, in Ivanu Zakotniku, Vodnikova 129, parcelacijo njegove zemljišča v kat. občini Spodnje Šiška pod pogojem, da sta odstopila mestni občini ljubljanski za ceste potreben svet. Posestnik Zakotnik je odstopil od svojega zemljišča 1365 kv. m, Perko pa 379 kv. m.

Sirina Ceste IX, Glince, znaša sedaj 8 m, svet posestnikov ob tej cesti pa še ni bil prepisan v last ljubljanske mestne občine, zato je bil izvršen prepis lastninskih pravic. Določene, za ceste namenjene dele svojih zemljišč so odstopili mestni občini na tej cesti posestniki Franc Kramar, Alojz Ravnikar, Matija Jereb, Franc Selan, dr. Edvard Votič in Mafalda Jermančič. Skupna izmera odstopljenega sveta znaša 439 kv. m.

Posestnik in vrtnar Ivan Šinenc, ki je prodal svoje posestvo ob Lep. poti univerzi kralja Aleksandra I., Zedinitelja v Ljubljani, je užival služnostno pravico vožnje in pešpoti po poti, ki vodi po posestvu Stefana Zigona. Stefan Zigon je dovolil vključbo te služnostne pravice po že obstoječi poti preko svojih parcel tudi za novega lastnika Šimenčevega posestva.

Posestnica Marija Hauptman, Krekov trg, je prodala Jožetu Cirmenu iz Podgora 20 dve parceli z nedograjanim stavbiščem v kat. občini Vižmarje v skupni izmeri 703 kv. m za 82.000 din.

Posestnik Jakob Anžič, Podmolnik 17, je prodal posestniku Janežu Kotarju, Podmolnik 14 parcelo (gozd) v kat. občini Podmolnik v izmeri 1232 kv. m za 500 din.

Posestnik Ivan Leben, Zlebe 34 je prodal nedoletnima dijakoma Silvanu in Marjanu Demšar, ki ju zastopa mati Minka Demšar, zasebnika v Ljubljani, Obrežna ce-

sta 2, parcelo v kat. občini Zlebe v izmeri 600 kv. m za 6600 din.

Posestnik Leopold Kraljič Spodnje Pirniče 23, je prodal trgovskemu zastopniku Ivanu Premku, Tržaška cesta 27, tri parcele v kat. občini Spodnje Pirniče za 70 tisoč din.

Posestnik Janez Černe, Zavogljce 2, je odstopil po zameni posestniku Antonu Sircu, Zavor 47, od svojega posestva v kat. občini Dobrunje parcelo v izmeri 744 kv. m v zameno pa je posestnik Sircelj odstopil posestniku Černetu prav tako veliko parcelo od svojega zemljišča v isti kat. občini.

Zastopniki nepremičnin vasi Slape Franc Svetek, Ivan Dovč in Miha Kovar vsi posestniki v Slapah, so prodali delavcu Ferdinandu Čemžariju, Večve 104, del pašnika v izmeri 500 kv. m v kat. občini Slape za 2750 din.

Na realitetnem trgu so kupčije vedno še zelo živahne, celo bolj živahne kakor v prejšnjih mesecih, v zemljiščnem uradu pa se ta živahnost v kupčijah ne odraža, in sicer zaradi strožje kontrole pri prenosu lastninskih pravic pri nepremičninah. Kupne in prodajne pogodbe ne morejo veljati, oziroma ne morejo biti vključene v zemljiških knjigah, dokler jih pristojne najvišje oblasti ne odobro. Zato romajo vse take pogodbe na pristojna mesta in se vračajo potrjene ali zavrnjene šele po preteku več mesecev. V oktobru je bilo v zemljiške knjige vnešenih 86 sprememb lastnikov nepremičnin za skupno vsoto 4 milijone 824.000 din, dočim je bilo v septembru zaznamovana 101 kupna in prodajna pogodba in skupni vrednosti 5.485.260 din. Pričakovati je, da bo zemljiščni urad kmalu imel zopet dela čez glavo z vključevanjem številnih kupnih pogodb, ki so bile v teku oktobra predložene v odobritev. Zaradi večjega povpraševanja so cene nepremičnin v zadnjih mesecih poskočile, vendar neznatno, kajti ponudniki je še vedno mnogo, kakor je videti po oglaših v časopisih, kjer dan za dnem lastniki parcel, hiš in posestev iščejo kupce.

## Da ne bo moka še dražja

V Beogradu proučujejo predlog o mletju enotne moke iz pšenice

Ljubljana, 5. novembra. Nedavno smo nekoliko pojasnili, zakaj je pšenična moka tako draga in objavili smo tudi kalkulacijo, kako bi se lahko moka pocenila, če bi izbrali primernejši način mletja. Znano je, da zdej morajo mlinci namletiti iz pšenice po 10 odstotkov pecivne moke, tako da nameljejo 70 odstotkov krušne moke ter da 20 odstotkov odpade na otrobe. Pecivna moka je mnogo predraga, kar se je najbolje izkazalo zelo kmalu: poraba se je zelo zmanjšala, tako da je zdej težko prodati pecivno moko, čeprav je produkcija mnogo manjša kakor prejšnje čase. Pri tako slabi zveži, ko je treba sleherni stot pšenice porabiti čim bolj smotrno, da prebivalstvo ne bo stradalo, pač ne more biti nikomur vseeno, po kakšni ceni prihaja moka na trg in dolžni smo se tudi zanimati, kakšna je poraba.

Morda bi kdo mislil, da nas mora veseliti, če se je poraba fine pecivne moke zmanjšala, čes, izkazalo se je, da je bila izbrana draga kombinacija mletja ter bomo imeli dovolj krušne moke. Vendar se je pazljivo citateli našega članka »Pšenica moka bi bila lahko cenejša« prepiral, da je poraba pecivne moke manjša zaradi previsokih cen. Nikakor ne smemo pecivne moke uvrstiti med luksuzno blago, saj nedvomno spada med najpotrebnejša živila. Te fine moke ne uporabljamo le za pecivo, temveč smo jo tudi uporabljali, vsaj prejšnje čase, za številna preprosta močnata jedila. Prav v teh časih, ko so uvedeni brezmesni dnevi in ko je meso drago, morajo biti na jedilnem listu pogostejše močnata jedila. Ali naj pecivno moko zamenjamo koruzna? Toda znanjšanje porabe pecivne moke tudi še druge skrbi. Mlinska podjetja se znajo izbežati drage pecivne moke, a kaj naj počne z njo trgovec, če je ljudje ne morejo kupovati? Mlinska podjetja lahko diktirajo trgovcem, da morajo kupovati pecivno moko, če žele dobiti tudi krušno in otrobe. Oblasti jih zaradi tega ne bodo preganjale, ker je pač pecivna moka namenjena za prodajo in ne za mlinska skladišča. Tako nastaja vprašanje, ali naj se draga moka kvari v trgovskih skladiščih. Vprašanje je tudi, če so trgovci pripravljeni plačevati neuspeh izbranskega mletja pšenice. Ali se naj torej v teh časih, ko je tako dragocen sleherni kilogram moke, kvari prav najfinjša pšenična moka, a ljudje naj stradajo?

Na ta vprašanja javnost pač upravičeno pričakuje odgovor. To so najvažnejša vprašanja prehrane prebivalstva, zlasti v Sloveniji kakor v vseh pasivnih pokrajinah države. Že prejšnja leta so strokovnjaki dokazovali, da bi prebivalstvo vse države lahko konzumiralo vso pri nas pridelano pšenico, tudi ko je boljše letina, če bi bil življenjski standard na evropski višini. Zato ne moremo videti nobene dobre strani še v nadaljnjem zmanjševanju porabe pšenične moke. Prav tako se ne moremo tolažiti, češ da moka vsaj ne bo pošla do nove žetve, če bo zmanjšana poraba, kajti moka je v resnici že zdej pošla, namreč za tiste, ki je ne morejo več kupovati. Toda, kakor smo že zdajnji dokazovali, največja nesreča bi še ne bila, če bi bila predraga le pecivna moka, a predraga je prav tako krušna. Dovolj smo se že prepirali, da ta krušna moka ni tako dobra in lepa kakor so nekateri napovedovali ter da tako zvali enotni ali narodni kruh pri tako visokih cenah ne zadovoljuje. V na-

še državi, ki je bila že tolikokrat proglašena za agrarno je življenjska zahteva velikega dela prebivalstva, da mu nudimo vsaj kruh po cenah, ustrežajočih njegovi kupni moči. Zato bi se morala krušna moka poceniti. Lahko bi se pocenila, če bi dosegli pocenitev pšenice — kar je še vedno mogoče — morali bi pa tudi izbrati primernejši način mletja, saj je bil vendar predlagan. Pri tem ne gre za nič drugega kakor samo za vprašanje, kako bi se naj pocenila krušna moka in kruh! To je najvišji interes in njemu se morajo podrediti interesi vseh. Tudi mlinska podjetja ne morejo biti izvezta, še manj bi pa smela odločati samo ona pri tako važnem vprašanju. Ali naj še ugrabimo, ali je treba bolj upoštevati interese banashihi in vojniških mlinskih podjetij kakor interese milijonskega prebivalstva pasivnih pokrajin?

V gospodarske liste so pred dnevi prodrele nekako sramežljivo kratke vesti, da na pristojnih mestih proučujejo predlog za nov način mletja pšenice. Ne vemo, kdo je predlog sprožil in kdo ga zagovarja. Iz vesti lahko samo posnemamo, da razmišljajo o mletju tako zvane enotne moke; to se pravi, iz pšenice bi mletli samo eno vrsto moke, samo krušno. Pecivne moke bi baje ne mletli zaradi tega, »ker se je izkazalo, da ni tako potrebna« — namreč zaradi sedanje zmanjšane porabe pri tako visokih cenah — in ker bi tako pridobili več krušne moke, ki bi bila zaradi tega tudi znatno boljše. Zdej nameljejo iz pšenice 70 odstotkov krušne moke, po novem predlogu bi je pa 80 odstotkov. Ostanek odpade na otrobe. Ker pa je pecivna moka vendar še potrebna, bi jo mletli samo nekateri pooblašeni mlinci »pod strogim nadzorstvom oblasti«.

Nas predvsem zanima, ali bi se krušna moka po tem načinu mletja kaj pocenila. Toda sprevidimo lahko, da bi se le nekoliko izboljšalo, saj bi odstotek otrobov ostal nespremenjen ne pa da bi se pocenila. Celotno mletje bi se morala, zlasti če, če bi se mlinska industrija ne hotela odpovedati višini sedanjega zaslužka. Da bi ne bila vsaj dražja od sedanje krušne moke bi se morala poceniti pšenica, česar pa ne proučujejo. Zdej velike nabavne stroške pšenice in zaslužek mlinov krije v velikih meri draga pecivna moka. Če bi hoteli pri sedanjem načinu mletja poceniti krušno moko, bi se morala pecivna še podražiti, na kar pa seveda ne smemo misliti. Prav tako ne moremo računati z znatnejšo podražitvijo otrobov. Pri načinu mletja, ki ga zdej predlagajo, bi se odstotek krušne moke zvišal samo za 10 odstotkov, a pri tem bi odpadla vsa pecivna moka. Krušna moka bi sama po sedanjih cenah ne mogla kriti nabavnih cen pšenice in zaslužka mlinov. Računi kažejo, da bi moral biti že v prodaji na debelo približno 50 par dražja od sedanjih cen. Zdej je krušna moka v nadrobni prodaji po 5 din, po novem načinu mletja bi bila po 5,5 do 6 din. To pomeni, da bi se kruh še podražil in da bi ljudje morali še mnogo bolj varčevati pri moki kakor dolej.

Ali bi bila ta sprememba v interesu pasivnih pokrajin? Ali jo Slovenija lahko mirno pripravi? Morda je še čas, da se zgrajemo vsi poklicani.

goslovenskega pomorskega življenja. Številno je bila prisotna zlasti naša mladina. Zetelj bi bilo, da se takih narodno propagandnih predavanj prihodnje udeležijo številne tudi ostale prebivalstvo. Videti je, da umemo pri nas vse premalo ceniti tisto, kar je naše, lepo in za nas v vseh pogledih koristno. Slična predavanja naj bi bila češče in morda v bolj prikladnih dvoranah.

Nad pomanjkljivo cestno razsvetljavo se zadnji čas pri nas čujejo pritožbe z vseh strani. Na mnogih mestih, kjer je osebni in vojni promet tudi ob večernih urah zelo živahen, sploh in cestnih svetilk, na drugih so žarnice že tedne pokvarjene ter vladajo toč egipčevska tema. Mislimo, da bi bila vendar stvar nadzorovanih organov trboveljske električne zadrage, da se od časa do časa prepiča, če je cestna razsvetljava povsod v redu ali ne. Predvsem naj se pregledajo luči ob glavni cesti in cesti v Petelinovo vas. Poleg tega bi že bil zadnji čas, da se številno luči pomnoži ter se na javnih prostorih poskrbi za boljše razsvetljavo. Luči bi morale tudi goreti vso noč. Trg v gornjih Trbovljah je zelo revno razsvetljen, javni trg pred restavracijo na Vodah pa sploh ne premore cestne svetilke. Odbor zadruge naj resno razmisli o tem vprašanju, ki ga je treba čimprej rešiti v smislu zahtev prizadetih občanov.

## Iz Litije

Pomanjkanje bencina. V zadnjem času se močno občuti pomanjkanje bencina. Prometa na ulicah je manj. Zaradi pomanjkanja bencina so predvsem prizadeti lesni trgovci. Prizadeta je tudi edina redna avtobusna zveza v našem okolišu in sicer Litija—Sv. Križ. Uvedel jo je pred leti podjetni G. Dolinar in je bila dobrodošla hribovskemu prebivalstvu v Sv. Križu in Dolih. Redna avtobusna zveza od Sv. Križa do Litije je že zato bolj potrebna, ker ni v svetokriško smer nobene telefonske ali brezovne zveze. Ljudje so bili navezani le na počasno konjsko vprego. Zdej pa odpadejo avtobusne vožnje tudi za več dni. Oblasti naj bi z dovoljno količino bencina omogočile v najbolj pasivni del našega okraja redno avtobusno zvezo.

Cene mesa. Litjsko sresko načelstvo je izdalo odločbo o najvišjih cenah mesa. Novi cenik je sestavljen na podlagi pooblaščenke banke uprave. Za goveje meso veljajo naslednje cene za sprednji del 14 din (za kg) in 16 din za 1 kg zadnjega dela. Telatina: hrbet 16 din, stegno in pleče 15 din, vrat in prsa 14 din za kg. Svinjsko meso ima naslednje cene: hrbet 20 din, stegno 18 din, pleče, flam, rebra 16 din, slanina in salo 24 din, mast 26 din, prekajena slanina 24 din, glava 9 din, ledvice, srce, možgani 16 din, jetra 12 din, pljuča 6 din.



# DNEVNE VESTI

— Uvozna carina na umetna gnojila bo odpravljena. Ker se vedno bolj občuti potreba povečanja naše kmetijske proizvodnje, je bilo na pristojnem mestu sklenjeno, znižati ceno umetnih gnojil s tem, da se odpravi uvozna carina. To se bo zgodilo v kratkem in carina bo odpravljena za vse vrste umetnih gnojil, ki se bodo zaradi tega znatno pocenila. Če bi pa tudi ta ukrep ne zadostoval, bodo storjeni še drugi, da se umetna gnojila v naši državi dostojno pocenijo in s tem poveča naša kmetijska proizvodnja.

— Prve podpore iz Prizadovega fonda za pospeševanje sadjarstva. V okviru programa za povzdigo sadjarstva, ki določa investiranje 44.500.000 din. je kupil Prizad pri Mariboru veliko posestvo, kjer bo ustanovljena poskusna stanica za pečkasto sadje. Prizad je že dobil prve podpore iz svojega fonda za pospeševanje sadjarstva. Med drugim dobi Kletarsko društvo v Ormožu 300.000 din za nakup kleti s kapaciteto 35 vagonov in njeno adaptacijo.

— Vprašanje uvoza bombaža iz Turčije. Naša gospodarska delegacija ki se mudi v Ankari, je kupila 300.000 ton bombaža iz stare žetve in kmalu bodo uspešno končala tudi pogajanja glede nakupa še 8.000 ton bombaža. Prva pošiljka je bila že pripravljena za pot, pa so nastale ovire, tako da so ostale bale bombaža na carinjski postaji. Naši uvozniki so predlagali, da bi uvozili bombaž po Črnem morju in Dunavu, kar je pa zaenkrat samo še načrt. Poleg tega so storjeni ukrepi, da bomo s posredovanjem francoskega poslanca kupili večje količine gume in bombaža v Siriji. Ponudba je zelo ugodna in vse kaže, da bo v kratkem rešeno eno zelo važnih vprašanj naše uvozne trgovine. Avtomobilski gum bomo uvozili za din 5.000.000.

— Dr. Bičanec o naši zunanji trgovini. Glavni ravnatelj Ravnateljstva za zunanjo trgovino dr. Rudolf Bičanec je spregel včeraj v svojem kabinetu beograjske novinarje in jim pojasnil zakaj je bila izdana uredba o izvozu konj za klanje. Izvozniki so zaključili več zlorab, ki bodo odsej izključene in kmetje bodo lahko dražje prodajali za klanje namenjene konje. Dr. Bičanec je govoril tudi o trgovinskih pogajanjih s Švicco, ki dobro napredujejo. Naša država bo dobivala za svoje blago iz Švice švicarsko blago. Izmenjava blaga je postala načelo mednarodne trgovine. Dr. Bičanec se je dotaknil tudi vprašanja kontrolorjev cen, ki jih postavlja ravnateljstvo za zunanjo trgovino. Doslej so prišli kontrolorji na ona mesta, od koder ni bilo zanesljivih podatkov in kjer se je pokazala potreba.

— Ravnatelj madžarske rečne plovbe v Beogradu. Včeraj jutraj je prisel v Beograd glavni ravnatelj madžarske rečne plovbe Scholtz. V Beogradu bo stopil v stik z merodajnimi krogi, potem pa odpoje za dr. Kulenovičem v Bosno na lov. Včeraj je posetil prometnega ministra ing. Beslića, poleti pa tudi ministra za gozdo in rudnike dr. Kulenoviča.

— Za državno filharmonijo. Beograjska filharmonija, ki nastopi drevi v Ljubljani, je priredila snovi koncert v Zagrebu. Filharmonija šteje 84 godbenikov pod vodstvom predsednika beograjske Filharmonije in beograjskega radia v pokojenega ministra dr. Voje Janjica. S filharmonijo je prisel v Zagreb tudi koncertni mojster Zlatko Topolski, ki sodeluje na njenih koncertih. Predsednik dr. Janjić je govoril o zagrebških novinarjih, katerim je izjavil, da so medsebojni poseti naših filharmonij velikega pomena, ker bodo mnogo doprinesli k zbliznavi in boljšemu spoznavanju Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zelo koristno bi bilo, če bi se organizirali taki medsebojni poseti tudi v drugih panogah umetnosti. Po našem nastopu v Ljubljani, je dejal dr. Janjić, pride ljubljanska filharmonija v Beograd. Ali bi ne bilo dobro, če bi se iz vseh treh naših filharmonij, zagrebške, beograjske in ljubljanske, sestavil velik reprezentativni simfonični orkester kot državna filharmonija, ki bi nas lahko po potrebi od časa do časa reprezentirala v inozemstvu?

— V naših teritorialnih vodah. Ravnateljstvo pomorskega prometa v Splitu je imelo včeraj posvetovanje, na katerem se je obravnavalo vprašanje plovbe v naših teritorialnih vodah v zvezi z zadnjimi dogodki. Ker je nevarnost, da bi veter in morsk tok iz Otranta zanesel k albanski obali, mi ne, je bilo sklenjeno, da bodo vozili parniki odsej po naših teritorialnih vodah samo čez dan. Glede plovbe je Jadran razdeljen v nevarne in manj nevarne cone. V nevarne cone spadajo tisti kraji na odprtem morju, ki so izpostavljeni udarcem vetra in morskoga toka. V teh conah bodo pomorske oblasti potem aktivne kontrole odvrčale nevarnost plovbe po naših teritorialnih vodah.

— Carina na lesno volno. Napovedano je, da se bo sredi tega meseca sestala v Beogradu komisija naših in nemških zastopnikov. Razpravljala bo o carini na lesno volno, ki je znana na trgu pod imenom Zellwolle. Do sestanka bo prišlo zaradi tega, ker naša delegacija ni pristala na nemške predloge, naj bi carinili in obdavčevali to blago prav tako kakor bombažno prejo.

— Se vedno sanja o Fenikska. Po izjavi predsednika akcijskega odbora I. Fenikssovih zavarovalcev v Zagrebu (delujeta dva akcijska odbora), je bila danes sklicana seja upravnega in nadzornega odbora Feniksa v Beogradu. Ta seja je zelo pomembna, ker bodo na nji sklepali o definitivnih ukrepih za sanacijo »Jugoslovenskega Feniksa«. Pod pritiskom organiziranih zavarovalcev so bili končno izročeni vsi vrednostni papirji, ki sestavljajo premijsko rezervno, finančnemu ministru. Vrednost teh papirjev 1.916.408 dolarjev v zlatu s fiksnim tečajem, po katerem znaša vrednost dolarja 1.50463 grama čistega zlata, to je zdaj 90.88 din. Razen tega je prejel Feniksovega premoženja v raznih drugih papirjih in nepremičninah. Po mnenju strokovnjaka je sanacija mogoča, ako bo Jug. Feniks priznan vse premoženje v dolarjskih papirjih. O tem bo odločila vlada.

— Nemška gimnazija v Zagrebu. Hrvat-ski ban je odobril učni načrt zasebne nemške realne gimnazije v Zagrebu. Učni načrt objavlja službeni list banovine Hrvatske »Narodne novine« v nemškem jeziku. Načrt določa za prvi razred po 5 ur pouka nemškega jezika na teden, v nadaljnjih štirih razredih pa po 4 ure na teden. Hrvatski jezik se bo poučeval v vseh razredih po 4 ure na teden.

— Mine oglašajo plovbo po Jadranu. Včeraj je bila v ravnateljstvu za pomorski promet konferenca zastopnikov oblasti in

parobrodskih družb. Na sestanku so bili sprejeti sklepi o novem voznem redu na Jadranu zaradi pojave min v naših vodah. Sklenjeno je bilo, da se naše vode razdelijo v dva pasova, v nevarnega in nevarnejšega ter so bili sklenjeni ukrepi za plovbo v enem in drugem pasu.

— Potovanje na Oplenac in Beograd, ki ga priredi Zveza bojevnikov v Ljubljani, bo nepreklicno v času od 8. do 11. novembra 1940. Odhod v petek z brzovlakom ob 20. uri, povratek v ponedeljek ob 10. uri dopoldne. Naknadne prijave so mogoče samo še do srede 6. t. m. opoldne v pisarni Zveze bojevnikov (palaca Grafike) v Ljubljani. Masarykova cesta.

— Frankovi za preselitve Hrvatov. Mušimanska »Savjet« objavlja v bajramski številki članek voditelja frankovcev dr. Mile Budaka, ki zastopa mnenje, da bi bilo treba preseliti Hrvate iz tujine v domovino, zlasti Hrvate na Gradiščanskem.

— Sokolski dom v Čakovcu vrnjen občin. Na seji mestnega sveta je bilo rešeno vprašanje zemljišča, ki ga je svojačasno mestna občina darovala Sokolom. Mestni svet je sklenil, da se mora na podlagi zadavne navedbe hrvatskega bana zemljišče vrniti mestni občini. Nadalje je sklenil, naj se Sokolski dom prevzame v last mestne občine, eventualne investicije, ki jih je izvršilo Sokolsko društvo v Čakovcu iz lastnih sredstev pa naj se na zahtevo vrnejo.

— Na farmaceutski fakulteti v Zagrebu so bili pretekli teden diplomirani: gđc. Rozman Fanci iz Ljubljane, gg. Albanež Nadin iz Maribora in Malavašič Tone z Vrhnike. Čestitamo!

— Hudourniki povzročili železniško nesrečo. Včeraj jutraj se je pripetila 3 km pred postajo Pare v Bosni huda železniška nesreča. En vagon je skočil s tira in promet so morali ustaviti. Mnogo hujske nesreče se je pripetila na progi Sarajevo-Višegrad-Užice, kjer je v nedeljo dopoldne skočila s tira lokomotiva s 14 vagoni med postajama Svetlina in Prača. Ranjena sta bila vlakovodja Karlič in kretničar Mašić. Gmotna škoda je zelo velika. Nesrečo so povzročili gorski hudourniki, ki so izpodjedli železniški nasip.

— S čolni pospravljajo koruzo. Čeprav je začela Kolpa upadati, se pri Sisku še vedno boje večjih poplav. Precej travnikov in njiv je že pod vodo. Kmetje imajo koruzo še na polju in zdaj si morajo pomagati s čolni, ker drugače ne morejo do nje.

— Olivno olje se bo podražilo. V Dalmaciji se je pričelo obiranje oliv, ki so letos obrodile mnogo slabše kakor lani. Zato se bo v kratkem podražilo tudi olivno olje.

— Sneg v Južni Srbiji. Iz Gjevgeleje poročajo, da je postalo po lepih sončnih dneh v nedeljo jutraj precej hladno. Po okoliških hribih je zapadel sneg. Tako zgodnjega snega ljudje v teh krajih še ne poznajo. Kmetje so v skrbeh, kjer ozimlje še niso posejali.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo oblačno, sicer nobenih bistvenih sprememb. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Dubrovniku 19, v Sarajevu in Splitu 18, v Zagrebu, Beogradu in Kumboru 17, na Rabu 15, na Visu 14, v Ljubljani 12,6, v Mariboru 8,4. Davi je kazal barometer v Ljubljani 757,8, temperatura je znašala 10,4.

— Tri nesreče. Včeraj so prepeljali v bolnico 4letnega kurjačevega sinčka Andreja Petermelja iz Sp. Pirnič pod Smarno goro. Otroka je po nesreči poila njegova starejša sestra z vrelo juho in je Andrejček dobil hude poškodbe po prsni in na rokah. — 38letni kovaški pomočnik Jurij Kern, zaposlen v papirnicah v Goricanah, je včeraj na poti proti domu padel s kolesa in si zlomil levo ključnico. — V bolnico so prepeljali tudi 56letnega železničarskega nameščenca Ferdinanda Miklavca iz Ljubljane, ki je po nesreči padel domov grede na cesti in se poškodoval na glavi.

— Vlom v Rudniku. V noči na ponedeljek je bilo vplomljeno v trgovino Franca Podobnika na Rudniku. Vlomilci so odtrgali na vratih več ključavnic in ukradli iz trgovine nekaj kolesnih obročev, nekaj gumijastih plaščev za kolesa in nekaj drugih delov koles. Podobnika so oskodovali za okrog 1000 din. O vplomu je bila obveščena orožniška postaja na Skofljici in policija, ki je tatovom baje že na sledu.

— Ženi odgriznil nos, ker ga je zapustila. Mato Krajin iz Slavenskega Broda je odgriznil svoji ženi Katarini nos, ker ga je nedavno zapustila in se ni hotela vrniti k njemu. V nedeljo je prišel za njo k njenim sorodnikom. Sprla sta se in med preprirom ji je odgriznil nos.

— Kočijaž padel v vodnjak in utonil. V neograjenem vodnjaku v Komunu pri Splitu je utonil v nedeljo zvečer kočijaž Ante Laura, star 48 let. Kolo njegove kočije se je pogreznilo v blato in kočijaž se je prevrnil. Kočijaž je padel v neograjen vodnjak kraj ceste in utonil.

— Tragica »mrti božastva«. Včeraj jutraj so našli v jarku med vasema Sv. Ilja in Crnez blizu Varaždina mrtvega bivšega župana iz Biskupca Ivana Stančusa. Mož je bil božjasten in v nedeljo se je vračal iz vasi Sv. Ilja v Varaždin. Med potjo je padel v jarek poln vode in se zadušil.

— Samomor živčno bolne žene. V vasi Varibode blizu Šibenika si je končala v nedeljo življenje 30letna Darinka Gajica, mati petih otrok. Bila je živčno bolna in namesto da bi odšla v bolnico, kamor so jo hoteli poslati, je šla k bližnji mlaki. Tam si je privežala konopec okrog pasu, nanj pa težak kamen. Tako je skočila v vodo in utonila.

— Tudi mi imamo Tarzana. Pred leti se je preselil v gozdno naselje Šebeski travnik Ivan Piščević iz Kljčevca, še ko je bil otrok, so ga starši iz neznanih razlogov pustili v gozdu, kjer je menda do dolgo taval po gozdovih. Nekega dne je prisel v Travnik, od koder se je z gozdom železnico odpravil v naselje Šebeski. Tam je prišel v stik z ljudmi in jel je počasi govoriti, toda dokaj nejasno. Že od svojega prihoda v Šebeski spi v pesku.

— 17 kasnecev je bilo izpuščenih iz mariborske moške kaznilnice. Gre večina za ubijalce, obsojene na ječo od 2 do 10 let.

— Slovenska kolesarska zveza Ljubljana (Sluzbeno). Redna seja upravnega odbora bo v sredo dne 6. t. m. ob 19. v kavarni Vospemnik, Stari trg 34. Pozivajo se vsi odborniki, da se seje sigurno udeležijo. Tajnik,

## Iz Ljubljane

— Iz Slava dravskega vozaškega eskadrona. Dravski vozaški eskadron proslavi slavo sv. Dimitrija v petek 8. t. m. Rezanje kolača bo ob 10.30 na dvorišču vojašnice kralja Petra I. Popoldne bo pa tam vojaška zabava.

— Iz Predavanja SPD. Ponovno opozarjamo planince na zanimivo predavanje o snemanju gorske pokrajine in gorskega rastlinstva, katero priredi Slovensko planinsko društvo v petek 8. t. m. v dvorani Delavske zbornice ob 20. pod naslovom »Planina cvete«. Vstopnice so na razpolago v društveni pisarni SPD na Aleksandrovi cesti 4. I. nadstropje.

— Iz Pečena gos, ocvrte piške, deset vrst izbornega vina. Gostilna Lovšin, 450—n.

— Iz Ljudska univerza in Prirodoslovno društvo v Ljubljani. V sredo dne 6. t. m. bo predavala ga. lektorica Fanny Copeland. Naslov predavanja: Izleti po britanskih pogorjih. (S skloptičnimi slikami.) Predavanje se bo vršilo v mali dvorani Filharmonije. Začetek ob 20. Člani obeh društev in študenti brez vstopnine, drugi 1 in 2 din. 451—n.

— U Zbiranje voska na pokopališču pri Sv. Križu v prid mestnim revežem je kakor nam poročajo z magistrata, prav dobro uspelo. Ker je bilo zbiranje prirejeno prvič, občinstvo še ni bilo dosti poučeno o novi dobrodelni akciji. Zato občinstvo samo ni sodelovalo pri zbiranju voska dogorelih svet, temveč je bilo mogoče v glavnem zbrati samo tiste ostanke svet, ki so jih pobrali sodelavci akcije z grobov. Pri tem so pa dobili tudi nepoklicane pomočnike, ki so na nabrani vosek shranjevali v svoje umazane malhe. V tatiške bisage je izginilo tudi mnogo celih svet, saj so se tatovi znali izobiti celo policijski straži. Kljub temu je bila pa nabrana precej velika količina voska, da bo tudi sedaj sele pričeta in vrhvi nezaključena akcija gotovo revežem prinesla čedno podporo.

— Izgubljena denarnica z večjo vsoto denarja je bila minulo sredo 30. oktobra najdena na živilskem trgu ter jo lastnik dobi v tržnem uradu v I. nadstropju Mahrove hiše na Krekovem trgu št. 10.

— Za koncert Beograjske filharmonije, ki bo drevi ob 20. v dvorani Uniona, so razprodane že vse vstopnice. Na to opozarjamo vse zainteresirane, da se ne bi zastopili trudi za nabavo novih vstopnic ali računali s tem, da bodo dobili vstopnice še pred začetkom koncerta.

— Na VSAKO MIZO LASKO PIVO — Zveza društev Mali gospodar in Društvo rejcev malih živali v Ljubljani sta se preselila iz dosedanjih društvenih prostorov v Gajevi ulici 9 v nove poslovne prostore v Gosposki ulici 4. Člani društva in vsi zainteresirani se lahko obračajo na navedeni naslov osebno ali pismeno in dobe stalno vse informacije glede reje malih živali in glede vseh zadev malega gospodarstva.

— Iz Ljoli je pil. Včeraj popoldne so bili reševalci pozvani na Židovsko stezo, kjer se je malo poprej zasturpil z hlezom 20letni delavec Stanko S. Ljudje so ga našli na tleh zvijačnega se v bolečinah in so takoj vedeli, za kaj gre, ker so našli poleg njega steklenico s strupom. V bolnici so mlademu obupanu izprali želodec in je že izven nevarnosti. S. je hotel prostovoljno v smrt zaradi dekleta, s katerim se je sprl.

## Iz Celja

— Počastitev spomina dveh velikih dobrotnikov CMD. Družba sv. Cirila in Metoda je dala na celinskem okoliškem pokopališču na grobu svojega mecena z. učitelja v p. Franja Krajnc postaviti lep spomenik po načrtu g. inž. Arja. Umeka v Celju. Spomenik je izdelala družba »Alpeko« v Ljubljani. Pokojni Franjo Krajnc počiva poleg svoje ljubljene matere. Na nagrobnem spomeniku sta poleg ostalega besedila vklesana tudi verza: »Narodu živel si in živíš, njemu pot v bodočnost se gradiš.« Družba sv. Cirila in Metoda je položila na praznik Vseh svetnikov na grobova svojih mecenov gg. vladnega svetnika Emilijana Lileka in učitelja Franja Krajnc dva lepa venca s trakovima v jugoslovanskih barvah in napisoma »Svojemu velikemu dobrotniku Družba sv. Cirila in Metoda«.

— Velik požar v Savinjski dolini. V ponedeljek okrog 4. jutraj je izbruhnil požar v kozoletu gostilničarja in posestnika Ivana Kumra v Kaplji pri Sv. Juriju ob Taboru ob državni cesti. Zaradi vetra se je ogenj hitro razširil ter je kmalu zajel dva kozoleta in gospodarsko poslopje. Na kraj požara so prispeli domači in okoliški gasilci, ki se jim je posrečilo rešiti Kumrovo hišo, v kateri je gostilna. Živino so spravili iz hleva na varno. Rešili so tudi nekaj poljskih pridevkov. Požar je uničil gospodarsko poslopje, hmeljski sušilnik in oba kozoleta. Škoda znaša okrog 250.000 din. Ni izključeno, da je požar zanelila zlobna roka.

— Šahovska proslava v Gaberju. Šahovski klub Gaberje je v nedeljo v svojem lokalu v Kancjanovi gostilni v Gaberju svečano proslavil petletnico obstoja. Proslava se je pričela ob 14. z brzim turnirjem ob udeležbi 17 igralcev. Rezultati so naslednji: Josip Schneider 15 točk izmed 16 dosegljivih, Vladimir Diehl 14, Mirko Fajš 13 in pol, Franc Csörgő 12, Domajnko 11, E. Csörgő in H. Hočevar 9 in pol, Mirnik in F. Schneider 8, Regmer 7, Golja 6 in pol, Habušens 6, Slimšek in Hajsimer 5, Verčkovnik 3, Eših 2, Pukmajster 1 točko. Po turnirju je bila »savnostna seja, na kateri so posamezni odborniki poročali o uspešnem delovanju kluba v prvih petih letih. Ob tej priliki so bile razdeljene nagrade spominskega turnirja dr. Antona Schwaba, ki ga je priredil Šahovski klub Gaberje. Po slavnosti ni seji se je razvil prijeten družaben večer. Odbor Šahovskega kluba Gaberje se iskreno zahvaljuje vsem darovalcem, ki so s svojimi darili pripomogli k lepo uspelemu spominskemu turnirju.

— Razmere na delovnem trgu. Pri celjski borzi dela je bilo 1. t. m. v evidenci 306 brezposelnih (154 moških in 152 žensk) nasproti 289 (161 moškim in 128 ženskam) dne 20. oktobra. Delo dobi 8 gozdnih delavcev, 1 elektrikan, 5 služkinj, 4 kuharice in kmečke deklet ter po 1 natakarica, likarica in gostilniška služkinja.

— Napad na cesti. V Vitaju so neznanici napadli 30letnega delavca Blaža Razvornika iz Vitana in ga hudo poškodovali po glavi. Razvornika so oddali v celjsko bolnico.

— Umrla je v nedeljo na Ostrožnem 16 pri Celju 37letna hči upokojenega orožniškega narednika Eya Seligova. V celjski bolnici je umrla v nedeljo 58letna občinska reva Katarina Šmonova s Planine pri

Zrečah, v ponedeljek pa je umrl 81letni posestnik Anton Fabijan iz Petrovca.

— Tri hude nesreče. Ko se je vozil 31letni, v anpenku v Pečovniku pri Celju zaposleni strojnik Aloiz Marušič iz Rifen-gozda pri Laškem v soboto dopoldne z vojaških vaj z vlakom domov, je okrog 9. padel med vožnjo od Laškega proti Celju iz vagona. Pri padcu se je močno poškodoval po glavi. V nedeljo je padel 17letni čevljarški vajenec Franc Pinter iz Celja na cesti s kolesa in dobil težke poškodbe po glavi. Na Lahovni pri Celju je padla 15letna delavka Leopoldina Pečnikova čez domači praz in si zlomila desno nogo v gležnju. Ponesrečence so prepeljali v celjsko bolnico.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

## Koncert malih domžalskih harmonikarjev

V nedeljo so nastopili v Litiji, kjer so bili navdušeno sprejeti

Litija, 4. novembra. V Litiji so dobro obiskane vse prireditve, na katerih nastopa mladina. Menda zato, ker ima večina naših družin po več otrok. Zato starši radi čujejo, kaj zna druga mladina. Včeraj smo imeli v gosteh male harmonikarje iz Domžal. Tudi pri nas je glasbeno življenje lepo razvito, mladine se uči klavirja in violine v glasbeni šoli. Tam je tudi poseben tečaj za klavirsko škola harmoniko. Ob koncu lanskega šolskega leta so se naši mali muzikantje pripravili na glasbeno produkcijo, pa je menigitis ustavil glasbeno šolo sredi dela in priprav za koncertni nastop. Včeraj smo malone naračili dvorano v Sokolskem domu in prisostvovali koncertu, na katerem je nastopilo okrog 40 malih Domžalčanov in Domžalk, članov podmladka Jadranske straže v Domžalah. Mladina je bila po večini iz ljudske šole. Najmlajša koncertantka je štela k malaj 4 leta in je s svojo malo harmoniko izvajala dvoglasne melodije. Ostali gostje so pogumno izvajali skoro dve uri trajajoč pester program. Največ nastopajočih je igralo na diatoničnih harmonikah, nekaj tudi na klavirskih. Vse so izrali na pamet. Koncert je otvorila ljubka domžalska deklica z zanosnim pozdravom. Nato so

## Iz Kamnika

— Psa je zaklal. Pred dnevi je prosjačil zvečer in nadlegoval ljudi v Cerarjevi gostilni v Kamniku Berto S. že večkrat kaznovan zaradi prestopkov. Ko je odšel iz sobe, je v veži srečal velikega Cerarjevega bernardina Kasterja. Nekoliko časa ga je božal in lepo ogovarjal, potem pa je po-tegnil iz žepa dolg kuhinjski nož in ga zasadi psu pod vrat. Psu je odteklo mnogo krvi, tako da se je natekla v veži velika luža, pa tudi v hlevu, kjer spi, je bilo vse krvavo. Zaradi izgubljene krvi se drugi dan pes ni mogel dvigniti na noge in je sploh črtno, da ni poginil. — Ne gre toliko za psa, kot za to, da se oblasti končno že vendar enkrat zganijo in spravijo enkrat za vselej take kriminalne tipe tja, kamor spadajo.

sledili nastopi harmonikarskega zbora, dueta: harmonika in violina, kvartet harmonik, štiri pevke s spremljevanjem harmonike itd. Vmes so domžalski gostje tudi rajali. Te točke so povzdignile narodne noše, prav zato so bili nastopajoči deležni obile pohvale. Pred zaključkom so se zvrstili na odru harmonikarji tudi kot solisti. Večji del sporeda so izpolnile slovenske narodne pesmi, a nekaj je bilo tudi modernih. Naše občinstvo je malim gostom navdušeno ploskalo. Posebno navdušena je bila naša mladina. Koncert je dokazal, da se mladina pod spretnim organizatorjem lepo napreduje. Morda bo včerašnja prireditev navdušila še kaj staršev, da bodo dali svoji deci glasbeno vzgojo in jo vpisali v našo Glasbeno šolo, kjer se bo prihodnji teden začel harmonikarski tečaj, ki ga bo vodil glasbenik-strokovnjak iz Ljubljane.

Domžalske godbenike so spremljali v Litijo mnogi starši, glasbeni nastopi pa je vodil zborovodja g. Toni Sameja, ki je za prireditve vložil mnogo truda in so mu domžalski starši gotovo hvaležni, ker omogoča mladini glasbeno izobrazbo. Gotovo mu je hvaležen tudi podmladek Jadranske straže v Domžalah.

## Naše gledališče

DRAMA  
Začetek ob 20. uri.  
Torek, 5. novembra: Skrivalinca. Red terek Sreda, 6. novembra: Kovarstvo in ljubezen. Red sreda  
Četrtek, 7. novembra: Cigani. Red premierski  
Petek, 8. novembra: zaprto, (generalka)  
Sobota, 9. novembra: Lepa Vida. Krstna predstava. Red premierski

Humorist Milčinski, avtor tridejanske burke »Cigane«, je orisal v tej zabavni zgodbi originalne figure iz sodnijskega igralskega in malomeščanskega sveta. Dejanje se godi na sodnijski in v gostilni, v majhnem podeželskem mestu. Igrali bodo: Cesar, Drenovec, Daneš, Presestnik, Kaukler, Rakarjeva, Gabrijelečeva, Peček, Nablocka, Potokar, Slavčeva, Simčičeva, Novak. Režiser: prof. šest.

Krstna predstava Ferdo Kozakove drame v štirih dejanjih »Lepa Vida« bo v soboto 9. t. m. Drama zajema konflikt med tremi brati. Godi se v današnjih dneh v industrijskih krogih. Poleg zakonskega in ljubavnega zapleta pokaže tudi socialne in družabne strani življenja. Delo bo zrežiral dr. Bratko Kreft.

OPERA  
Torek, 5. novembra: zaprto  
Sreda, 6. novembra: Fidelio. Red B  
Četrtek, 7. novembra: Figarova svatba. Red četrtek  
Petek, 8. novembra: ob 15. uri: Baletna predstava. Izven. Ljudska predstava. Globoko znižane cene od 16 din navzdol  
Sobota, 9. novembra: Grof Luksemburški. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol

## Izpred obrtnega sodišča

POMOČNIK, KI NI ZA VSAKO DELO SPOSOBN

Jože je bil tesarski pomočnik v podjetju, ki je vsled obsežnosti in načina obratovanja tako vsled določb zak. o zač. del. kakor tudi obr. zak. veljalo za industrijsko. V njem se je smelo tedaj delati le po 8 ur na dan. Ker pa je Jože imel večjo družino in da bi jo lažje preživel, je prosil mojstra, da bi smel na dan delati po več kakor 8 ur; tej prošnji je mojster ustrejel. Mezda ni bila dogovorjena, ker je bila ta določena v kolektivni pogodbi s 5.75 din od ure. Pri prvem izplačilu pa je Jože prejel samo po 5.— din tako za normalno kakor tudi za nadurno delo. Jože je takoj protestiral in zahteval doplačilo razlike po 75 par od ure; mojster je pa odvrnil, da ne plača več, češ, da ne more in da si Jože lahko poišče drugo službo, če s tako plačo ni zadovoljen. Ker Jože ni mogel dobiti druge zaposlitve in da ni bil brez dela, je ostal nadalje v tej službi za isto mezdo, vendar pa je prosil za povisjanje, kar pa je mojster z enako motivacijo odklanjal. Povišanje za nadurno delo pa Jože ni nikdar med trajanjem delavskega razmerja zahteval. In tako je šlo dalje skozi tri leta in pol.

Po izstopu iz službe je Jože zahteval s tožbo razliko mezde med izplačano in ono, ki jo določa kolektivna pogodba, razen tega pa tudi 50% pribitek za nadurno delo. Mojster je odklanjal vsako plačilo. Število delovnih ur je bilo nesporno. Glede na zadržane in da ni nikdar zahteval povisjanje, za višjo mezdo je sicer večkrat prosil, toda mojster mu je opetovano rekel, da lahko gre, če s takšno mezdo ni zadovoljen. Plače pa mu tudi zaradi tega ni zvišal, ker ni bil sposoben za vsa tesarska dela, posebno ni bil sposoben za delo pri strojih.

Toda sodišče je bilo drugačnega mnenja ter je tožbenemu zahtevku v celoti ugodilo za tri leta nazaj. Zahtevke preko treh let je bil namreč zastaral. Sodišče je reklo, da so določbe tako glede nadur kakor tudi glede minimalne plače prisilne narave tako, da se jim delavec sebi v kvar niti odpovedati ne more niti s tem, da je molče prejemal nižjo plačo, niti z besedami. Kar pa se tiče tožbenega ugovora, da Jože

ni bil sposoben za vsako tesarsko delo, mu je lahko odpovedal samo službo, ni mu pa smel plačevati mezde, ki bi ne bila dosegla minimalne plače po uredbi ali po kolektivni pogodbi. Mojster je moral plačati nekaj čez 3000.— din.

## Iz Maribora

— Drzna tatvina. Lesni trgovec R. Writzl iz Koznice je prijavil orožnikom, da mu je njegov bivši skladiščnik J. L., ki stanuje sedaj v Mariboru, ukradel raznega blaga v skupni vrednosti okoli 2400 din. Omenjeni skladiščnik je namreč okoli 5. ure jutraj prišel s tovornim avtom v Dolkce, kjer ima R. Writzl skladišče lesa, ter na kolo na tovorni avto 24 kbm lesa in ga odpeljal. Bivšega skladiščnika sedaj zasledujejo oblasti.

— Tujski promet v Mariboru v »talinem padanju«. V smislu zadnje statistike je v mesecu oktobru t. l. obiskalo Maribor 1826 turistov, ki so imeli skupno 3657 nočnin. Največ je bilo podanikov naše države, in sicer 1621, ki so imeli 30005 nočnin, zatem 148 Nemcev (470), 11 Bolgarov (36), 9 Čehov (25), 1 Francez (4), 13 Italijanov (45), 4 Madžari, (10), 4 Švicarji (16), 1 Šved (5), 3 Poljaki (12), 1 Rumun (12), 3 Turki (7), ostali so podaniki ameriških držav.

— Hrvatski brezposelni iščejo v Mariboru dela. V zadnjem času se množi primeri, da brezposelni iz Hrvatske po Mariboru in okolici iščejo zaluzka. Večina delo pri raznih gradbenih podjetjih in javnih delih. Oni drugi pa so primorani prosjacti za kruh in prenočišče. Za varnostne organe so taki brezposelni zelo nevarni »gostje«. Težko je namreč takoj in v vsakem primeru izsleditve takega brezposelnega prosjaka preprečiti se, ali dotični res ne bi mogel dobiti dela, ali pa z brezdeljem in delomrznostjo je greši na račun dejanske brezposelnosti. Blizu meje zasadeni brezposelni pa nudijo tudi sum poskusne ilegalnega prekoračenja meje. Da se nikomur takih ne zgodi krivica, je treba vedno previdnost. Umetnost bi bilo, da se za vse orožnike postaje preskrbuje stalni seznam delodajalcev dotičnega okraja pri čemer so mišljena seveda tudi poljedelska dela. Tozadevne seznane naj bi preskrbele oblasti, ki naj bi tedensko po en izvod pošiljale tudi borzom dela v mesto.

Sam si je izplačal svoj zaslužek. Za čevljarje prihaja zdaj doba z mnogo dela. Se tudi v čevljarstvu obiti bogatejši Mariboru lahko zgodi, da kdo mesec čaka na krpajo. Najbrže si je tudi pomočnik, ki ga je čevljarški mojster A. Kresnik v Framu še le pred kratkim vzel za pomoč, izbral iz odsotnosti mojstra, ter si namreč plačila v gotovini 210 din, enostavno vzel »v račun« nove gojzeric in odšel z njimi domov. Ker pa mojster s tem obračunom ni zadovoljen, mu je izplačal zahtevani zaslužek. Zaradi gojzeric pa bosta imela še poseben obračun.

— Zopet veličastna večerna slika. V poned



# Naša letošnja tujkoprometna sezona

ni bila tako slaba, kakor se je splošno pričakovalo — Potrebna je intenzivnejša turistična propaganda v naši državi sami

Ljubljana, 5. novembra  
Ze spomladaj je kazalo, da bo tudi naš tujski promet močno občutil vojno. Tujcem nismo več mogli pričakovati v večjem številu — v postev je prišla za nas samo še Madžarska — in tudi med domačini ni bilo kdo ve kaj zanimanja za obisk letovišč. Ko se je prvo pomladno razburjenje podelo, so se vendarle začeli oglašati interesi za naše turistične kraje tudi iz bolj oddaljenih krajev naše države. Isto velja za Primorje. Bistveno drugačen je pa bil položaj glede inozemcev, ki so letos obiskali turistične kraje.

Lani smo v dvanajstih najvažnejših slovenskih turističnih krajih imeli 22.582 inozemskih gostov s 174.289 nočninami, letos pa od januarja do konca avgusta samo 1.784 gostov s 15.751 nočninami. Letos smo v istem razdobju imeli torej 20.798 inozemskih gostov manj kakor lani, razlika v nočninah pa znaša 156.718.

Ker na vsakega inozemskega gosta — in tu prihajajo v večini v naše največje in hkrati najdražje turistične kraje — lahko računamo po 200 din dnevnega potroška, pomeni 156.718 nočnin, kolikor smo jih imeli letos manj od lanskega leta, izgubo okoli 3.000.000 din. To pa je samo približni račun, ker bi natančnejši zanesljivo pokazal še višjo številko.

Kot rečeno, se je naš domači tujski promet letos močno približal lanskemu. To dokazuje, da so naše turistične ustanove storile vse, kar je bilo v njihovi moči, da bi se naš notranji tujski promet nemoteno razvijal. Kar se tiče naših domačih gostov, naši turistični kraji oziroma naši gostinski podjetniki niso bili tako občutno prizadeti kakor pri inozemskih.

Lani smo namreč v dvanajstih naših najvažnejših turističnih krajih imeli od januarja do avgusta 31.704 gostov oziroma 343.203 nočnine, dočim je letos v istem razdobju znašalo število domačih gostov 29.703, nočnin pa 166.167. Tuzemcev je torej obiskalo naša letovišča in zdravilišča samo 2.001 manj kakor lani, nočnin pa smo imeli letos 77.036 manj.

Podatki za domačine in inozemce za leto in lani obsegajo le dvanajst naših najvažnejših turističnih krajev, in sicer Bled, Bohinj, Dobrna, Dolenjske Toplice, Jezersko, Kamnik, Kranjsko gor, Laško, Metlika, Rateče-Planica, Rimske Toplice in Rogaško Slatino. Izmed teh krajev je le Metlika manj pomembna, upoštevamo pa jo zaradi tega, da vsaj približno pokaže, kako se je tujski promet razvijal tudi na Dolenjskem oziroma v Beli Krajini. Vsi ostali kraji so po številu gostov, kakor tudi po svojem značaju tako važni, da analiza bilance, ki jo napravimo na podlagi njihovih statistik, vsaj v glavnem lahko pokaže vse obsebe uspehov oziroma neuspehov naše letošnje turistične sezone.

Med prvimi je Bled, ki je imel od začetka leta do konca avgusta:

| gostov    | 1939  | 1940 |
|-----------|-------|------|
| tuzemcev  | 5421  | 5589 |
| inozemcev | 18156 | 762  |

Letos je torej imel Bled 168 tuzemskih gostov več kakor lani, dočim je število inozemskih gostov — in s tem je Bled najbolj prizadet — padlo za 4.827. Še bolj porazno sliko dajejo nočnine, ki jih je pri tuzemskih gostih imel Bled letos 50.277, lani pa 48.271, pri inozemskih gostih pa letos 7.268, lani pa 129.728. Vse to jasno kaže, da bo moral Bled, če hoče rešiti svoj tujski promet, kar najintenzivneje pospeševati propagando v naši državi sami in našim državljanom z zmernimi cenami omogočiti čim številnejši obisk. Zaradi izredno slabega obiska inozemcev so letos blejski hotelirji in sam Bled utrpeli okrog 1 milijon din škode.

Od januarja do konca avgusta je imel Bohinj

| gostov    | 1939 | 1940 |
|-----------|------|------|
| tuzemcev  | 3045 | 3810 |
| inozemcev | 1187 | 211  |

Število domačih gostov je torej naraslo za 765, število inozemskih pa padlo za 976. V istem razdobju so znašale nočnine pri tuzemcih lani 22.229, letos 16.116, pri inozemcih pa letos 1.191, a lani 8.810. Po skupnem številu gostov ni imel Bohinj letošnje slabe sezone.

Med slovenskimi turističnimi krajji je bila skoraj najmanj prizadeta Dobrna, ki je imela od januarja do konca avgusta

| gostov    | 1939 | 1940 |
|-----------|------|------|
| tuzemcev  | 3464 | 3137 |
| inozemcev | 177  | 76   |

Število domačih gostov je bilo torej samo za 327 manjš, število inozemskih pa za 101. Podobno, precej ugodno sliko kaže tudi število nočnin, ki so pri inozemcih znašale lani 53.410, letos pa 44.328, dočim pri inozemcih letos 1.039, lani pa 2.708.

Precej podobno in prav tako ugodno sliko daje statistika gostov in nočnin v čedalje bolj priljubljenih Dolenjskih Toplicah, ki so imele od januarja do avgusta:

| gostov    | 1939 | 1940 |
|-----------|------|------|
| tuzemcev  | 862  | 933  |
| inozemcev | 67   | 14   |

Število tuzemskih gostov se je torej v Dolenjskih Toplicah celo dvignilo za 91, dočim je število inozemskih padlo za 53. Kljub temu padcu beležijo Dolenjske Toplice še zmerom 38 gostov prirastka. Noč-

nin so imeli lani tuzemci 9.492, letos pa 8.736, inozemci letos 146, lani pa 934. Zelo občutno je bilo prizadeto Jezersko, ki je znano kot res lepo, pa hkrati tudi zelo drago naše letovišče. Od januarja do konca avgusta je imelo:

| gostov    | 1939 | 1940 |
|-----------|------|------|
| tuzemcev  | 1310 | 765  |
| inozemcev | 135  | 12   |

Število tuzemskih gostov je padlo za 545, inozemskih pa za 123. Še veliko poraznejšo sliko daje pri Jezerskem statistika nočnin, ki so jih imeli lani tuzemci 15.523, letos pa samo 3.703, inozemci lani 903, letos pa 211.

Kamnik — dvomiti moramo, da je ta statistika točna — je letos sijajno napredoval. Od januarja do konca avgusta je namreč po tej statistiki imel:

| gostov    | 1939 | 1940 |
|-----------|------|------|
| tuzemcev  | 630  | 646  |
| inozemcev | 239  | 64   |

Število tuzemskih gostov se je po tej statistiki letos v Kamniku kar povečalo (!), dočim je število inozemskih gostov padlo za 175. Manj ugodno sliko daje statistika nočnin, ki so jih imeli lani tuzemci 8.590, letos pa 6.457, a inozemci lani 2.723, letos pa samo 1.103.

Med zelo občutno prizadete naše turistične kraje moramo šteti tudi Kranjsko gor, ki je imela od januarja do konca avgusta:

| gostov    | 1939 | 1940 |
|-----------|------|------|
| tuzemcev  | 4108 | 2507 |
| inozemcev | 566  | 31   |

Število tuzemskih gostov je torej letos v Kranjski gori padlo za 1.601, število inozemskih pa za 535, tako da skupni padec znaša kar 2.136, kar je za tujski promet Kranjske gore skoraj življenjskega pomena. Vprašanje je, ali in kako si bo Kranjska gora opomogla za letošnje zimsko sezono, ki še edina utegne rešiti njeno turistično bilanco, prav tako pa se pojavlja tudi vprašanje, kako bo Kranjska gora zmogla velike obveznosti, ki jih je za povzročila svojega tujkega prometa vzela nase.

Laško v naši turistični bilanci nima nobene posebne vloge, ker je to pač zdravilišče SUZOR-ja. Statistične številke Laškega navajamo zaradi tega le mimo gred. Od januarja do konca avgusta je imelo:

| gostov    | 1939 | 1940 |
|-----------|------|------|
| tuzemcev  | 2546 | 2302 |
| inozemcev | 234  | 46   |

V istem razdobju so imeli tuzemci lani v Laškem 23.337 nočnin, letos pa 19.778, a inozemci letos 527, lani pa 2.694. Nazadovanje gre najbrž na račun tistih gostov, ki se zdravijo na svoj račun in ne na račun SUZOR-ja.

Metlika spada med kraje, ki še nimajo urejene svoje statistične službe, ker so njene številke vesekrog netočne in neverjetne. Tako n. pr. izkazuje od januarja do konca avgusta:

| gostov    | 1939 | 1940 |
|-----------|------|------|
| tuzemcev  | 2832 | 2542 |
| inozemcev | 466  | 232  |

Po številu svojih tuzemskih gostov se Metlika po tej zagonetni statistiki uvršča pred Rimske Toplice, Rateče-Planico, Jezersko, Dolenjske Toplice in Kamnik, po številu inozemskih gostov pa celo pred Rogaško Slatino, Dobrno, Laško, Rimske Toplice, Kranjsko gor, Bohinj, Rateče-Planico, Jezersko, Dolenjske Toplice in Kamnik! Bilo bi res zanimivo vedeti, kje so metliški statistiki našli toliko inozemskih gostov in odkod so bili. Za to ugotovitev bi jim bilo gotovo hvaležni vsi ostali naši turistični kraji, ki se izmed njih razen Bleda nobeden ne more ponašati s tolikšnim številom inozemskih gostov. Statistika, ki jo vodi Metlika, je že nekaj let uganka, ki je nihče neče ali ne more rešiti. Bilo bi tudi odveč govoriti o statistiki nočnin v Metliki.

Rateče-Planica sta prav tako dva kraja, ki sta sedanje nemirne čase zelo občutila. Od januarja do konca avgusta je bilo namreč tam:

| gostov    | 1939 | 1940 |
|-----------|------|------|
| tuzemcev  | 1478 | 1700 |
| inozemcev | 279  | 97   |

Posebno močno se čutilo sedanje neugodno razmere pri rateškoplanjski statistiki nočnin, ki so jih imeli lani tuzemci 22.573, letos pa samo 13.940, a inozemci letos 552, lani pa 1.829. Poleg drugih vzrokov je slabega uspeha letošnje turistične sezone v Ratečah-Planici krivo tudi to, da leži kraj skoraj čisto na meji.

Rimske Toplice so izredno zdravilišče, vendar pa so letos izmed vseh naših turističnih krajev po številu gostov in nočnin dosegle najlepši uspeh. Od januarja do konca avgusta so namreč imele:

| gostov    | 1939 | 1940 |
|-----------|------|------|
| tuzemcev  | 306  | 491  |
| inozemcev | 106  | 35   |

Število nočnih tuzemcev je lani znašalo 3.502, letos pa 4.631, a inozemcev letos 365, lani pa 1.042. Sorazmerno je torej uspeh Rimskih Toplic med uspehi slovenskih turističnih krajev najlepši.

Rogaška Slatina je od januarja do konca avgusta zabeležila:

| gostov    | 1939 | 1940 |
|-----------|------|------|
| tuzemcev  | 5508 | 5758 |
| inozemcev | 970  | 204  |

Število tuzemskih gostov je torej za

malenkost poraslo, občutno pa je padlo število inozemskih gostov. Kljub povečanemu številu domačih gostov so njihove nočnine iz že omenjenega razloga letos padle na 63.311 od lanskih 73.011. Število nočnih inozemskih gostov pa je letos znašalo samo 3.432, dočim je bilo lani 15.497. Med občutno prizadete naše turistične kraje moramo torej šteti tudi Rogaško Slatino. Najbolj je prizadeta Rogaška Slatina zaradi izostanka inozemskih gostov.

Sedanji nemirni časi nam resno nalagajo dolžnost, da posvetimo čim večjo pozornost propagandi Slovenije v sami Jugoslaviji, ker le ona nam more nadoknaditi izgube, ki smo jih utrpeli z izostankom inozemskih gostov. S tiskom, filmom in

po radiu govorjeno besedo moramo zbuhati zanimanje za naše turistične kraje predvsem po Hrvaški in Srbiji. Ne bi bilo odveč, če bi naši ljudje v Zagrebu in Beogradu poskrbeli, da tu in tam tudi radijski postaji v teh dveh mestih poskrbijo s primernimi reportažnimi predavanji v srbohrvaščini za propagando Slovenije. Takšno akcijo naj bi začeli naši Tujkoprometni zvezi in zanesljivo bosta pri Slovencih v Zagrebu in Beogradu našli odziv, ki nam lahko prinese obilo koristi. Če bo to nemogoče, ne bo odveč, če se bo tu in tam kak ljubljanski predavatelj v srbohrvaščini oglašil tudi pred beograjskim in zagrebškim mikrofonom. Poleg tega pa moramo seveda poskrbeti, da bi Slovenija v srbskih in hrvaških listih na primeren način s članki in plačano reklamo poudarila svoje turistične tradicije in svoje turistične prednosti pred drugimi pokrajinami naše države.

Statistične podatke nam je dala na razpolago ljubljanska Tujkoprometna zveza. R—y

## ... za sokolskim praporom Lutkovno gledališče Sokola Ljubljana-Vič Otvoritvena predstava na prenovljenem odru bo v nedeljo 10. t. m.

Vrednost sokolskih lutkovnih gledališč se postopoma vedno bolj in bolj uveljavlja v našem sokolstvu. Dokaj veliko število bratov in sester se trudi, da bi se ta lepa vzgojna panoga sokolske vzgoje čim bolj udomačila v naših društvih in ki bi nudila ob zimskih nedeljskih popoldnevih razvedrilo in zabavo sokolski mladini. Opazilo se je, da učinkuje lutka na deco prepričevalno in da zapušta v mladih dušah in srcih kar najgloblji vtis, da ima tako rekoč čarobno moč privlačnosti. Skratka lutka učinkuje na deco kot njihov intimni tovariš in prijatelj. Sokolstvo, zavedajoč se toje velikega pomena lutkarstva, je to panogo prevzelo v svoje prosvetno delovanje.

V viškem Sokolu se je že pred leti porodila misel na ustanovitev lutkovnega odra in res so se pred nekaj leti z uspehom vršile ob nedeljah in praznikih lutkovne predstave, ki so bile odlično obiskane in uprizorjene. Toda dokaj nepraktičen oder, predvsem pa pomanjkanje prostora za postavitev odra, je za nekaj let ustavil lepo se razvijajočo lutkovno gledališče na Viču. Uprava društva in prosvetni odbor sta se trudila in iskala prostor, kjer bi se ta prelepa vzgojna panoga lahko nemoteno izvajala. Z letošnjo zimsko sezono pa se je ponudila prilika, da to vzgojno panogo ponovno oživimo in nudimo svoji mladini zabavo in razvedrilo.

V začetku oktobra smo ukiniteli gostilno v Sokolskem domu in tako pridobili na prepotrebni družinskih prostorih. Na pobudo našega neumornega in poštenega lutkarja br. Metoda Paternosta smo preuredili velik gostilniški lokal v prijetno lutkovno dvoranico, ki bo lahko sprejela do 100 mladih gledalcev. V dvoranici je na novo postavljen lutkovni oder, najmoderneje opremljen med vsemi odri, kar jih imamo v našem sokolstvu. Že nekaj

tednov so viški lutkarji marljivo na delu, da bo oder odgovarjal vsem potrebam in da se bodo lahko v najkrajšem času pričele lutkovne predstave, ki po njih tako hrepeni naša deca. Večer za večerom se bratje trudijo, da bodo oder lepo opremlili z vsemi potrebnimi rekviziti, kulisami, moderno električno razsvetljavo itd. Društvo si je nabavilo pred leti lepo število lutk, ki so izdelane zelo skrbno in po najmodernejših načrtih.

Kot otvoritvena predstava bo v nedeljo 10. t. m. ob 16. urah pripravljena lutkovna igra »Jurček, dvorni zdravnik« v režiji br. Metoda Paternosta. Pred predstavo bo šaljivi Jurček pozdravil mlade gledalce, nakar se bo vrstila revija lutk, kjer se bo mladina od srca nasmejala in prisrčno zabavala.

Mislimo, da je odveč poudarjati pomen teh popoldanskih lutkovnih predstav za našo mladino, zato smo prepričani, da bodo starši z veseljem pripeljali svoje malčke, da bodo spet po dolgem odmoru preživeli nekaj veselih uric v kraljestvu lutk. K otvoritveni predstavi bratsko vabimo tudi zastopnike bratskih društev Ljubljanskega Sokola, Sokola I Tabor, šiške in Zg. šiške, ki imajo svoje lutkovne odre. Prav tako pa tudi vsa ostala ljubljanska sokolska društva, ki naj pripeljejo svojo mladino k prvi otvoritveni predstavi. Vsi dobrodošli in bratsko pozdravljeni! —t—

### „Mlinar in njegova hči“ na sokolskem odru

Za vse svete so zaigrali na ljutomerskem sokolskem odru znano ljudsko igro »Mlinar in njegova hči«.

Še desetletja jo igrajo naši ljudski odri, ki pa zlasti v tem času vedno na novo oživijo, čeprav je vsebinsko kaj preprosta Marsikateremu gledalcu so uhajali spomini

v preteklost, ko je igro gledal ali celo sam pri njej sodeloval. Tokrat je imel režiser posebejno roko pri izbiri igralcev. Izvrstni lik pravega skopuha je podal Urh Porenča. Bil je tako verjeten in naraven, da je bil kakor izrezan iz življenja. Odlično sta rešila svoji vlogi zastavni kmetijski fant, zvesti Konrad in dobra mlinarica Marica. Ostro zastane tipe so počasi šegavi grobar Gašper, krčmar Sodec, markantni varški župnik in žena Jakob. V večjih vlogah smo videli na našem odru nove igralce, moči županovo sestro, vdovo Zelico in gostilničarko, ki so se v doživljanju dejanja prav dobro obnesle in so poleg ostalih igralcev izborna rešila svoje vloge.

Posebno pa moramo poudariti izvedbo tehnične strani igre, kjer je pokazal režiser vso spretnost. S par minutnimi odmori so se pred nami razvijale lepe scene s posebejo razsvetljavo v svetlih slikah. Zato tudi velik uspeh ni izostal.

— »Vaška Venera« v Zgornji Šiški predložena! Vodstvo dramskega oddelka Sokola Ljubljana-Zgornja šiška prosi cenjene obiskovalce, da oprejo željo in neželjeno odgoditev premotne komedije »Vaška Venera«, do katere je brez krivde vodstvo prišlo zaradi nenačnega in nujnega nadzora igralne glavne vloge, ki je imela nastopiti v omenjeni komediji kot gost. Zaradi prošnje 20letnice Nar. prosv. društva Vodnik, ki bo v nedeljo 10. t. m. in ki se je polnoštevilno udeležimo, bo premiera »Vaške Venera« neprekinjeno v nedeljo 17. t. m. Za 3. t. m. prodane vstopnice veljajo za preloženje premiero. V upanju, da nam ohrani naše občinstvo tudi v bodoče svoje simpatije, ponovno prosimo blagohotnega oproščanja! Zdravo!

### Pokažimo 10. novembra svojo solidarnost z rojaki, ki jim usoda ni naklonjena!

### Iz Škofje Loke

— Praznik vseh mrtvih. Velike množice so romale na praznik vseh mrtvih na mestno in vojaško pokopališče, da se oddolže spominu rajnih. Obe pokopališči sta bili odeti v cvetje. Po popoldanskem cerkvenem opravilu v župni cerkvi je krenila na pokopališče procesija, nakar je opravila duhovščina molitve za rajne. Pevci so zapeli na obeh pokopališčih in povsod so zagorele lučice. Mladina škofje-loških šol je ohranila svoj leni, plemeniti običaj in je tudi letos, krito dovolj visokemu snežu, spetla dolgo vrsto vencev in zbrala denar za sveče tako, da tudi vsaki grobovi izza svetovne vojne niso ostali pozabljeni. Do poznega večera so prihajali ljudje na gomile vence in cvetje. V mesto je prišlo mnogo ljudi iz drugih krajev, da je bilo vrvenje množic od Pokopališke ceste proti mestu še živahnejše. Kakor v Škofji Loki so spomin umrlih počastili tudi na vseh okoliških pokopališčih. Zlasti so lepo okrasili spomenike padlih vojakov.

— Imenovanje. Dosedanji dnevničar pri škofje-loškem sodišču g. Anton Osolnik je imenovan za zvančičnika.

— »Romeo in Julija« se imenuje v izredno knjižno izdanje Slovenske Matice. Za škofje-loško območje daje vse informacije poverjenik SM g. Vojteh Debeljak.

## MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti, izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

### RAZNO

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

50 PAR ENTLANJE  
azuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic. — Velika zaloga perja po 7.— din. »Julijanac«, Gospodstvska c. 12 in Franciškanska ul. 3. 4. L.

Poslužite se malih oglasov v »Slov. Narodu« ki so najcenejši!

### KLISEJE

ENO VETRAVNE  
JUGOGRAFIKA  
SV. PETRA NA 23

### ZA VSAKO PRILIKO

najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri  
P R E S K E R  
Sv. Petra cesta 14

### PRODAM

Beseda 50 par Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

### Za zimo

se preskrbite z okusnim dolenjskim belim krompirjem in trpežnimi jabolki po zmernih cenah pri Trg. posl. Kmetijske družbe Novi trg 3

### JABOLKA

obrana, zimski gombovec, bobovec in druge dobre trpežne vrste razpošilja Cehner Henrik, trgovec, Libelice — Koroško. 2519

### PRODAM

zimsko črno suknjo, površnik in 2 klobuka št. 56. Vodnikova c. 12, šiška. 2522

## SLUŽBE

Beseda 50 par Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

### VOZNIKE

za prevoz hlobov iz gozda — sprejemno. Parna žaga Rog. Podstenica, p. Toplice pri Novem mestu. 2518

### DOPISI

Beseda 50 par. Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

### DVA CEVLJARSKA POMOČNIKA

sprejemno takoj. — TREBAR, Sv. Petra cesta 6. 2523

### SPREJMEM POSTREZNICO

za popoldanske ure. — Jesenkova 4, pritličje levo — poleg pivovarne Union. 2524

## KUPIM

Beseda 50 par Davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

### VSOKOVSTNO ZLATO

briljante in srebro kupuje po najvišjih cenah A. BOŽIČ — Ljubljana, Franciškanska 3. 49. L.

### STARE VRECE

embalaze, kupujemo vsako količino  
Egon Zakrajšek  
LJUBLJANA  
Miklošičeva 34 — Telefon 48-70

### STASA

nestrpo čakam na obvestilo. Ves Tvoj. 2517

## NARODNA TISKARNA LJUBLJANA KNAPLJEVA 3

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN  
PREPROSJE IN NAJFINEJŠE

N. C. Brunner:

### Lažnivca

— Zdi se, da sta to zelo prijazna človeka, sem pritrtili svoji ženi, in kadar govorita o svojih treh otrocih... — O dveh otrocih, je pripomnila žena. — O treh, on mi je pravil o treh.

— Motiš se, dragi moj, ona je govorila izrečno o dveh in imata ju pri njegovi teti Jenny. Pri teti gospoda Breda.

— Meni je pa dejal, da so otroci pri njegovi tačci.

Žena me je nekam čudno pogledala. Čeprav se možki ne spominjajo dobro, kar jim pripovedujejo drugi ljudje o otrocih, vendar ni mogoče misliti, da bi ne poznal razlike med tačo in teto.

— Tebi sta torej tudi všeč? me je vprašala žena.

— Seveda, sem odgovoril, samo zdi se mi, da eden ne ve, koliko otrok ima drugi.

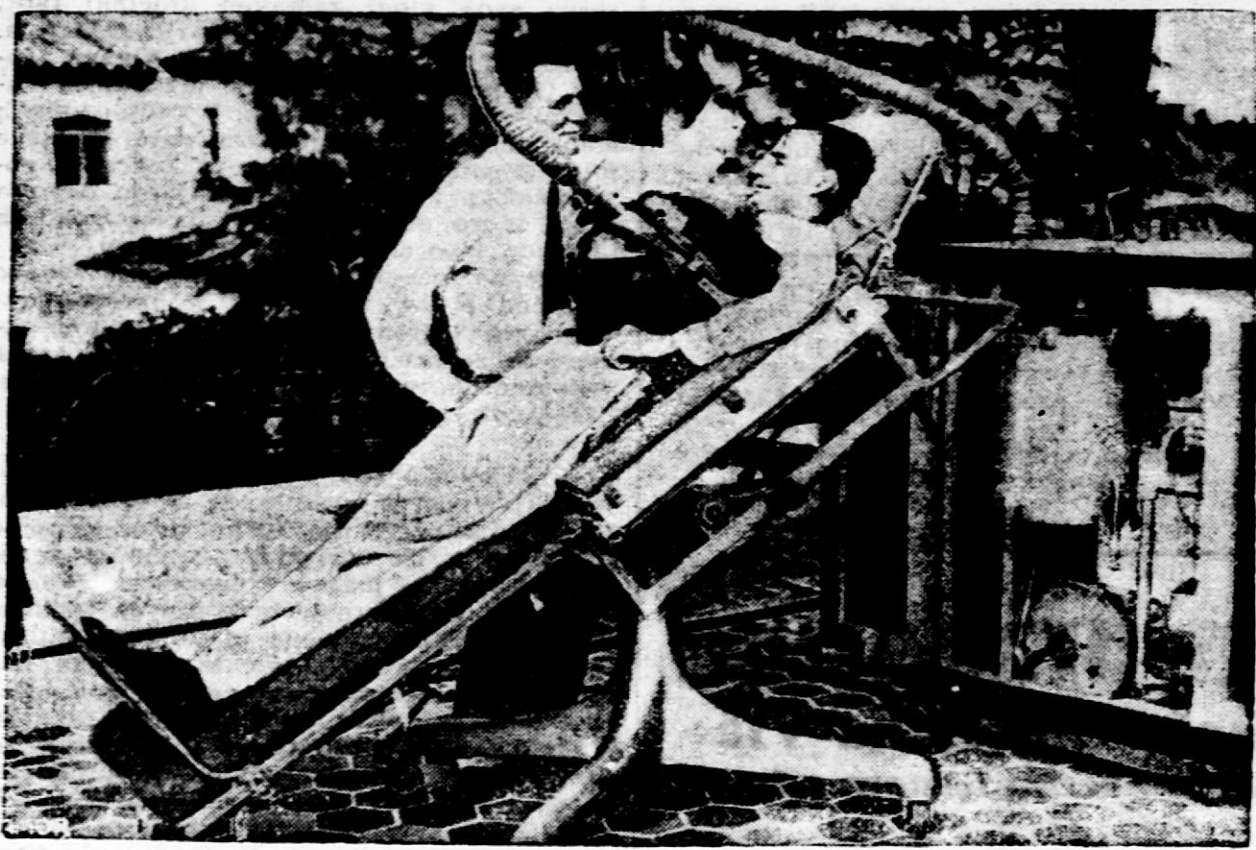
— Kako moreš biti tako frivolno? mi je očitala žena.

Drugo jutro sta sedla Bredova pri obedu k najini mizi in prirojena ljubeznivost mlade



## Železna ali jeklena pljuča

so le slabo in nezanesljivo nadomestilo pravih pljuč — Primer Američana Fredericka Snita



Frederick Snit z jeklenimi pljuči

Pred leti je zbudil po vsem svetu splošno zanimanje mož z jeklenimi pljuči Frederick Snit. Železna ali jeklena pljuča niso nadomestila pravih pljuč, železnega organa v prsnem košu. Pljuča se ne nadomestijo z vložkom v prsni koš, temveč z aparatom, pritrjenim zunaj na telesu. Ta aparat omogoča glavno delovanje pljuč s tem, da pomaga dihalnim krčnim prsnega koša, če je dihanje odpovedalo, ali če ni zadostno, kakor se to zgodi v primerih, ko je človek težko ranjen, če ga prešine močan električni tok ali če dobi otroško paralizo.

Pljuča dihalno deloma s tem da sledijo gibanju prsnega koša, torej v prvi vrsti na dve strani in naprej, slede pa tudi premikanju prečne mrene, ki se pri vdihavanju splošči, zniža. Prečna mrena je ploščata, izbočena mišica med organi v prsni in trebušni votlini nad jetri. Z delovanjem te mišice, z njenim skrajšenjem se mrena v celoti splošči in zniža, s tem se pa poveča prostor nad njo, prostor za pljuča in srce. To krčenje mrenske mišice gre vedno harmonično, istočasno v širjenju prsnega koša. Prečna mrena se deloma splošči tudi pasivno in sicer na eni strani z razširjenjem prsnega koša, na drugi strani pa s premikanjem trebušnih mišičnih sten. To dihalno premikanje pljuč navzdol je zelo močno, kar se zlasti lepo vidi na rentgeni.

S tehnične strani so železna ali jeklena pljuča zaprt posoda z zrakotresnimi stenami. Delujejo namreč lahko samo tako, da recimo črpano iz njih s črpalko zrak in sicer tako dolgo, da negativni pritisk povzroči razširjenje prsnega koša in trebuha. Umetna pljuča zavzamejo pri raznih tipih teh aparatov različne dele telesa, bodisi samo trup (prsni koš in trebuh) ali pa vse telo razen glave.

Ideja železnih pljuč je stara in že davno je poznala zdravniška veda precej dobre aparate za umetno dihanje. Francoski učenjak je že leta 1876 izdelal s Collinovo trdilo tak velik valjar za telo razen glave, ki je imela svojo trdno oporo. K valjarju je bila pritrjena črpalka z ročico, s katero se je črpal zrak do negativnega pritiska, potrebnega za razširjenje prsnega koša. Tam je bilo tudi sludasto prozorno okenčce, skozi katero se je videlo, kako se prsni koš širi. Valjar je bil na kolesih in dal se je nagibati.

Pozneje izdelani tipi aparatov so večinoma navezali na ta valjar. Nekateri konstruktorji so hoteli izdelati manjše in cenejše aparate. Znan je med drugimi nemški aparat Eisenmengerja, pod imenom biomotor, ki stoji skoraj navpično na prsih in trebuhu; pritrjen je z jermeni in na strani del prsnega koša. Pri tem aparatu se računa samo na dihalno delovanje prečne mrene in sicer s pomočjo premikanja trebušne stene. Kaderkoli se zniža in splošči prečna mrena, se ne samo razširijo pljuča, temveč se načrpa v prsno duplino k srcu tudi kri v velike žile ter v roke, noge in glavo. Z drugimi besedami rečeno, gibanje prečne mrene vpliva tudi zelo blagodejno na krvni obtok. Iz zadnjih let poznamo aparat zdravnikov Bineta in Bochetova, pri katerem so pritrjene tudi roke in trup. Manjši aparati imajo pa tudi svoje slabosti.

Tip ameriških jeklenih pljuč je izdelal dr. Drinker s sodelavci s Collinovo trdilo.

ko v Bostonu. Podoben je že omenjenemu velikemu valjarju in je seveda močno izpopolnjen. Črpalka je vključena na motor, omogočeno je odstranjevanje blata in moč zaprtega človeka. Valjarju je naprava, da se lahko človek obrne, kar je nujno potrebno, da ne pride v pljuča na eno mesto preveč krvi itd. In aparat te vrste ima Amerika, Fred Snit iz Chicaga, ki mu je leta 1936 na Kitajskem otprnilo dihalno mišičevje. Imel je srečo, da so imeli v pekinskem znanstvenem zavodu jeklena pljuča. Kmalu mu je dal bogati oče napraviti v Bostonu še popolnejši aparat z novimi popolnitvami. Mladí Snit je bil poprej navdušen sportnik in krepak mož, zato je dobro prenesel prenos iz starejšega v novi aparat in kaj dobro je prenašal življenje v tako omejenih razmerah. Bil je pa duševno strit in že je kazalo, da ni nobenega izhoda. Po dolgem posvetovanju so pa jeli zdravniki poskušati, dali bi ne nastalo zopet samostojno gibanje prsnega koša. In

to se jim posreči zaenkrat vedno samo za nekaj minut, kar pa le daje nesrečnejšo veliko upanje. Dihalne mišice, ki so bile otrpnele, počasi oživljajo.

To v medicini ni nov pojav, da otrpli organi ožive. Take regeneracijske sposobnosti zdravniki večkrat tudi izkoristijo. Tako recimo pri zdravljenju enostranske pljučne tuberkuloze, ko hočejo večkrat pomagati bolniku s tem, da poskrbe, da del pljuč počiva. En način tega posega je, ustavi začasno gibanje polovice prečne mrene. Ker bi pa izločitev ene strani mrene za vse življenje najbrž ne bila zaželena in ker moramo računati s tem, da se bo bolezensko ležišče v pljučih z nepremičnostjo kmalu izločilo, ne prekinemo živca v prečni mreni definitivno, temveč ga samo stisnemo, tako da preneha delovati. Čez nekaj mesecev si pa opomore in na rentgeni vidimo zopet, kako se prečna mrena na obeh straneh dobro premika. Tako nekako je tudi pri Snitu, ki mu mišičevje v prsnem košu polagoma oživlja, seveda pomagajo pri tem zdravniki z vsemi mogočimi pripomočki, zlasti pa z elektrifikacijo jeklena pljuča so rešila že več življenj. Neki ameriški visokošolec je dihal tri mesece z njihovo pomočjo, potem mu je pa začel prsni koš zopet normalno delovati.

Prsni koš otrpne včasih tudi pri otroški paralizi. To otrpnenje pa je tako komplicirano in strašno, da se da le redko doseči uspeh. Tu namreč ne gre samo za eno motnjo in telo zlasti otroško je v takih primerih zelo oslabiljeno. Zdravnik mora v takih primerih drzno nastopiti proti naravnemu zakonu in sicer pod zelo težkimi pogoji. Zato ni čuda, da so uspehi tako redki. Jeklena pljuča sicer niso nadomestila za prava pljuča, vendar bi pa človek včasih potreboval nadomestilo svojih pljuč. Potrebno bi ga v primerih, ko se pljuča znatno skrčijo, ko so stisnena ali poškodovana, recimo v primerih tuberkuloze. Takim nadomestilom se pa veda s tehniko niti še približala ni. Zato je treba pač zatirati pljučne bolezni, zlasti tuberkulozo. Paziti pa je treba tudi na prsni koš in ogibati se bolezni, ki vodijo k otrpnenju dihalnih organov, odnosno mišic, da nam ne bodo potrebna železna ali jeklena pljuča, ki so le slabo in nezanesljivo nadomestilo pravih pljuč.

## Možgani niso sedež misli?

Nova zanimiva dognanja učenjakov — Možgani samo razvodna plošča

Človeški možgani še sedaj veljajo za izvor misli in za arhiv vseh naših spominov. Misli so baje kemični fizikalni proces, ki se odigrava v možganih. Brez fosforja ni misli. To je bila trditve naše materialistične vede, ki je videla v človeškem telesu samo umrljiv obod in ki je primerjala možgane s človeško dušo. Služi, vid, čut in mišljenje, vse to je veljalo za delo možganov. Človek naj bi bil bitje, ki se je razvil iz živalskih vrst, po smrti je pa vsega konec.

To naziranje je sedaj temeljito ovrženo. Prvič s tem, da medijem in spiritalizem nista več »okultni« vprašanji, drugič pa z dokazanim dejstvom, da človek z razkrojenimi možgani še vedno lahko misli, govori in zavestno dela. Jasno je torej, da možgani ne morejo biti sedež duše, temveč samo postranski organ, ki ga vodi in upravlja višji vir sile.

Slovesni zdravnik in raziskovalec dr. Emmenoser našteva primere, v katerih se zavest in razum pri zelo težkih možganskih ranah in celo pri docela uničenih možganih nista izgubila. Zelo redek primer omenja Hufelant. Njegov bolnik ni kazal nobene možganske motnje, čeprav so našli pri obdukciji njegovo lobanjo »kot prazno školjko, napolnjeno z voščo«. V nji ni bilo o možganih duha ne sluha, a vendar je ohranil mož duševno zmožnost do smrti. Prof. dr. Schmick, ki se je ukvarjal z vprašanjem neumljivosti človeške duše, omenja v eni svojih razprav primer človeka, ki se je ob popolni zavesti nenadoma zgrudil in izdihnil. Obdukcija je pokazala, da je imel že v tekočino izpremenjene gnile možgane in kljub temu je bil do zadnjega trenutka duševno čil.

Prof. Hagen trdi, da vsa zdravniška literatura ne obsega niti enega primera, v katerem bi se dalo dokazati, da je duševna bolezen posledica možganske bolezni. Prof. Hartman pa pravi, da ni dela možganov, ki bi ga ne bili našli zdravniki pri obdukcijah otrplega, razširjenega ali kakor drugače načetelega, ne da bi kazal dotični človek v življenju kakršnekoli duševne

motnje. Prof. dr. Schmick piše: Vse to dokazuje, da ne moremo možganov smatrati za telesni organ v pravem pomenu besede, ki bi izključno predstavljal in tvoril duševno življenje človeka. Neaprotično možgane moramo smatrati za neaprotično »ročico« drugega, pozicijski poti nerazločnega elementa; in ta sila zna uporabljati to ročico še tedaj, ko je deloma že uničena, odnosno ko se lahko samo še delno uporablja.

Pri neki na možganih težko bolni ženi, za katero so se bali, da se ji bo zmešalo ali da bo umrla, so se odločili za operacijo. Zdravniki so ji izrezali velik del možganov in čudno, bolnica ni izgubila nobene duševne, niti telesne zmožnosti. Kirurg dr. Spaffert, član ameriškega psihiatričnega društva, je bil prepričan, da je pri tej operaciji odstranil bolnici iz možganov važne centre mišljenja. Toda operacija se ni samo posrečila, temveč je dosegla tudi presenetljiv uspeh, da je namreč bolnica kazala mnogo večjo duševno prožnost kakor prej.

Končno je podal svoje mnenje na podlagi bogatih izkušenj s človeškimi možgani tudi prof. Schleich. On pravi, da je najmanj 20 na možganih ranjenih ljudi zdravil in jim izrezal precej možganov, ne da bi nastala najmanjša motnja v inteligenci dojemljanju in zavesti individualnosti.

Te izkušnje dokazujejo, da vir našega mišljenja in ravnanja niso možgani, temveč duša. Raziskovalec C. W. Surya pojasnjuje življenjsko zmožnost in sposobnost človeka fizično uničenih možganov s trditvijo, da je duh primarna vrsta sile, možgani razvodna plošča, duša pa glavni label od primarnega dinamita do razvodne plošče. Živčni sistem odgovarja vodu od razvodne plošče k posrednim sekundarnim motorjem k organom vida, sluha, govora itd. Če je razvodna plošča (možgani) uničena se napelje zasilni vod od glavnega kabla (duše) k posrednim sekundarnim motorjem in stroj deluje naprej. Ni tudi izključeno, da prevzamejo v takem primeru funkcijo možganov veliki živčni centri.

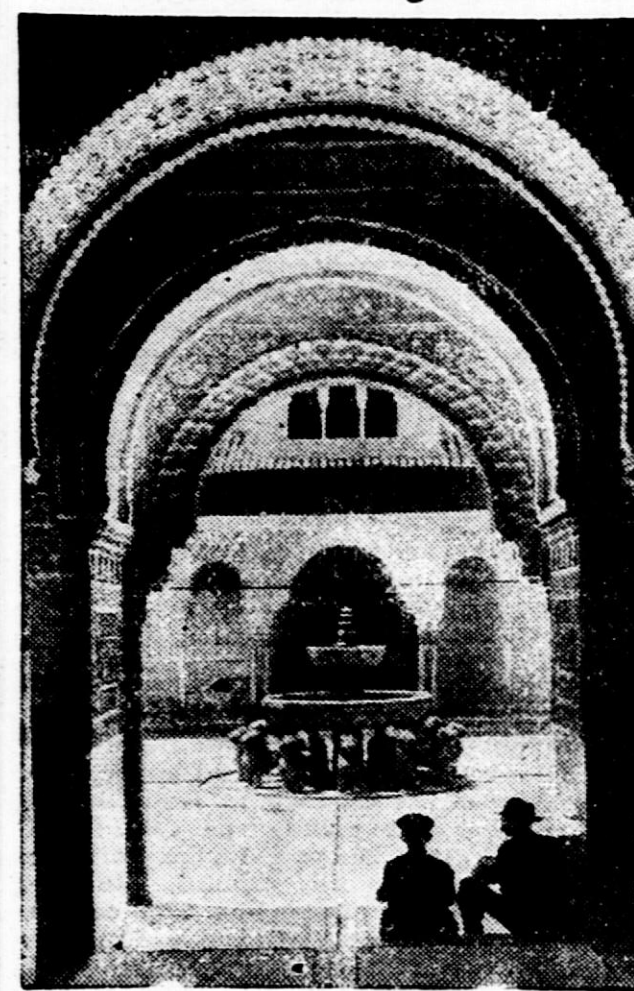
Če so fizično možgani uničeni, delujejo »astralni« možgani nemoteno naprej. Dejstvo, da se da del možganov odstraniti brez vidnih psihičnih motenj, govori za to, da so posredni deli možganov v medsebojni zvezi. Če je en del ranjen ali če ga zadene bolezen, prevzame njegovo funkcijo sosedni del. Pred svetovno vojno v Franciji splošno znani raziskovalec je trdil, da možgani niso sedež duše. To je trdil na podlagi primerov v možgane ranjenih vojakov v balkanski vojni l. 1912-13. Surya pa pripominja k temu: Meni je znan primer, da je v možgane težko ranjeni mož živel še tri dni in brezhibno narekoval pismo svoji rodbini.

## Kupovalci deklet v Avstraliji

V severni Avstraliji so ustanovile oblati več stanic, ki njihovi upravitelji nastopajo kot kupci domačih deklet. Zdjaj to delo ni posebno nevarno, vendar pa pride pogosto do neprijetnih konfliktov. Gre za kupovanje mladih deklet po naročilu vlade, ki hoče s tem preprečiti, da bi domačini prodajali svoje hčere drugim plemenom ali pa inozemskim lovcom biserov.

Pred leti je nenadoma prihitelo na neko misijonarsko postajo ponoči 12letno domače dekletce in vse obokano pripovedovalo, da jo hoče oče prodati lovcom biserov. Ko je kmalu za njo vdrla v misijonarjevo stanovanje tolpa s puščicami ohoroženih mož, je misijonar spoznal, da bo najbolje, če sklene z njimi kupčijo. Ponudil jim je precej visoko kupnino in tako je postala deklica njegova last. Med domaćini se je potem razširila vest, da si misijonar kupuje žene. V enem letu je kupil tako 200 deklet, katerim je uredil posebno taborišče. Pod nadzorstvom redovnic so se uboga dekleta vzgajala in učila delati. Pozneje jih je misijonar poslal nazaj k njihovim plemenom, kjer so postale najboljše delavke na kulturnem in civilizacijskem področju.

## Palača kalifov bo obnovljena



Notranjost Alhambro

Slavna španska palača odnosno grad Alhambra v Granadi bo temeljito popravljena. Mnogi stolpi in dvorane ki so deloma v razvalinah, bodo obnovljeni v pravem mavrskem slogu. Granadska Alhambra je eno najslavnejših del iz časov maurskega gospostva. Skozi dolga stoletja je ostalo vse na svojem mestu da bi se prekrasno poslopje ohranilo bodočim pokolenjem. Končno je pa zob časa našel tudi kamen. Palačo so že popravljali ko je izbruhnila državljanska vojna ki je delo začasno ustavila. Španska narodna vlada si sedaj prizadeva spraviti palačo, kalifov v prvotno stanje.

## Motite se, če mislite,

da pomeni signal SOS Save our souls (rešite naše duše), in motite se tudi, če mislite, da so te tri črke sploh kakšna kratica. To je samo znak, ki je bil izbran zato, ker se da lahko izraziti z Morseevo abecedo (... - - -).

Da pravimo o jasnem zvoku zvona, da je srebrn, kajti srebro ne zboljuje glasu zvona ali pa le neznatno. Zvonovina obstoja navadno iz 13 delov medli in štirih delov cinka, cina z neznatno količino cinka in le tu pa tam tudi nekaj srebra;

da napada bik z glavo globoko sklonjeno k tlor. Pri napadu ima bik glavo dvignjeno in gleda naravnost naprej; šele ko prispe do svojega nasprotnika, dvigne glavo.

da plačujejo na Kitajskem ljudje zdravniku tako dolgo, dokler so zdravi, čim pa zbole, da mu nehajo plačevati. Nasprotno. Kitajec pokliče zdravnika samo, če je z njim že pri kraju;

da človeku, ki se utaplja, v zadnjem trenutku stopi pred oči vse njegovo življenje. Mnogi ljudje, ki so le za las usli smrti v vodi, pripovedujejo, da se niso spomnili nobene podrobnosti iz svojega življenja. Pogosto se niti svoje smrtne borbe v vodi ne spominjajo;

da je nevarno imeti med nevihto odprto okno. Zračni toki nimajo na pot strele nobenega vpliva.

## Vlomilec kot lunatik

Razburjen glas je klical sredi noči milanski policijski komisariat, češ da hodi v najvišjem nadstropju neke hiše na via Lomellina po prizidku mož, ki ima navzile zatamniti v rokah gorečo svečo, s katero navdušeno maha. Gotovo bo to vohun, ki daje s svečo sovražnim letalcem znamenja.

Policija je bila seveda brž na nogah, detektivi so se hitro odpeljali v omenjeno ulico. Tam so res zagledali na prizidku najvišjega nadstropja moža v srajci. Hodil je s prižgano svečo v roki tako svečano kakor da gre za procesijo. Se večje je bilo pa presenečenje detektivov, ki so spoznali v skrivnostnem nočnem srehajalcu že davno iskanega vlomilca. Mož se je bil pripravljal za nov vlom, pa je med potjo opazil, da mu sledita dva redarja, ki sta ga spoznala. Tako se je zatekel v bližnjo hišo, kjer se je sklenel vlomilsko orodje na skrni neke na stonpilih. V temi je našel svečo in v sami srajci se je jel izprehajati po prizidku kakor lunatik. Svoje prve preganjalce je s tem preslenil, druge si je pa sam prikladal na vrat. Trik je bil sicer dober, da se je vendarle izjaloval.

## Prva šola na Kamčatki

Pred 170 leti je ustanovil prvo šolo na Kamčatki izgnanec slovaškega porekla grof Moric Benovský. Razen njegovih spominov, ki so vzbudili zanimanje po vsem svetu, je opisoval doživljanje Benovskega tudi eden izmed udeležencev njegovih pustolovščin Leonid Polozov po imenu. V svojih zapiskih piše Polozov tudi o ustanovitvi in otvoritvi prve kamčatske šole v Boljšerecku.

V soboto je bila šola odprta. V novi kolibi je bila velika soba z zamreženimi okni. Upravitelj Kamčatke Nilov je bil podaril mrežo šoli iz trdnjaviških zalog. Sredi sobe je stala dolga miza in klopi. Peči ni bilo. Pritiskal je strupen mraz in zato smo prišli k otvoritvi vsi v kožuhih in kučmah. Prišli so tudi bogati domači trgovci. Spredaj je stal Kazarinov, ki je bil podaril šoli dva. O njem so pravili, da je zelo bogat, da ima 100.000 rubljev in da se niti Nilova ne boji. Prišel je tudi pop. Čez kožuh je oblekel duhovniško oblačilo in prižgal kadilo. Končno je prišel v spremstvu svojega zaupnika seržanta Lemzakova upravitelj kamčatke Nilov. Na sebi je imel kožuh iz soboljevine, podložen z zelenim suknom, na glavi pa trikotat klubok.

Čim je vstopil je pop zavil h kadilnici in začel moliti. Po molitvi se je obrnil Nilov k nam in dal znak, da hoče govoriti. — Glejte, dragi — je dejal z močnim glasom, zahvalite se bogu, njegovemu veličanstvu carici in meni za milost. Boljšereck ni imel šole, a zdaj jo ima. O koristih izobrazbe vam bo povedal učitelj, jaz vas pa opozarjam, da bom odredil naj vaš batinjalo in šolo takoj zapro. Če se bo zaradi nje razvil pri nas pijačevanje. Hotel je še nekaj reči, toda premislil se je, zamahnil z roko in odšel. Za njim so odšli tudi kupci in vsi drugi. V šoli so ostali samo učenci in Benev. Pozval je nas, naj sedemo okrog mize, potem je nas prešel. Na list je napisal naša imena in starost. Bilo nas je dvanajst in vsi smo bili že odrasli. Dva trgovca sta bila stara po 30 let. Hotela sta se naučiti računstva, da bi lahko zapisovala blago in zaslužek.

## Šesti čut Eskimov?

Ameriški raziskovalec, ki je več let živel med Eskimi, je odkril nekaj zanimivega. Med pogovorom je neki Eskimo naenkrat izjavil, da se je pravkar po-avil polarni sij, češ da to razločno sliši. In res, ko so stopili iz snežne kolibe, so zagledali na nebu kraven polarni sij. Eskimi so opozorili raziskovalca na visok pevski ton, ki ga pa sam ni slišal. V kolibi prirediti Eskimi so tudi slišali ton. Ameriški raziskovalec meni, da imajo Eskimi kot prirodni narod še vedno občutljiv sluh za te visoke zvočne valove, ki jih prebivalci južno ležečih delov zemlje ne zaznavajo več.

Edmund O' Hara:

## Tajna profesoria Morbidusa

Roman

— Kaj je to? — je vprašal z najnedolžnejšim glasom. Morda recept za liščkovo pečenko?

Marion se je naglo ozrla na listek. Zanimal jo je mnogo manj nego molitev.

— To je naročilo mojega profesorja, — je odgovorila mirno. — Ta listek, moram danes izročiti v drogeriji v sosesčini Mr. Jonkinsa. Drugi pomočnik preskrbi vedno, kar je potrebno mojemu starčku.

— To je naročilnica vašega profesorja? — je ponovil Townsend zamišljeno. Šele zdaj mu je prišlo na misel, da vodi Marion staremu profesorju gospodinjstvo. In to je bil isti profesor, ki naj bi se on seznanil z njim. Najbrž je bilo njegovemu neznanemu prijatelju znano, da Marion dela tam.

— Vražja strela, — je zamrmral, — ta profesor mora biti čuden tič. Istočasno naroča jajca, arzen in liščka...

— To ni nič čudnega, — je zagovarjala Marion svojega profesorja. Jajca so mu potrebna za jed, arzen za njegove poskuse, kar se pa tiče liščka, mo-

rate pa vedeti, da je profesor velik prijatelj živali in da mu je pred tremi dnevi en lišček poginil.

— Rad bi spoznal tega moža, — je dejal Townsend z dobro hlinjenim navdušenjem. — To mi morate nekako urediti, Marion.

Dekle je zmajalo z glavo.

— Povsem izključeno, — je posegel Sam v pogovor. — Čeprav si ti grof, te sploh ne bo pustila pred profesorja. To je povsem priskrbljen človek. Z nikomur ne obuje, skoraj nikoli ne zapusti svojega brloga, pa tudi nikogar noče sprejeti. Edini izjemi sta Marion in Mr. Jonkins.

Townsend se je zopet obrnil k Marion.

— Vi torej odklanjate posredovanje, da bi se seznanil s profesorjem?

Molče je priklimala z glavo.

— Če je tako, pa stopim še nocoj na svojo roko tja.

— In na svojo roko boš vržen po stopnicah, — ga je opozoril Sam.

S tem je bil pogovor končan. Med večerjo je Townsend še enkrat napeljal pogovor na to. Tega ni storil, da bi ponovil svojo prošnjo, temveč da ni kaj zvedel o tem starem čudaku. Ker je bil s spretnimi vprašanji spravil Marion tako daleč, da je pol ure pripovedovala o profesorjevih navadah in muhah, je mislil, da je dovolj pripravljen za pot.

Kmalu je prispel do profesorjeve hišice. Podobna je bila vili, toda ta vtis je napravila v glavnem zato, ker je bil vrt okrog nje poln rož in bršljanov. Drugače se je ta hišica po svoji zunanosti komaj odlikovala

od drugih navadnih hiš v okolici. Toda imela je tudi drugo nadstropje s stekleno verando in krasen vrt. Ogledujoč jo se je Townsend kar ni mogel nagledati. Bil je majhen ta vrt, zelo majhen. Vsi vrtni, kar jih je Townsend dozdaj videl, so bili zelo skrbno negovani. Tudi ta je bil negovan, toda zdelo se je, da mu hoče njegov lastnik ohraniti divji značaj. Prekrasne rože in drugo cvetje je raslo na tem vrtu kakor plevel, nikjer niti najmanjša s peskom posute steeze, nobene geometrične figure niso motile tega vrta, podobnega rajskemu kotičku. Zdelo se je, da se človeške roke nikoli ne dotaknejo tega vrtniča. To pa seveda ni bilo točno, kajti sicer bi moralo to prekrasno cvetje že davno usahnuti.

Townsend je stopil na vrtni. Zapri je za seboj železna vrata, a v naslednjem hipu sta se med divjim lajanjem zakadili proti njemu dve veliki dogi.

V enem skoku je bil Townsend na polodprtem oknu in glasno lajajoči dogi sta skakali proti njemu. Toda okno je bilo previsoko.

Townsend je stal na oknu in že se je hotel spustiti skozenj v stanovanje, ko je naenkrat obstal. Čudno, — mu je šinila v glavo nova misel, — takih psov še nikoli nisem videl.

Zares sta bila dva prekrasna primerka doge, toda psa nista imela rezanih ušes, temveč navzdol vise, kakor jazbecarji.

Townsend je zmajal z glavo in se spustil skozi okno v stanovanje. Prišel je v lepo urejeno sobo. Zagledal je okusno, čeprav ne najmodernejše pohištvo. Takoj se je ustavil njegov pogled na kletki

z dvema majhnima šimpanzoma. Potem je pa zagledal kletke vse naokrog, kletke s pticami, kletke z drugimi majhnimi živalicami, kletke z belimi in čudno progastimi miškami.

— To je že več nego običajno prijateljstvo do živali, — je pomislil Townsend, stopajoč po sobi proti vratom. Previdno jih je odprl in v naslednjem hipu se je zakadil proti njemu glasno lajajoči fosk-terjer.

Detektiv je buljil v psa. Bil je tako presenečen, da je prezrl dveh prekrasnih angorski mački, ki sta smuknili mimo njega v sobo, polno mišk in ptic. Tudi na tem psu je bilo nekaj, česar še nikoli ni videl pri odraslem foskterierju: imel je dolg rep.

## XII.

Toda Townsend za razmišljanje ni imel časa. Mački sta bili že pri kletkah, kjer sta si prizadevali priti do mišk in ptic. Townsend je naglo zaloputnil vrata pred nosom razkačenega foskterierja in skočil k mačkama. Toda mački sta bežali pred njim iz enega v drugi kot.

Začel se je divji lov. Townsend je brez vsakega uspeha tekal po sobi, mački pa tudi.

Po desetih minutah brezuspešnega lova je bil dosežen samo ta uspeh, da so ležale na tleh tri prevrnjene kletke, blizu njih pa črepič dveh japonskih vaz in ene električne svetilke.

Ves upeljan se je Townsend zleknil v naslanjač in si obrisal potno čelo. Mački sta bili zlezli pod divan, od koder sta ga plašno gledali.



# In kdo je prvi začel kupičiti blago...

Zanimivi primeri podjetnosti prekupčevalcev spekulatov — Zakaj je nekatero blago tako hitro pošlo

Ljubljana, 5. novembra

Tistim, ki gre prvenstvo, da so bili ob prvem preplahu na nogah ter se začeli zalagati z raznim blagom, nedvomno ni zdaj za javno priznanje. Če bi ga pa hoteli izreči vsem, bi bili tudi v zadregi, pri kom bi bilo treba začeti. Lani septembra so skušali biti priselbeni tudi ljudje, ki jih v gospodarskem življenju imenujemo preprosto — porabniki, ne le spekulanti. Dobro se še spominjate, kakšen naval je bil na trgovine in kako naglo so se praznile zaloge pri večerjavah. Pozneje so nekateri dolžili časopise, da je s senzacionalnimi vestmi povzročili zmedo med ljudmi, kakor da bi je sicer ne bilo. Časopisje bi bilo ne smelo poročati, kaj se godi po svetu in zamožalo bi bilo začeti druge svetovne vojne! Tako so torej časopise uvrstili s spekulanti vred na sramotni oder. (Na radio so pozabili.) Zda je menda jasno, da so zmedo med ljudmi povzročili veliki dogodki, ne pa tisti, ki so morali o njih poročati.

VZROK JE — VOJNA

Nekateri zanimivi primeri vpliva mednarodnih dogodkov na naše gospodarsko življenje — doslej ni še nihče mnogo govoril o njih — nam lahko pokažejo, da je posebna vrsta ljudi vsaj prav tako dobro, če ne bolje in hitreje poučena vselej o pomembnih dogodkih, če tedaj ko se pripravljajo, kakor časopisje. V resnici je zavaljala lani jeseni med navadnimi kupci nenavadna zmeda, ki traja še vedno, toda niti zdaj, čez leto dni ne ve nihče dovolj učinkovitega recepta, kako bi bilo treba pomiriti ljudi. Če ga na kdo ve naj ga vendar čim prej sprejeti uredništvom listov, ki ga bodo nedvomno takoj objavili. Mnogo govorimo sicer o apropraciji in celo o zloglasnih »krušnih kartežih«, vsi vemo, da so bili izdani že številni ukrepi, ki bi naj služili ureditvi razmer na notranjih tržiščih; obojamo spekulante, če ne vedno tudi tako, da bi jih bilo — vsaj z besedami; nekateri zavračajo velik del krivde tudi na birokrate in kritizirajo ob vsaki priliki razne predpise ter ukrepe proti draginji in ukrepe, ki posegajo v tako zvano svobodno gospodarstvo. Že to kaže, da je glavni vzrok težav, ki jih pač najbolj občutijo revni ljudje, prizadeti z draginjo, in trgovci, ki jih je zajel vrtnec novih razmer s hudourniško hitrostjo sprememb v cenah, nepričakovanih ustavitve kreditov (producenti ne kreditirajo več blaga trgovcem), novih davčnih, raznih predpisov itd. — predvsem vojna. Razmere bi se

najlažje normalizirale, če bi se končala vojna.

»DIRIGIRANJE« — RESITEV?

Vendar ne trdimo, da ni mogoče odpraviti nekaterih posledic vojne na naše gospodarsko življenje. Pri nas je k sreči dovolj optimistov, ki verujejo, da bi se lahko marsikaj izboljšalo, zato menda tudi tako radi kritizirajo številne pomanjklivosti — gospodarskega stroja. Nekateri upajo, da bo prišlo prej ali slej do izboljšanja ter da je treba pripisovati izjavam naših državnikov o tako zvanem dirigiranju gospodarstva in o prebranjevalnih zadevah največji pomen. Toda četudi bi bil upravičen največji pesimizem je potrebna vsaj tolažba. Pogosto je že v zgodovini igrala tolažba prav tako velike vloge kakor kruh, namreč tedaj, ko kruha ni bilo.

»ISCITE KRIVCE«

Dokler se razmere ne bodo izboljšale, si bodo ljudje vsaj želeli, da kdo govori o krivcih. Toda namen tega članka nikakor ni, kazati na kakšne namišljene krivce ter buditi vročo kri. To so samo prispevki h kroniki našega čudnega časa. Če torej govorimo v zadnjem času tudi o tistih, ki kupičijo blago, je to le eden izmed mnogih primerov med značilnimi prjavi našega časa. Ta ali oni bi se namreč lahko vprašali — če se čuti prizadete — kdo je začel prvi kupičiti blago, češ v tako nezanesljivih časih je vendar prav dolžnost porabnikov, da si omissijo zaloge »za vsak primer«. Kupiti, je pa tudi treba čim prej, ko je blago še ceneje in kakovitejše. Zakaj bi se ne smel kupec zalagati z blagom, ko se želi z njim čim bolj založiti več trgovcev in detajlist ko si prizadevajo razne — zbrati večje zaloge živeža in ko vsak blago ceni bolj kakor denar? In kdo je začel prvi kupičiti blago? Ali ne spekulanti? Verjetniki ki so najprej zavohali, da se bo vse blago podražilo a nekaterih vrst bo celo začelo primanjkovati!

»KO BO VSEGA ZMANJKALO«

Po tem lahko spredvidite, kako nevažna naloga je v teh časih žigosati kupičenje blaga ter dokazovati nakupovalcem, da so škodljivi skupni interesi, ker v preveliki skrbi zase pozabljajo na skupnost. Priznati je namreč treba, da so ljudje ki se znajo tako spretno ter podjetno zalagati z blagom vsekakor precej dobro založeni tudi z argumenti. Lahko jim očitamo pogosto le, da se zalagajo mnogi izmed njih brez potrebe, a ne brez razloga. Ko bi se

nikomur ne bilo treba več bati, da bo blago še podražilo ali da bo pošlo, bi ga ne kupoval brez potrebe kakor delajo zdaj mnogi. Tako se porabniki zalagajo z blagom iz strahu pred podražitvijo, prekupčevalci pa v upanju na podražitev — vendar je motiv eden in isti. Včasih seveda tudi ni razlike med porabniki in prekupčevalci, kajti marsikdo dandanes kupuje blago, ki bi ga sicer ne. Našli bi lahko številne primere, kako n. pr. bogate meščanke kupujejo razne vrste slabšega tekstilnega blaga, česar niso nikdar prej; kako so si mnogi nakupili suknja in drugega raznega manufakturnega blaga in ga zdaj »preparirajo«, da bi se jim ne pokvarilo čez zimo; kako preskrbene gospodinjice vprašujejo trgovce za nasvet, kaj naj napravijo s pokvarjeno moko; kako so starci, ki so že z eno nogo v grobu, nakupili velike zaloge sukanca in raznega drugega blaga, ki ga nameravajo menjavati za živež in drugo blago, »ko bo vsega zmanjkalo« itd. Skratka, med svetovno vojno so se ljudje v resnici marsičesa naučili in od tedaj niso nihče pozabili.

JASNOVIDCI NAŠEGA ČASA

Prvi so se pa vendar začeli obačati še mnogo bolj spretni »jasnovidci« našega časa. Že tedaj, ko se našim preprostim, positenim podeželskim trgovcem ni niti sanjalo, da se pripravljajo nevihta, so bili spekulanti, ki so prišli — in napravili nenavadno turnejo po naših podeželskih krajih — že na terenu. Prihajali so prav po takšno blago, kakršnega je trgovec prodajal malo in ni nikdar pri njem mnogo zaslužil. Vpraševali so po dišavah, začimbah, in ponujali nenavadno visoke cene. Kupili so vse to kolonialno blago s čajem vred, da so bile v nekaj dneh izpraznjene vse podeželske trgovine. Kupovali so tudi čim in ga prav tako v kratkem času pokupili vsega. Šele ko je bilo pokupljeno vse to blago in ko so preprosti trgovci, še vedno izredno zadovoljni nad »dobro kupčijo«, začeli naročati drugača so nenadno spredvideli, kako so se opekli: čez noč se je vse silno podražilo in nastopile se tudi težave z dobavami. Mali trgovci, so dali iz rok svoje skromne zaloge in čeprav se jim je prej zdelo, da so napravili dobro kupčijo, so zdaj spoznali, da je izkupiček mnogo prepičel za nabavo novega blaga. Takšne reči so se godile pri nas in kdo ve, kaj vse se še godi. Kronika našega časa je zelo nepopolna in nekateri, ki bodo čitali te vrste, se bodo zadovoljno smejali sami pri sebi ob misli: Saj ne bo nihče zvedel...

ves letnik za 12 števk, ki izhajajo redno in točno vsakega prvega v mesecu, samo 130 din.

## K vlomu v škofji Loki

Škofja Loka, 4. novembra. Zdi se, da bo škofjeloski vlom v kratkem povsem pojasnjen. Aretirani Petrič, ki sedi v zaporih škofjeloskega sodišča, zelo obremenjuje Kovačovo snaho odnosno svakinjo Tono Kovačovo, ki živi v Stražišču in je bil Petrič pri nji na hrani in stanovanju. Petrič govori tako, da je prav za prav Kovačova Tona marsičesa kriva. Če je vse res, bo ugotovilo sodišče. On trdi, da mu je Kovačova pripovedovala, da imajo v škofji Loki pri Kovačevih dosti denarja. Opisala da mu je razmere v hiši in ga sploh seznanila s podrobnostmi v tastovem domu. Nadalje naj bi bila pravila, da je v hišo lahko priti s spodnje strani, ker so vrata na hodnik običajno odprta. Po nesrečnem prvem vlamu naj bi se bila celo izrazila, da sta — namreč vlomilca —

imela srečo, da ju niso zalotili. Tona Kovačeva je bila nekaj dni pred smrtjo svojega svaka v škofji Loki in svakinja Franciška, žena železniškega uradnika Leopolda Erjavca, ji je celo razkazala vse prostore novega bivališča. Čim je prišla domov v Stražišče, je zopet ba je pravila Petriču, koliko imajo vsega pri Erjavcu in kje se kaj dobi. Omenila je tudi, da imajo njeni sorodniki v škofji Loki navado, spravljati denar v predale. Značilno je, da Petrič trdi, da je dobil prav od Tone Kovačeve ključ, ki mu je potem odprl predal. Petrič tudi ve, da se je na večer vložila oglasila pri Kovačevi Bileci, ki je naročil, naj Tona sporoči Petriču, ko pride z dela domov, da bosta šla ponoči v škofjo Loko.

Izpovedbe Petriča Kovačovo hudo obremenjujejo in ni izključeno, da gre za novo lopovščino. Razprava bo pokazala, koliko je resnice na tem. Vlomilci sede v zaporu. Sodbo bo izrekel ljubljansko sodišče. Tona Kovačeva vsako sodelovanje in krivdo odločno zanika. Zlasti zanika, da bi bila kar koli pravila Petriču ali da bi ga bila seznanjala z razmerami pri svaku Erjavcu.

## Posestne spremembe v Ljubljani in okolici

Še vedno živahne kupčije na realitetnem trgu Strožja kontrola pri prenosu lastninskih pravic

Ljubljana, 5. novembra. Posestnik Blaž Loboda, Gradovlje 10, je prodal posestnik Francu Jakšu, Zgornji Kašelj 7, parcelo (gozd) v kat. občini Kašelj v izmeri 55.802 kv. m za 20.000 din. Mestno poglavarstvo v Ljubljani je dovolilo posestniku Andreju Perku, Vodnikova 111, in Ivanu Zakotniku, Vodnikova 129, parcelacijo njunega zemljišča v kat. občini Spodnje Siska pod pogojem, da sta odstopila mestni občini ljubljanski za ceste potreben svet. Posestnik Zakotnik je odstopil od svojega zemljišča 1365 kv. m, Perko pa 379 kv. m.

Širina Ceste IX, Glince, znaša sedaj 8 m, svet posestnikov ob tej cesti pa se ni bil prepisan v last ljubljanske mestne občine, zato je bil izvršen prepis lastninskih pravic. Določeno, da ceste namenjene delu svojih zemljišč so odstopili mestni občini na tej cesti posestniki Franc Kramar, Alojz Ravnkar, Matija Jereb, Franc Selan, dr. Edvard Votič in Matilda Jermančič. Skupna izmera odstopljenega sveta znaša 439 kv. m.

Posestnik in vrtnar Ivan Simenc, ki je prodal svoje posestvo ob Lepi poti univerzi kralja Aleksandra I., Zedinitelja v Ljubljani, je uvažal služnostno pravico vožnje in pešpoti po poti, ki vodi po posestvu Stefana Zigona. Stefan Zigon je dovolil knjižbo te služnostne pravice po že obstoječi poti preko svojih parcel tudi za novega lastnika Šimenčevega posestva.

Posestnica Marija Hauptmann, Krekov trg, je prodala Jožetu Cirmenu iz Podgorca 20 dve parceli z nedograjanim stavbiščem v kat. občini Vižmarje v skupni izmeri 703 kv. m za 82.000 din.

Posestnik Jakob Anžič, Podmolnik 17, je prodal posestniku Janezu Kotarju, Podmolnik 14 parcelo (gozd) v kat. občini Podmolnik v izmeri 1232 kv. m za 500 din.

Posestnik Ivan Leben, Zlebe 34 je prodal nedoletnima dijakoma Silvanu in Marjanu Demšar, ki ju zastopa mati Minka Demšar, zasebnica v Ljubljani, Obrežna ce-

sta 2, parcelo v kat. občini Zlebe v izmeri 600 kv. m za 6600 din. Posestnik Leopold Kraljič Spodnje Pirniče 23, je prodal trgovskemu zastopniku Ivanu Premku, Tržaška cesta 27, tri parcele v kat. občini Spodnje Pirniče za 70 tisoč din.

Posestnik Janez Černe, Zavoglj 2, je odstopil po zamenjavi posestniku Antonu Sirciju, Zador 47, od svojega posestva v kat. občini Dobrunje parcelo v izmeri 744 kv. m v zameno pa je posestnik Sircij odstopil posestniku Černetu prav tako veliko parcelo od svojega zemljišča v isti kat. občini.

Zastopniki nepremičnin vasi Slape Franc Svetek, Ivan Dovč in Miha Kocar vsi posestniki v Slapah, so prodali delavcu Ferdinandu Čemadžaru, Vevče 104, del pašnika v izmeri 500 kv. m v kat. občini Slape za 2750 din.

Na realitetnem trgu so kupčije vedno še zelo živahne, celo bolj živahne kakor v prejšnjih mesecih, v zemljejniznem uradu pa se ta živahnost v kupčijah ne odraža, in sicer zaradi strožje kontrole pri prenosu lastninskih pravic pri nepremičninah. Kupne in prodajne pogodbe ne morejo veljati, oziroma ne morejo biti vključene v zemljejniznih knjigah, dokler jih pristojne najvišje oblasti ne odobro. Zato romajo vse take pogodbe na pristojna mesta in se vračajo potrjene ali zavrnjene šele po preteku več mesecev. V oktobru je bilo v zemljejnizne knjige vnesenih 86 sprememb lastnikov nepremičnin za skupno vsoto 4 milijone 824.000 din, dočim je bilo v septembru zaznamovana 101 kupna in prodajna pogodba v skupni vrednosti 5.485.260 din. Pričakovati je, da bo zemljejnizni urad kmalu imel zopet dela čez glavo z vključevanjem številnih kupnih pogodb, ki so bile v teku oktobra predložene v odobritev. Zaradi večjega povpraševanja so cene nepremičninam v zadnjih mesecih poskočile, vendar neznatno, kajti ponudnikov je še vedno mnogo, kakor je videti po oglasih v časopisih, kjer dan za dnem lastniki parcel, hiš in posestev iščejo kupce.

## Da ne bo moka še dražja

V Beogradu proučujejo predlog o mletju enotne moke iz pšenice

Ljubljana, 5. novembra

Nedavno smo nekoliko pojasnili, zakaj je pšenična moka tako draga in objavili smo tudi kalkulacijo, kako bi se lahko moka pocenila, če bi izbrali primernejši način mletja. Znamo je, da zdaj morajo mlinci namletiti iz pšenice po 10 odstotkov pevice moka, tako da nameljejo 70 odstotkov krušne moke ter da 20 odstotkov odpade na otrobe. Pecivna moka je mnogo predragra, kar se je najbolj izkazalo zelo kmalu: poraba se je zelo zmanjšala, tako da je zdaj težko dobiti pecivno moko, čeprav je produkcija mnogo manjša kakor prejšnje čase. Pri tako slabi zvetvi, ko je treba sleherni stot pšenice porabiti čim bolj smotno, da prebivalstvo ne bo stradalo, pač ne more biti nikomur vseeno, po kakšni ceni prihaja moka na trg in dolžni smo se tudi zanimati, kakšna je poraba.

Morda bi kdo mislil, da nas mora veseliti, če se je poraba fine pevice moka zmanjšala, češ, izkazalo se je, da je bila izbrana dobra kombinacija mletja ter bo mo imeli dovolj krušne moke. Vendar se je pazljivo čitatelj našega članka »Pšenična moka bi bila lahko cenejša« prepičal, da je poraba pevice moka manjša zaradi previsokih cen. Nikakor ne smemo pevice moka uvrščati med luksuzno blago, saj nedvomno spada med najpotrebnejša živila. Te fine moke ne uporabljamo le za pecivo, temveč smo jo tudi uporabljali, vsaj prejšnje čase, za številna preprosta močnjaka jedila. Prav v teh časih, ko so uvedeni brezmesni dnevi in ko je meso drago, morajo biti na jedilnem listu pogostejše močnjaka jedila. Ali naj pevice moka zamenja koruzna? Toda zmanjšanje porabe pevice moka tudi ne more škoditi. Mlinska podjetja se znajo iznebiti drage pevice moka, a kaj naj počne z njo trgovec, če je ljudje ne morejo kupovati? Mlinska podjetja lahko diktirajo trgovcem, da morajo kupovati pecivno moko, če žele dobiti tudi krušno in otrobe. Oblasti jih zaradi tega ne bodo preganjale, ker je pač pevice moka namenjena za prodajo in ne za mlinska skladišča. Tako nastaja vprašanje, ali naj se draga moka kvari v trgovskih skladiščih. Vprašanje je tudi, če so trgovci pripravljeni plačevati neuspeh izbranega mletja pšenice. Ali se naj torej v teh časih, ko je tako dragocen sleherni kilogram moka, kvari prav najfinjša pšenična moka, a ljudje naj stradajo?

Na ta vprašanja javnost pač upravičeno pričakuje odgovor. To so najvažnejša vprašanja prehrane prebivalstva, zlasti v Sloveniji kakor v vseh pasivnih pokrajinah države. Že prejšnja leta so strokovnjaki dokazovali, da bi prebivalstvo vse države lahko konzumiralo vsi pri nas pridano pšenico, tudi ko je boljše letina, če bi bil življenjski standard na evropski višini. Zato ne moremo videti nobene dobre strani še v nadaljnjem zmanjševanju porabe pšenične moka. Prav tako se ne moremo tolažiti, češ da moka vsaj ne bo pošla do nove žetve, če bo zmanjšana poraba, kajti moka je v resnici že zdaj pošla, namreč za tiste, ki je ne morejo več kupovati. Toda, kakor smo že zadnjič dokazovali, največja nesreča bi še ne bila, če bi bila predraga le pevice moka, a predraga je prav tako krušna. Dovolj smo se že prepičali, da ta krušna moka ni tako dobra in lepa kakor so nekateri napovedovali ter da tako zvani enotni ali narodni kruh pri tako visokih cenah ne zadovoljuje. V na-

državi, ki je bila že tolikokrat proglašena za agrarno je življenjska zahteva velikega dela prebivalstva, da mu nudimo vsaj kruh po cenah, ustrežajočih njegovi kupni moči. Zato bi se morala krušna moka poceniti. Lahko bi se pocenila, če bi dosegli pocenitev pšenice — kar je še vedno mogoče — morali bi pa tudi izbrati primernejši način mletja, saj je bil vendar predlagan. Pri tem ne gre za nič drugega kakor samo za vprašanje, kako bi se naj pocenila krušna moka in kruh! To je najvišji interes in njemu se morajo podrediti interesi vseh. Tudi mlinska podjetja ne morejo biti izvzeta, še manj bi pa smela odločati samo ona pri tako važnem vprašanju. Ali naj še ugrabimo, ali je treba bolj upoštevati interese banasnih in vojvodinskih mlinskih podjetij kakor interese milijonskega prebivalstva pasivnih pokrajin?

V gospodarske liste so pred dnevi prodrele nekako sramežljivo kratke vesti, da na pristojnih mestih proučujejo predlog za nov način mletja pšenice. Ne vemo, kdo je predlog sprožil in kdo ga zagovarja. Iz vesti lahko samo posnemamo, da razmislijo o mletju tako zvane enotne moka; to se pravi, iz pšenice bi mleli samo eno vrsto moka, samo krušno. Pecivne moka bi bi ne mleli zaradi tega, »ker se je izkazalo, da ni tako potrebna« — namreč zaradi sedanje zmanjšane porabe pri tako visokih cenah — in ker bi tako pridobili več krušne moka, ki bi bila zaradi tega tudi znatno boljše. Zda nameljejo iz pšenice 70 odstotkov krušne moka, po novem predlogu bi je pa 80 odstotkov. Ostanek odpade na otrobe. Ker pa je pevice moka vendar še potrebna, bi jo mleli samo nekateri pooblaščen mlinci »pod strogim nadzorstvom oblasti«.

Nas predvsem zanima, ali bi se krušna moka po tem načinu mletja kaj pocenila. Toda spredvidimo lahko, da bi se le nekoliko izboljšala, saj bi odstotek otrobov ostal nespremenjen ne pa da bi se pocenila. Celotno podražiti bi se morala, zlasti če, če bi se mlinska industrija ne hotela odpovedati višini sedanjega zaslužka. Da bi ne bila vsaj dražja od sedanje krušne moka bi se morala poceniti pšenica, česar pa ne proučujejo. Zda velike nabave stroške pšenice in zaslužek mlinov krije v veliki meri draga pevice moka. Če bi hoteli pri sedanjem načinu mletja poceniti krušno moka, bi se morala pevice moka podražiti, na kar pa seveda ne smemo misliti. Prav tako ne moremo računati z znatnejšo podražitvijo otrobov. Pri načinu mletja, ki ga zdaj predlagajo, bi se odstotek krušne moka zvišal samo za 10 odstotkov, a pri tem bi odpadla vsa pevice moka. Krušna moka bi sama po sedanjih cenah ne mogla kriti nabavnih cen pšenice in zaslužka mlinov. Računi kažejo, da bi moral biti že v prodaji na debelo približno 50 par dražja od sedanjih cen. Zda je krušna moka v nadrobni prodaji po 5 din, po novem načinu mletja bi bila po 5,5 do 6 din. To pomeni, da bi se kruh še podražil in da bi ljudje morali še mnogo bolj varčevati pri moki kakor doslej.

Ali bi bila ta sprememba v interesu pasivnih pokrajin? Ali jo Slovenija lahko mirno pripravi? Morda je še čas, da se znežemo vsi policijani.

remo še posebej kazati na tiste, ki so poklicani, da se v prvi vrsti zanimajo za tako pomembne zadeve. Sami se morajo zavdati svojih dolžnosti in odgovornosti.

## Usnjene mape so pokradli

Ljubljana, 5. novembra.

Človeštvo je izmajdljivo do najčudovitejših potankosti. Lahko pa rečemo, da so najbolj izmajdljivi tako imenovani negativni »činitelji« človeka družbe: tatovi, zločinci in podobni izmečki. Prav vse jim je dobrodošlo, da spravijo v promet za svoje dobro. Res moremo tudi o njih trditi, da vselej uspejo, čim se lotijo nove, originalne stvari na njihovem življenjskem področju.

Več ljubljanskih kavarn si je nedavno nabavilo nove usnjene mape za svoje kavarniške ilustracije. Mape so prav lične, vezane v rjavo usnje. No in neka ljubljanska kavarna je sedaj opazila, da te usnjene mape izginjajo. Vedno manj jih je bilo z ilustracijami vred. Razumljivo, da tat ni kradel samo ilustracij, čeprav se to tudi zelo pogosto dogaja v ljubljanskih lokalih, pač pa so ga zamikale usnjene mape. Usnje je bilo pa to usnje pripravno za izdelavo usnjene galanterije. Ker so mape precej drage, so tatovi napravili precej škode! Kljub natančnemu opazovanju tatov niso mogli zaslediti.

Zanimivo bi bilo vedeti, v koliko se je ta tatvina že razširila tudi po drugih kavarnah. Še zanimivejše je pa, da zahaja v tisto kavarno le tako imenovana boljše gospoda.

## Novembrska številka »Umetnosti«

Ljubljana, 5. novembra

Točno po programu, kot je pri tej reviji že v navadi, je izšla 3. številka tekočega petega letnika za mesec november, ki ima zelo aktualno vsebino.

Posebej naj omenimo zanimiv članek francoskega umetnostnega zgodovinarja Louisa Réauja o umetnosti v Sovjetski Rusiji, ki ga spremlja troje podob iz sodobne in starejših ruske umetnosti. Eda Stadlerjeva je ob desetletnici smrti slavne ruskega slikarja Ilje Jermimova Rjepina prispevala daljšo poročilo o življenju in umetniški poti tega mojstra. Poročilo spremljata dve podobi L. N. Tolstojca za plugom in Vlačicev na volgi (Burlak). Ponatisnjen je govor bana dr. Natčianca ob razstavi zgodovinskih slik za reprezentančne prostore kr. banke uprave, ki jih je po natečaju izvršil slikar Gojmir Anton Kos. Šest podob Kosovih del in notranjinske banke uprave ponazarajo pomembnost G. A. Kosovega monumentalnega dela.

Saša Šantel je napisal poročilo o razstavi slik in risb mladega slikarja Rika Debeljaka, ki je bila pred kratkim v Ljubljani. V zvezi s tem poročilom je tudi osem reprodukcij slikarjevih del. Nadalje se zanimiv pregled zgodovine slovenske likovne umetnosti, ki ga za revijo piše dr. Franjo Šijanec. Revijo zaključujejo poročila iz umetniškega sveta.

Poleg že omenjenih ilustracij je objavilo uredništvo še dve podobi mojstra Mateja Stemenca ob njegovi sedemdesetletnici in Malešovo ilustracijo na pesnivet K. H. Mache »Maj«, kateri je priložen odlomek iz te pesnitve v prevodu Tineta Debeljaka. Revijo je brezhibno tiskala Narodna tiskarna v Ljubljani. »Umetnost« priporočamo vsem, ki se zanimajo za domačo in tujo likovno umetnost. Naročila sprejema uprava v Ljubljani, Pod turmom 5 in velja

## Iz Trbovelj

— Pozor, mesarji in trgovci z živino! Slinavka in parkljevka zopet ogražata občine v krškem in brežinskem srezu. V občinah Cerklje, Sv. Križ pri Kostanjevici, Čatež, Velika dolina in Brežice so zaradi tega uklenjeni vsi živinski in kramarski sejmi. Nakupovanje živine je v teh občinah strogo prepovedano, kakor tudi pogon parkljarjev skozi navedene občine. Občinski organi imajo pri nas nalogo, da ustavijo vso živino, ki jo gonijo po cesti in prekontrolirajo živinske potne liste. Če izvirna živina iz ogroženih občin, ali se je skozi te občine gonila, se morajo taki parkljarji takoj kontumacirati. Tihotapljenja živina se bo zaplenila, proti kršilec pa najstrožje postopalo.

— Vsi dolžniki kmečkih dolgov se opozarjajo, da zapade v plačilo 1. novembra letos še peta anuiteta. Da se prizadeti izognejo izvršnim stroškom in zamudnim obrestim, se pozivajo, da obveznosti čimprej poravnajo.

— Na praznik Vseh svetnikov so tudi Trbovlje dostojno počastile spomin rajnih. Te seden dni pred tem je bilo trboveljsko pokopališče polno obiskovalcev, ki so krasili grobove svojih dragih. Pokopališče je bilo na dan mrtvih svečano okrašeno in mensa ni bilo groba, ki bi ga ne krasilo jensko »cvetje« ter ob njem zabrela še tako skromna lučica. Vse poti so bile posute z belim peskom, uprava pokopališča pa je letos tudi sama poskrbela za olepšavo s tem, da je del glavnega dohoda obrobila z betonskim obzidkom. Malo pred praznikom so tudi prav lepo uredili skupno počivališče trboveljskih rajnih župnikov, ki ga krasijo vso umetniški nagrobni spomenik, delo kiparja Toneta Kralja. Na praznik sam je velika množica ljudstva počastila spomin na padle borce v svetovni vojni, pred njihovim spomenikom so bili izvršeni običajni cerkveni obredi, združeni pevski zbori pa so zapeli ubrano žalostnoko. Na pokopališču samem je sledil ob številni množici cerkvenih obhod, pevec pa so zapeli tužno »Človek, glej«. Tudi verniki drugih veroizpovedi so s svojimi obredi počastili spomin svojih rajnih. Tisoč lučic je proti mraku zagorelo in jasen sij proti nebu je oznanjeval tužno misel mnogih svojcev, ki so tisti trenutek posvetili svoje misli preminulim, dragim svojem, prijateljem in znancom.

— Dan Jadranskega morja smo pri nas obhajali s skromno prireditvijo Jadranske straže. G. Drago Pahor je v vodenski šoli imel zanimivo predavanje o lepota in koristih našega morja. Uvodoma je pokazal na ureditve naših pomorskih meja in načrte za čim krajši dostop Slovenije do Jadrana. Omenil je gospodarski, tujskoprometni in narodno državni pomen jugoslovenskega morja ter ob zanimivih sklopitnih slikah raztolmačil poudarila iz ju-

goslovenskega pomorskega življenja. Številno je bila prisotna zlasti naša mladina. Zeleti bi bilo, da se takih narodno propagandnih predavanj prihodnje udeležijo številne tudi ostalo prebivalstvo. Videti je, da umemo pri nas vse premalo ceniti tisto, kar je naše, lepo in za nas v vseh pogledih koristno. Slična predavanja naj bi bila češče in morda v bolj prikladni dvanori.

— Nad pomanjkljivo cestno razsvetljavo se zadnji čas pri nas čujejo pritožbe z vseh strani. Na mnogih mestih, kjer je osebn in vozni promet tudi ob večernih urah zelo živahen, sploh ni cestnih svetilk, na drugih so žarnice že tedne pokvarjene ter vladajo od egiptovske tema. Mislimo, da bi bila vendar stvar nadzornih organov trboveljske električne zadruga, da se od časa do časa prepiča, če je cestna razsvetljava povsod v redu ali ne. Predvsem naj se pregledajo luči ob glavni cesti in cesti v Petelinovo vas. Poleg tega bi že bil zadnji čas, da se številno luči pomnoži ter se na javnih prostorih poskrbi za boljše razsvetljavo. Luči bi morale tod goreti vso noč. Trg v gornjih Trbovljah je zelo revno razsvetljen, javni trg pred restavracijo na Vodah pa sploh ne premore cestne svetilke. Odbor zadruga naj resno razmislija o tem vprašanju, ki ga je treba čimprej rešiti v smislu zahtev prizadetih občanov.

## Iz Litije

— Pomanjkanje bencina. V zadnjem času se močno občuti pomanjkanje bencina. Prometa na ulicah je manj. Zaradi pomanjkanja bencina so predvsem prizadeti lesni trgovci. Prizadeta je tudi edina redna avtobusna zveza v našem okolišu in sicer Litija—Sv. Križ. Uvedel jo je pred leti podjetni G. Dolinar in je bila dobrodošla hribovskemu prebivalstvu v Sv. Križu in Dolih. Redna avtobusna zveza od Sv. Križa do Litije je že zato bolj potrebna, ker ni v svetokriško smer nobene telefonske ali brozovane zveze. Ljudje so bili navezani le na počasno konjsko vprego. Zda pa odpadejo avtobusne vožnje tudi za več dni. Oblasti naj bi z dovoljno količino bencina omogočile v najbolj pasivni del našega okraja redno avtobusno zvezo.

— Cene mesa. Litijsko sresko načelstvo je izdalo odločbo o najvišjih cenah mesa. Novi cenik je sestavljen na podlagi pooblastila banke uprave. Za goveje meso veljajo naslednje cene: za sprednji del 14 din (za kg) in 16 din za 1 kg zadnjega dela. Telatina: hrbet 16 din, stegno in pleče 15 din, vrat in prsa 14 din za kg. Svinjsko meso ima naslednje cene: hrbet 20 din, stegno 18 din, pleče, flani, rebra 16 din, slanina in salo 24 din, mast 26 din, prekajena slanina 24 din, glava 9 din, ledvice, srce, možgani 16 din, jetra 12 din, pljuča 6 din.



# 20 milijonov je investirala mariborska občina

v mestni avtobusni promet, ki se je pričel 26. decembra 1926 na progi Maribor — Dravograd

O priliki, ko obhaja avtobusni promet mestne občine mariborske praznik blagoslovitve in otvoritve novih velikih garaž, delavnic in poslovnih prostorov, je primerno, da se ozremo nekoliko v preteklost, in napravimo pregled o početku in razvoju mestnega avtobusnega prometa.

Takoj po končani svetovni vojni l. 1918, vidneje pa po letu 1920, se je pokazala potreba, da se zveže mesto Maribor z bližnjimi in daljnjo okolico s primernimi prometnimi zvezami. Mesto Maribor ima sicer nekaj glavnih železniških prometnih zvez, ki pa nikakor ne zadoščajo potrebam velikega zaledja mariborskega mesta. Okolica in vse daljnje in bližje zaledje mesta Maribora je deloma brez železniških zvez, bila pa je po končani svetovni vojni še brez dobrih cestnih zvez. Zato je bilo docela naravno, da so si vsi odločilni činitelji prizadevali ustvariti med mestom Mariborom in med njegovim ozim in širšim zaledjem dobre cestne in prometne zveze. Iz tega stremjenja so pronicale počasi in z velikimi težavami avtobusne proge v mariborsko bližnjo okolico. Na mestno občino mariborsko so prišle večkrat pobude, da organizira mesto Maribor samo za okolico potrebne in primerne avtobusne zveze, a takratni časi še niso bili taki, ki bi kazali na nujnost in veliko potrebo mestnih avtobusnih zvez, bilo pa je tudi zelo težavno dobiti primerna in potrebna sredstva. Kljub vsemu pa je misel uvedbe mestnega avtobusnega prometa pridobivala vedno več razumevanja, tudi v mariborskem občinskem svetu se je silila večkrat pobuda za ustanovitev mestnega avtobusnega prometa.

Prvi sklep za otvoritev prometa z mestnimi avtobusi je storil mariborski mestni magistrat na svojem kolegialnem obravnavanju dne 27. 11. 1925, ko je sklenil, da se zaprosi za koncesijo za prevajanje oseb z avtobusi in sicer za krajevni promet Maribor do Dravograda, do Slovenskih Konjic in do Pesnice in morebiti še za druge proge. Mestni magistrat mariborski je zaprosil takoj drugi dan, t. j. dne 28. 11. 20 z vlogami na okrajno glavarstvo v Mariboru, 1. br., da se izda mestni občini mariborski koncesija za prevajanje oseb z avtomobili in za koncesijo za občasno prevajanje oseb z avtomobili. Zaprosilo se je za proge:

1) za območje mesta Maribora, 2) za progo Maribor—St. Ilj, 3) za progo Maribor—Dravograd in 4) za progo Maribor—Slovenske Konjice.

Kot stajališče obrata se je navedlo Maribor, Francišanska ul. 8, in za poslovojni je bil prijavljen vodja mestnega gradbenega urada, gradbeni nadsvetnik ing. Albin Černe. Ker pa okrajno glavarstvo ni bilo pristojno za izdajanje take koncesije, marveč takratni veliki župan v Mariboru, je sklenil mestni občinski svet mariborski v svoji seji dne 5. 1. 1926, da se zaprosi za koncesije, kakor jih je navedel mestni magistrat v svoji vlogi z dne 28. 11. 1925. Zadeva je med tem časom dozorevala dalje, mestni gradbeni urad je predložil občinskemu svetu razne predloge, prijavljeni poslovodja ing. A. Černe je bil poslan v drugi polovici marca 1926 v inozemstvo, da prouči vse možnosti avtobusnega prometa in je predlagal dne 20. 3. 1926 mestnemu občinskemu svetu, da se odloči za takojšnjo nabavo avto omnibusa za podeželski promet in da zavzame končno stališče glede mestnega prometa.

O predlogih prijavitelja poslovodja ing. A. Černa je sklenil mestni občinski svet dne 9. 4. 1926 in sklenil v javni seji, da se a) uvede avtobusni promet v smislu predloženih poročil na progi Maribor—Celje, Maribor—Dravograd oz. Prevalje in Maribor—St. Ilj, b) dovoli za nabavo avto omnibusa in ureditev garaž kredit do zneska din 800.000.—, ki se obravnava začasno kot višji dolg; c) glede prometa v mestu Mariboru se bo sklepalo pozneje, pribaviti pa je treba predvsem točna pojasnila za uporabo akumulatorjev in č) za otvoritev avtobusnega prometa se naroči 3 avtobusi in sicer 1 večje tipe in 2 manjše tipe. V isti seji mestnega sveta in sicer v tajni seji je bilo nato sklenjeno, da se kupijo pri tvrdki A. Lampret, zastopn. tovarne Renault v Ljubljani, 3 avtobusi znamke Renault in sicer za znesek din 525.000.—. Poskusna vožnja s prvim dobavljenim avtobusom tvrdke Renault je bila dne 28. 9. 1926. Izkazale pa so razne pomanjkljivosti in se je vršila druga poskusna vožnja dne 30. 10. 1926. Veliki župan mariborske občine je izdal z odlokom z dne 5. 11. 1926 mestni občini mariborski koncesijo za periodično prevajanje oseb z avtomobili na cestni progi Maribor—Celje, Dobava in preizkušnja avtomobilov pa se je zavlekla tako, da se je mogla vršiti končna poskusna vožnja z avtobusom in sicer za progo Maribor—Celje dne 21. decembra 1926, za progo Maribor—Dravograd pa dne 22. 12. 1926.

S tem je bilo vse pripravljeno, da je mogla mestna občina mariborska začeti z rednim avtobusnim prometom na prej omenjenih progah in sicer se je to zgodilo prvič dne 26. 12. 1926; na progi Maribor—Dravograd je avtobus vozil samo 14 dni, nakar se je skrajšala proga samo do Selnice.

Mestni avtobusni promet je obratoval spočetka, t. j. do junija 1927 samo s 3 avtobusi. S 1. 4. 27 je bilo podrejeno vodstvo avtobusnega prometa ravnatelju mestne pivovarne g. ing. Tomšiču, ki je vodil nato mestni avtobusni promet do leta 1930, ko se je avtobusni promet osamosvojil kot samostojna enotna mestne občine.

Leta 1927 v juniju je bilo nabavljenih 10 novih avtobusov in sicer 9 znamke Chevrolet in 1 znamke Saurer, s katerimi avtobusi je bil odprt promet na mestnih progah in sicer na progi Glavni trg—vojašnica Kralja Petra, Studenci, Pobrežje, Tezno, Melje in na podeželski progi v Ruše. Leta 1928 sta bila dokupljena 2 nadaljnja avtobusa in sicer 1 znamke Saurer, 2 pa znamke Austro-Fiat in tega leta so bile odprte podeželske avtobusne proge Sv. Martin, St. Ilj in Sv. Peter. Leta 1929 je kupila mestna občina 2 nova avtobusa znamke Chevrolet, leta 1930 2 avtobusa in sicer 1 Austro-Fiat, 1 Ford, leta 1931 1 Saurer in leta 1934 1 avtobus znamke Saurer, tako da je znan avtobusni park

v začetku leta 1935 22 avtobusov in sicer 10 znamke Chevrolet, 4 znamke Saurer, 3 znamke Renault, 3 znamke Austro-Fiat in 1 znamke Ford. Od vseh teh avtobusov ima mestni avtobusni promet kot rezervno v prometu samo se 2 avtobusa Saurer, kupljena leta 1928 in leta 1934.

Velike so bile težave in, če odkrito priznamo, tudi napake pri uvajanju mestnega avtobusnega prometa, ki je bil leta 1935 na tem, da sploh preneha z obratovanjem. Preiskovati stare napake, ni naša naloga. Sedanja mestna občinska uprava, ki je prevzela mestno občino oktobra leta 1935, se je znašla pri mestnem avtobusnem prometu pred velikim vprašanjem, ki pa ga je takoj zgrabila pri korenini. V vsaki seji ravnanstva in upravnega odbora MP od oktobra 1935 do marca 1936 se je razpravljalo o mestnem avtobusnem prometu, dokler se ni predložil zrel in tehtno preudaren elaborat mestnemu svetu, ki je sklenil, da se mestni avtobusni promet ne ukine, pač pa, da se docela reorganizira in obnovi. Mestni svet se ni ustrašil velikih težav in žrtv, ki bodo za to potrebne in zadnjih 5 let je pokazalo, da ni ravnal in sklepal napačno. Danes je mariborski mestni avtobusni promet ves reorganiziran in obnovljen in zadnje, hkrati tudi največje delo pri mestnem avtobusnem prometu, je zgraditev novih velikih garaž.

Za obnovo avtobusnega prometa je kupila mariborska mestna občina od 19. 3. 1935 pa do danes, skupaj 28 novih avtobusov, vse s pogonom na plinsko olje, svetovne znamke M.A.N. Za te avtobuse je bilo treba din 7.005.000.— investicij. Dokler so bili v obratu še stari avtobusi na pogon z bencinom, je bilo poskrbljeno za njihovo rentabilnost s tem, da so bili preurejeni na pogon z metanom. Kasneje so bili preurejeni na pogon z metanom delno tudi avtobusi z Diesel-motorji. In tako je gledal mestni občinski svet mariborski, da se avtobusni promet kolikor mogoče osamosvoji in ga varuje pred raznimi predvidenimi in večkrat tudi nepredvidenimi dogodki. Od leta 1935 se je mestni avtobusni promet spopolnjeval v vseh oziirih, uvajalo se se nove proge tako, da vzdržuje, sedaj mestna občina mariborska avtobusni promet, skupaj že na 13ih progah.

Javnost pa in vsi tisti, ki ne vidijo težavnega dela bliže, ne vedo, koliko žrtv, denarnih in osebnih, zahteva redno vzdrževanje avtobusnega prometa. Javnost hoče videti najprej samo nedostatke in sicer tudi tam, kjer jih običajno ni, govori o veliki rentabilnosti avtobusnega prometa, ne da bi pomislila, posebno v zadnjih časih, da v sedanjih izrednih razmerah o rentabilnosti pač ni govora, marveč, da je zopet mestna občina tista, ki tiho in mirno prenaša žrtve v dobro javnosti in sicer ne samo mestnemu prebivalstvu, k čemur je dolžna, marveč tudi v dobro podeželskemu prebivalstvu v bližini in daljnji okolici mesta Maribora. Kako velika je rentabilnost mestnega avtobusnega prometa, naj povedo za prvo razdobje, t. j. do

vkliučno leta 1936, samo naslednje številke: V letu 1927 je bilo avtobusno podjetje aktivno z velikanskim dobičkom din 28.51. Ta dobiček se je n. pr. v letu 1927 povečal v izgubo z zneskom din 1.386.785.73, tako da je bilo za vsak prevožen km din 2.45 izgube. Izguba je znašala n. pr. se leta 1935 din 1.61 na km. Šele leta 1936 so se pričele razmere izboljševati, vendar kljub temu ni mogoče govoriti o kakih posebnih rentabilnostih ali dobičku za mestno občino mariborsko. Od začetka, t. j. od leta 1926 do konca leta 1935 je mestna občina mariborska investirala v avtobusni promet din 8.999.731.18. Na režijski se je izplačalo v istem razdobju za plače in mezde din 9.037.057.15, za pogonska sredstva din 9.075.058.88, na zavarovalninah din 1 mil. 390.867.73, na davkih in pristojbinah din 1.006.505.07, na davku za cestni prispevek din 2.108.657.92 itd. Če povzamemo od leta 1926 do danes samo povprečno skupno investicijo mestne občine mariborske v mestni avtobusni promet, znaša to že preko din 20.000.000.— V tem znesku je glavna investicija za 50 avtobusov, katere je nabavila mestna občina za avtobusni promet od leta 1926 do danes. Da mestna občina mariborska nikoli ni iskala pri avtobusnem prometu posebnega dobička, je razvidno že iz tega, da so bile prevoznine in druge pristojbine vedno zelo zmerno in da so šele danes kljub več stokratnemu povišanju cen raznega materiala in pogonskih sredstev izredno nizke. Mestna občina mariborska hoče z nizkimi prevoznimi cenami res služiti skupnosti in bo primorana te cene zvišati samo takrat, ko bi se zahtevalo od nje za vzdrževanje avtobusnega prometa prevelike žrtve.

Mestni avtobusni promet je zaposloval v svojem skromnem začetku leta 1926 3 uslužbenke, danes ob proslavi otvoritve novih velikih garaž, delavnic in poslovnih prostorov pa daje kruha skupaj 84 uslužbenecem. Požrtvovalnost in vestnost vseh uslužbenec avtobusnega prometa od vodje do šoferja, sprevodnikov in delavcev, kaže vsekakor dejstvo, da v vseh 13 letih mestnega avtobusnega prometa ni bilo pri prometu nobenih večjih neizhod ali človeških žrtv, celo niti kakšnih hujših škodb potnikov.

Avtobusi mestne občine pa so prevozili v tem času, t. j. od začetka v letu 1926 do 30. 9. 1940 skupaj nič manj kot 6.942.869 km.

Za čas, ko še podjetje ni vodilo statistike o prevoženih potnikih, t. j. od leta 1926 do vključno 1936, se računa, da je podjetje prevozilo z avtobusi ca. 8.057.734 potnikov, od 1. 1. 37 do 30. 9. 40 pa je bilo prevoženih 4.485.604 potnikov. Od 26. 12. 26 do 30. 9. 40 je torej prevozil mestni avtobusni promet skupaj 12.653.337 potnikov. Te številke imajo svojo posebno govornico in jih nihče ne more podcenjevati.

Zaradi objektivnosti moramo pripomniti, da so vse slovenske mariborske mestne uprave delale na razvoju in napredku mariborskega mestnega avtobusnega prometa.

## Skrajno zanemarjena mariborska cesta je Pobreška cesta, ki kliče po temeljitem popravilu in regulaciji

Maribor, 4. novembra. Vse svete prihaja vsako leto v Maribor mnogo zunanjih gostov, ki imajo tam grobove svojih dragih ali pa ki se sicer zanimajo za razvoj mesta. Eni ko drugi pa gredo prav gotovo tudi na pokopališča na Pobrežju. Dostojaj je bila Pobreška cesta za ta praznik navadno vsaj sveže posuta z grmozom, ki se je pod težo izrednega prometa utrdil tudi brez cestnih vlačarjev. Letos pa — ko se je kratko pred tem toliko pisalo o vzornem skrbstvu za ceste — so v tistih slavošpevih pohvaljeni gospodje čisto pozabili na to zlasti v teh dneh najbolj prometno cesto v neposredni bližini mesta. Ta cesta je zdaj še tem bolj obremenjena, ker gre po njej tudi ves tisti peš promet, ki se je razvijal po obdrski promenačni poti, ki pa je v zadnjem času — zaprta.

K še večji nesreči za stanje te ceste, je letos tik pred praznikom zapihal še sneg, a na vernih duš dan je deževalo, prav za prav pa bolj rosilo, kar pa baš še bolj znehča cesto in poveča blato. Tudi voznika z avtobusi ni rožnata na tej, globoki kotanj preobzati cesti. Gorje pa pešcem! Če bi bilo le blato, bi še šlo, toda tu je vsak pešec vsak hip v nevarnosti, da je od blata

no brozgo brizgajočih vozil poškrabnjen, ez vrha do tal. Cesta je ozka, da se komaj srečata dva voza in umakniti se človek ne more nikamor: na eni strani breg navzgor, na drugi breg navzdol. Kdor vnanjevidi to cesto in jo še preizkusi, si kar ne more predstavljati, da se kaj takega najde v neposredni bližini Maribora in kot rečeno, na najbolj prometni cesti. Ne morejo verjeti, da ima tudi ta cesta svojega gospodarja ne morda kje tam pri Stražunu ali v »Novi Abasiniji, marveč tam sredi glavnega dravskega mostu. Ne morejo si predstavljati, da je na razpolago toliko denarja

... a tu za ceste, ki jo ves Maribor rabi če ne tudi za ostali promet, pa prav gotovo za prevoz mrtvih, pa ni in ni denarja niti za pošteno nasipanje vsaj ob Vseh svetih.

Ne samo po skrbnem nasipovanju, marveč ta cesta že od početka naprave pokopališča na Pobrežju kliče tudi po temeljiti regulaciji! Ker pa je taka regulacija vezana na vprašanje krajevne tržnice za Magdalensko cetr, za drugi državni most in tretji most v Melju, je nujno potrebna vsaj delna regulacija z napravo hodnikov in izogibašč.

## Mariborske in okoliške novice

— **Drzna tatbina.** Lesni trgovec R. Writzl iz Koznice je prijavil orožnikom, da mu je njegov bivši skladiščnik J. L., ki stanuje sedaj v Mariboru, ukradel raznega blaga v skupni vrednosti okoli 2400 din. Omenjeni skladiščnik je namreč okoli 5. ure zjutraj prišel s tovornim avtom v Dokače, kjer ima R. Writzl skladišče lesa, ter naložil na tovorni avto 24 kbm lesa in ga odpeljal. Bivšega skladiščnika sedaj zasledujejo oblasti.

— **Tujaki promet v Mariboru v talmem padanju.** V smislu zadnje statistike je v mesecu oktobru t. l. obiskalo Maribor 1826 turistov, ki so imeli skupno 3657 nočin. Največ je bilo podanikov naše države, in sicer 1821, ki so imeli 30005 nočin, za tem 148 Nemcev (470), 11 Bolgarov (58), 9 Čehov (25), 1 Francoz (4), 13 Italijanov (45), 4 Madžari, (10), 4 Švicarji (16), 1 Šved (5), 3 Poljaki (12), 1 Rumun (12), 3 Turki (7), ostali so podaniki ameriških držav.

— **Nočno lekarniško službo** imata tekoči teden Vidmarjeva lekarna pri sv. Arehu na Glavnem trgu 20, tel. 20—06, ter Salvostova magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu 3, tel. 22—70.

— **Hrvatiki brezposelniki iščejo v Mariboru dela.** V zadnjem času se množijo primeri, da brezposelniki iz Hrvaške po Mariboru in okolici iščejo zaluška. Večina dobi delo pri raznih gradbenih podjetjih in javnih delih. Oni drugi pa so primorani prosičati za kruh in prenočišče. Za varnostne organe so taki brezposelniki zelo nevarni, saj so pripravljeni na vse, če ne bodo dobili dela.

barvah, ki so se v naglici razvile nad celim Pohorjem in zaključile nad kotom med Kozjakom in Pohorjem s splošno pozornost vzbujajoči sliki gorečega jezera.

— **Sam si je izplačal svoj zalušek.** Za čevljarje prihaja zdaj doba z mnogo dela. Se tudi v čevljarji obrti bogatem Mariboru lahko zgodi, da kdo mesec čaka na — krparijo. Najbrže si je tudi pomočnik, ki ga je čevljarji mojster A. Kresnik v Franju se le pred kratkim vzel za pomoč, mislil, da bo v Mariboru še bolje zaslužil. Izrazil je odsotnost mojstra, ter si namesto plačila v gotovini 210 din, enostavno vzel »v račun« nove gozdarice in odšel z njimi domov. Ker pa mojster s tem obračunom ni zadovoljen, mu je izplačal zahtevani zalušek. Zaradi gozdaric pa bosta imela še poseben obračun.

— **Davčna uprava za mesto Maribor razglasa:** Za vsako poslopje, ki je po predpisih zakona o neposrednih davkih zavezano zgradarini, se mora v smislu razpisa finančnega ministrstva vložiti davčna napoved v času od 1. do 30. novembra t. l. Napoved se mora vložiti posebej za vsak objekt. Napoved se mora vložiti tudi za ona poslopja, ki uživajo začasno davčno olajšavo. Napoved izpolnjuje in vlaga resnični posestnik, za zadružno stavežina, za pravne osebe njihov predstavitelj ali zastopnik, za mladostnike njihovi roditelji ali varuh, za mase pa njihovi zastopniki. Napoved more vložiti tudi pooblaščenec, ki mora v tem primeru napovedi priložiti pooblastilo. Napoved se mora izpolniti v vseh stolpcih po vrstnem redu v obrazcu. Letni kosmatni dohodek (najemnine) se mora vpisati v višini, ki je pogojena v času poziva. Pod letnim kosmatnim dohodkom (najemnino) se razume vsaka odškodnina najemnika hišnemu lastniku za uporabljanje poslopja. Kdor davčne napovedi ne vloži v roku, odrejenem s tem pozivom plača kot kazen 3%, a kdor je ne vloži niti na pisni poziv v nadaljnjem roku 8 dni, 10% odmerjenega osnovnega davka. Davčne zavezanca, ki bi v namenu, izogniti se plačanju davka, vpisali v davčno napoved neresnične izjave, napovedal manjšo najemnino, zadenejo kazenske posledice.

— **Na potu k zdravniku umrl na cesti.** 68letni bivši blaginjak Alfred Kuhn iz Ruš je že delj časa bolehal, pa je hotel včeraj ponovno obiskati nekega mariborskega zdravnika. Do Maribora se je A. Kuhn peljal z vlakom, na glavnem kolodvoru pa je najel avtoizvoščka, ki ga je peljal do Prešernove ulice. Ko pa je g. Kuhn izstopil iz avtomobila, se je nenadoma zgrudil na cestišče in oblezel negiben. Takoj poklicani zdravnik je ugotovil, da je A. Kuhn mrtev in da je umrl na posledicah srčne kapi.

— **Kakšne so cene na mariborskem trgu.** V smislu poročila št. 44 mestnega tržnega nadzorstva so na mariborskem trgu sledeče cene: Zelenjava: krompir kg 1.60, metlica 11 din, čebula 2 do 3, česen 8 do 12, zelje kom. 0.50 do 3, kisel zelje 5, kislis repa 3, karfiola komad 1.50 do 10, ohrovt kom. 0.50 do 2, buče kom. 0.50 do 2, hren

7 do 9, zelena kom. 0.50 do 3, paradižniki 6 do 8, luščen grah liter 10 do 12.50 din. Sadje: jabolka 5 do 12, hruške 10 do 16, breskve 10 do 14, grozdje 12 do 18, celi orehi 14 do 16, luščeni orehi 42 do 44, kostanj 4 do 5, pečen kostanj 6 do 8 din za liter, šipek liter 3 din. Žito: liter pšenice po 2.75, ječmena 2.25 do 2.50, koruze 2 do 3.50, ovsra 1.75 do 2, prosa 3.25 do 3.50, ajde 2, prosenega pšena 5 do 6. Fižol prodajajo po 4 do 5 din za liter. Ribe: belice 9 din, ščuke 20, morske ribe po 15 do 28 din za kg. Mlečni izdelki: liter smetane 12.50 do 15, mleko 3 do 4, surovo maslo 34 do 40, čajno maslo 50, domači sir 12. Jajca prodajajo po 1.50 do 2 din za komad. Perutnina: kokoši komad 25 do 36, par pisanice 28 do 70, gosi kom. 50 do 65, purani 50 do 75, race 18 do 24. Domače zajce prodajajo po 8 do 45 din komad. Meso: svinjsko meso s kostmi 20, svinjsko meso izluščeno 22 do 24, riba 22 do 24, zajec 22, selo 24, slanina 23 do 24, pljuča 10, jera 14 do 16, rebra 18, ledvice 2 do 3, noge 2 do 3 din komad.

## Mariborsko gledališče

Torek, 5. novembra ob 20.: »Cyrano de Bergerac«. Red B.

Sreda, 6. novembra: zaprto. (Gostovanje v Celju.)

Četrtek, 7. nov. ob 20.: Konec poti. Zl. žane cene. Nastopi Skrbinska dramaška šola.

Mariborska opereta študira Granichštadtenovo melodiozno in zabavno opereto »Na cesarčinu povelje« pod Herzogovo taktirko in v Harostovičevi režiji.

Pravosna nabava gledaliških vstopnic. Pri sobotni predstavi Maksima Gorkega drame »Na dn« se je zopet pokazala potreba nabave gledaliških vstopnic. Za predstava je prišla, je bilo pred večerno blagajno vse polno ljudi, ki so želeli dobiti vstopnice. Da ne bi zamudniki motili predstave, bi bilo želeli, da si Mariborčani — zlasti ob sobotah in nedeljah — nabavijo svoje vstopnice že v predprodaji, tako da bi bila večerna blagajna predvsem okoličanom na razpolago.

— **Prodoren umetniški uspeh predstave** »Konec poti« in interpretaciji dramatične šole g. Vladimira Skrbinskega je napotil upravo Narodnega gledališča, da jo ponovno postavi na oder pred javnost. Zato spoštovano občinstvo opozarjamo na to manifestacijo stremenje volje in je izpričane sposobnosti, ter pričakujemo in ga prosimo, da jo s polnoštevilnim obiskom podpre. Zlasti, ker ta mlada garda mariborskega oziroma slovenskega gledališča, ki pomeni njegovo bodočnost, nudi zares umetniško zaokroženo celoto, a nujno potrebuje tudi materialne opore da krije storške predstavi, ki jih po sili prilik mora prirejati v lastnem proračunu. Storjeno je vse, da se občinstvu nudi čim večja možnost obiska s tem, da celjajo za to predstavo znižane cene in se predstava vrši na normalni gledališki dan v četrtek 7. t. m. ob 20. uri.

## Letošnji oktober v Mariboru Bil je znatno hladnejši in bolj deževen od lanskega

Maribor, 4. novembra. V smislu poročila tezenske meteorološke postaje je bil letošnji oktober veliko hladnejši in bolj deževen od lanskega. Najbolj toplo je bilo dne 3. oktobra, ko je toploter pokazal v senci 23.6, najbolj hladno pa 20. oktobra s 3.7 pod ničlo. Mrzlih dni s temperaturo pod ničlo je bilo v oktobru vsega 8. Povprečna oktobrska toplota je znašala 9.1 stopinj C. Lani v oktobru je bila največja toplota 25.8, najnižja pa 1.8 pod ničlo, pač pa je bilo manjše število mrzlih dni.

Minuli mesec je bil precej moker. Imeli smo 16 dni s padavinami, ki je znašala 141.8 mm. Največ padavin smo imeli dne 26. oktobra, in sicer 39.6 mm. Razen tega je v preteklem mesecu tudi 3 dni snežilo in je sneg, ki je pokrival zemljo 4 dni,

dosegel višino 12 cm. Ker niti starejši ljudje ne pomnijo v tem času tako obilnega snega, je bil ta dogodek za Maribor letos zares posebno nenavaden pojav. Lani ni bilo snega in tudi dežja je bilo manj. Zračni tlak se je gibal izmed 744.2 in 719.1 mm in je znašal povprečni oktobrski pritisk 737.3 mm. Zračna vlažnost se je v preteklem mesecu gibala med 53 in 100 %, povprečna mesečna vlažnost je znašala 86.5 %.

Povprečna oktobrska oblačnost je znašala 6.9 z oblaki zastretega neba. Zelo oblačnih dni je bilo 17, jasnih pa samo 6. V preteklem mesecu je bila tudi petkrat slana. Popolnoma brez vetra je bilo 5 dni, ostale dneve pa je pihal večinoma zapadni.

## Iz Celja

— **Počastitev spomina dveh velikih dobitnikov CMD.** Družba sv. Cirila in Metoda je dala na celiskem okoliškem pokopališču na grobu svojega mecena g. učitelja v p. Franja Krajnc postaviti lep spomenik po načrtu g. inž. arh. Umeka v Celju. Spomenik je izdelala družba »Alpeko« v Ljubljani. Pokojni Franjo Krajnc počiva poleg svoje ljubljene matere, na nagrobnem spomeniku sta poleg ostalega besedila vklesana tudi verza: »Narodu živ vel si živiti, njemu pot v bodočnost je gradiš.« Družba sv. Cirila in Metoda je položila na praznik Vseh svetnikov na grobova svojih mecenov g. vladnega svetnika Emilijana Lileka in učitelja Franja Krajnc dva lepa venca s trakovima v jugoslovenskih barvah in napisoma »Svojemu velikemu dobitniku Družba sv. Cirila in Metoda«.

— **Velik požar v Savinjski dolini.** V ponedeljek okrog 4. zjutraj je izbruhnil požar v kozolet gostilničarja in posestnika Ivana Kumra v Kaplji pri Sv. Juriju ob Taboru ob državni cesti. Zaradi vetra se je ogenj hitro razširil ter je kmalu zael dva kozoleta in gospodarsko poslopje. Na kraj požara so prispeli domači in okoliški gasilci, ki se jim je posrečilo rešiti Kumrovo hišo, v kateri je gostilna. Živino so spravili iz hleva na varno. Rešili so tudi nekaj poljskih pridevkov. Požar je uničil gospodarsko poslopje, hmeljsko sušilnico in oba kozoleta. Škoda znaša okrog 250.000 din. Ni izključeno, da je požar zanetil zlobna roka.

— **Sahovski klub Gaberje v Gaberju.** Sahovski klub Gaberje je v nedeljo v svojem lokalni v Kancianovi gostilni v Gaberju svetovno proslavil petletnico obstoja. Proslava se je pričela ob 14. z brzim turnirjem ob udeležbi 17 igralcev. Rezultati so naslednji: Josip Schneider 15 točk izmed 16 dosegljivih, Vladimir Diehl 14, Mirko Fajš 13 in pol, Franc Csörgö 12, Domajnko 11, E. Csörgö in Mr. Hočevar 9 in pol, Mirnik in F. Schneider 8, Režner 7, Golja 6 in pol, Habenski 6, Slimšek in Hajstinger 5, Verčkovnik 3, Eših 2, Pukmanger 1 točko. Po turnirju je bila slavnostna seja, na kateri so posamezni odborniki poročali o uspešnem delovanju kluba v prvih petih letih. Ob tej priliki so bile razdeljene nagrade spominskega turnirja dr. Antona Schwaba, ki ga je podelil Sahovski klub Gaberje. Po slavnosti si so se razvil prijatelji družbeno večer. Odbor Sahovskega kluba Gaberje se

iskreno zahvaljuje vsem darovalcem, ki so s svojimi darili pripomogli k lepo uspelemu spominskemu turnirju.

— **Razmere na delovnem trgu.** Pri celjski borzi dela je bilo 1. t. m. v evidenci 306 brezposelnih (154 moških in 152 žensk) nasproti 289 (161 moških in 128 ženskam) dne 20. oktobra. Delo dobi 8 gozdnih delavcev, 1 elektrikar, 5 služkinj, po 4 kuharice in kmečke deklet ter po 1 natakarica, likarica in gostilniška služkinja.

— **Napad na cesti.** V Vitaniu so neznanici napadli 30letnega delavca Blaža Razvornika iz Vitania in ga hudo poškodovali po glavi. Razvornika so oddali v celjsko bolnico.

— **Umrla je v nedeljo na Ostrožnem 16** pri Celju 37letna hči upokojenega orožniškega narednika Eva Seligova. V celjski bolnici je umrla v nedeljo 58letna občinska reva Katarina Smonova s Planine pri Zrečah, v ponedeljek pa je umrl 81letni posestnik Anton Fabjan iz Petrovč.

— **Tri hude nesreče.** Ko se je vozil 31-letni, v apneniku v Pečovniku pri Celju zaposleni strojnik Alojz Marušič iz Rifenogozda pri Laškem v soboto dopoldne z vojaških vaj z vlakom domov, je okrog 9. padel med vožnjo od Laškega proti Celju iz vagona. Pri padcu se je močno poškodoval po glavi. V nedeljo je padel 17letni čevljarji vajenec Franc Pinter iz Celja na cesti s kolesa in dobil težke poškodbe po glavi. Na Lahovni pri Celju je padla 15letna delavka Leopoldina Pečnikova čez domači prag in si zlomila desno nogo v gležnju. Ponesrečence so prepeljali v celjsko bolnico.

## 4000 let stari brki

V šlezki vasi Porschwitz se je posrečilo zelo zanimivo odkritje. Našli so grob ilirskih knezov ali pa morda poglavarjev plemena iz predistorične dobe. Grob, obdan od vseh strani z velikimi kamni in razdeljen v dve polovici, je bil 3.5 m dolg in 2 m širok. V njem so našli 17 dobro ohranjenih posod najrazličnejših vrst in oblik. V eni uri je bila tudi sekira, dve sulici, britve in igla. Posebno zanimivo je, da so našli v grobu, izvirajočem iz mlajše bronzne dobe, torej iz dobe okrog 2000 let pred začetkom našega štetja, tudi posodo s posušeni ostanki vina. Na briviti so pa še nedotaknjeni ostanki brk, ki so se prišli med britjem približno pred 4000 leti.

Inzerirajte v »Sl. Narodu«!